

EESTI STATISTIKA

ILMUB KORD KUUS

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1928

NOVEMBER

SISUKS PEALE MUU:

Eesti laste füüsiline arenemine 1926-27 a.

Leepra 1919—28 a.

Riigiteenijate palgaolud 1927-28 a.

Post, telegraaf, telefon, raadio 1927/28 a.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmutused 1921—28 a.

Nr. 84 (11)

TALLINN

Nr. 84 (11)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Eesti laste füüsiline arenemine Tallinnas 1926-27. H. Reiman	621	<i>Développement physique des enfants estons en 1926-27. H. Reiman</i>	621
Leepra 1919—1928. E. Lasberg	630	<i>Lèpre de 1919—1928. E. Lasberg</i>	630
Riigiteenijate palgaolud 1927-28. A. Tooms	633	<i>Traitements du personnel des institutions d'État en 1927-28. A. Tooms</i>	633
Post, telegraaf, telefon, raadio 1927/28. Posti- telegraafi-telefoni Peavalitsus	650	<i>Postes, télégraphes, téléphones et radio en 1927/28. Administration des postes, télégra- phes et téléphones</i>	650
Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmutused 1921—28.	688	<i>Données principales concernant la vie écono- mique et sociale de l'Estonie 1921—28</i>	688

TABELID — TABLEAUX

(Standart- numerat- sioon)	Lhk.	(Numération permanente)	Page
Tab. 1. Sissevedu septembris	673	Tab. 1. Importation en septembre	673
" 2. Väljavedu septembris	674	" 2. Exportation en septembre	674
" 3. Sisse- ja väljavedu septembris (tähtsamad ained)	675	" 3. Importation et exportation des principaux articles en septembre	675
" 4. Tolliametite läbikäik septembris	677	" 4. Commerce extérieur en septembre (par les douanes)	677
" 5. Tolliasutiste tulud septembris	677	" 5. Recettes douanières en septembre	677
" 6. Ühendatud riigiraudteede tegevus augustis	678	" 6. Chemins de fer unis en août	678
" 7. Tallinna sadama tegevus oktoobris	679	" 7. Mouvement du port de Tallinn en octobre	679
" 8. Eesti Panga äriseis 30. IX. 1928	679	" 8. Situation financière de la Banque d'Estonie au 30. IX. 1928	679
" 9. Maapanga äriseis	225	" 9. Situation financière de la Banque agricole	225
" 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriseis 1. IX. 28	680	" 10. Situation financière des banques privées et des prin- cipales banques coopératives au 1. IX. 28	680
" 11. Üksikute pankade ärisaisu summad 1. IX. 28	680	" 11. Montant des bilans des banques au 1. IX. 28	680
" 12. Riigi sissetulekud augustis	681	" 12. Recettes de l'État en août	681
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil oktoobris	682	" 13. Cours du change à Tallinn en octobre	682
" 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud oktoobris	681	" 14. Nombre des personnes passées les confins de la Répu- blique en octobre	681
" 15. Elanikkude arv linnades augustis ja septembris	615	" 15. Mouvement de la population dans les villes en août et sept.	615
" 16. Liikvel olev raha juunis, juulis ja augustis	556	" 16. Billets en circulation en juin, juillet et août	556
" 17. Rahakate juunis, juulis ja augustis	556	" 17. Couverture en juin, juillet et août	556
" 18. Pankadevahelise arvekoja tegevus juunis ja juulis	556	" 18. Mouvement de la chambre de compensation en juin et juil.	556
" 19. Protestitud vekelid juunis ja juulis	556	" 19. Effets protestés en juin et juillet	556
" 20. Kapital emissioonid juunis ja juulis	556	" 20. Emissions des capitaux en juin et juillet	556
" 21. Tööstustoodang mais	556	" 21. Production de quelques industries en mai	556
" 22. Loomataudid juunis ja juulis	556	" 22. Epizooties en juin et juillet	556
" 23. Tapamajade tegevus juunis ja juulis	556	" 23. Fonctionnement des abattoirs en juin et juillet	556
" 24. Suurriigihinnad oktoobris ja septembris	682	" 24. Prix de gros en octobre et septembre	682
" 25. Toiduasmete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1925—28	681	" 25. Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1925—28	681
" 26. Turuhinnad oktoobris	684	" 26. Prix de détail en octobre	684
" 27. Elumaksumusindeksid	617	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	617
" 28. Suurriigihinnad	617	" 28. Nombres-indices des prix de gros	617
" 29. Tööbörssid ja eravahetaliituskontorid septembris	685	" 29. Activité des bourses de travail et des agences d'affai- res privées en septembre	685
" 30. Tööstusettevõtted ja nende tööjõud 1 oktoobriks	686	" 30. Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1 octobre	686
" 31. Tööstusettevõtte arv liikumise indeksid septembris	687	" 31. Accidents du travail dans les entreprises industriel- les en septembre	687
" 32. Tööstusettevõtete arvu liikumise indeksid	687	" 32. Nombres-indices du mouvement du nombre de la main d'oeuvre dans les entrepr. industr.	687
" 33. Nakkushaigused septembris	687	" 33. Maladies contagieuses en septembre	687

A. H. G.

H. Reiman.

EESTI LASTE FÜÜSILINE ARENEMINE TALLINNAS 1926-27 a. DÉVELOPPEMENT PHYSIQUE des ENFANTS ESTONS en 1926-27.

Sisu: 1) Kasutatavate andmete iseloom, lhk. 621. 2) Pikkus, lhk. 621. 3) Kaalu kujunemine, lhk. 626. 4) Kasvamist mõjutavad tegurid, lhk. 627.

1. Kasutatavate andmete iseloom.

*Caractère des données employées**

Eesti laste kasvamise selgitamiseks on meie kasutada andmed kolmest allikast: 1. Tallinna linna keskaigemajast 1926-27 a. vastsündinute kohta (1895 vastsündinut), 2. Tallinna linna II emade nõuandepunkti andmed väikelaste kohta 1926-27 a. (1482 väikelapse kohta) ja 3. Tallinna linna kooliarstide andmed kooliõpilaste kohta 1926-1927 a. II poolaastast (7450 kooliõpilase kohta alg- ja keskkoolis).

Vastsündinute kohta saavutatud andmete iseloomust ja laadist on antud ülevaade E. Statistikas N. 82 (9). Siin peatume pikemalt vaid kahe viimase allika juures.

Tallinna II emade nõuandepunkti saadud registreerimis-lehtede järgi valmistati iga järelvalve aluse lapse kohta eriline statistiline kaart, mis sisaldab peale mitmesuguste demograafiliste ja tervishoiuliste andmete ka pikkuse (*sm*) ja kaalu (*kg*) andmeid kogu järelvalve all olemise kestusest. Viimane aga osutus väga erinevaks üksikute laste juures: kuna üks osa piirdus vaid mõne visiidiga ja vastavalt sellele andis mõne üksiku mõõtmise andmed, oli võimalik saada teiste kohta andmed järjest mitme aasta kestel teostatud mõõtmisist.

Nimetatud asutises toimetatakse laste pikkuse mõõtmist erilise mõõtmislauga — rinnalastel pikaltoolles, umbes kahest aastast peale püsti — ilma kingadeta. Kaalumisel on lastel seljas vaid kerged alusriided.

Raskemaid, laste loomulikku kasvamist tugevasti takistavaid haigusi põdenud laste teatelehed läbitöötamisel kõrvaldati, nii et saavutatud andmed on pärit enamvähem normaalseist lapsist — muidugi sel määral kui emade nõuandepunktide kasutajad üldse sarnaseiks võib nimetada. Tuleb nimelt silmas pidades, et nõuandepunktide kliendid kuuluvad peamiselt majanduslikult kehvemasse kihtidesse, mis, nii kui allpool näeme, ei jäta mõju avaldamata laste kasvamise peale. Üldisest uurimuseks kasutatud lehtede arvust 1482 (neist 704 p. ja 778 tüd.) kuulus tüüpiliste lapsile 75,1%.

Kaartide läbitöötamine sündis järgmiselt. Kõigepealt, iga lapse kaardil leiduvaist mõõtmisandmeid märgiti ära need, mis olid ajalt lähedamad vaatlusele tulevatele vanusastmeile, näit. 3, 6 jne. kuule, 1 aastale jne. (v. tab. 1.). Sellejärele moodustati kaartidest, leiduval ulatusel, vanusastmeile vastavalt erilised vanuskollektiivid, kusjuures iga kaart esines nii mitmes kollektiivis, kui palju leidus temal kasutamiseks märgitud mõõtmisandmeid. Igast kollektiivist moodustati pikkuse- ja kaaluseeriad 1 *sm* resp. 50 *gr* intervalliga ja nende alusel arvutati kollektiivi keskmine pikkus ja kaal; ühtlasi arvutati mõõtmisaja andmeil täpne tegelik kollektiivi keskmine vanus. Üksikute kollektiivide keskmiste mõõtude koostamisel ühiseks väikelaste pikkuse- ja kaalutabeliks arvutati keskmise vanuse alusel lineaarse interpolatsioonil teel teoreetiline pikkus ja kaal iga vanusastme kohasele keskmisele vanusele. Sest, õieti öelda, aluul neid võib kasutada täpselt kasvamise vaatlemiseks, kuna empiirilised mõõtuandmed võivad olla pärit väga ebaühtlasest ajajärkudest. Käesoleval juhul aga on tegemist

võrdlemisi hää vaatlusmaterjaliga, nii et saavutatud parandused väheste kollektiivide juures ületavad empiirilise keskmise võimaliku vea.

Tallinna linna kooliarstide mõõtmisandmed töötas läbi Tallinna linna statistika büroo; siin on kasutatud sellelt saadud lõppkokkuvõtteid. Andmed on kõik pärit 1927 a. II sem. kooliõpilaste mõõtmistest. Andmete läbitöötamisel on silmas peetud iga õpilase vanus mõõtmismomendil: iga vanuskollektiivi moodustavad õpilased alates 0,5 aastast alla kuni 0,5 a. üle astmenimetuse, näit. 8 a. kollektiivis üle 7,5 a. kuni 8,5 a. vanad. Kollektiivide tõelise keskmise vanuse ja vanusastme võimalikkude vahede kõrvaldamiseks arvutusi pole tehtud — oletusel, et küllaldaselt suurte kollektiivide juures kõikumused vastastikku kattuvad. Mii määral see tegelikult on teostunud Tallinna õpilaste suhtes, pole võimalust kontrollida. — Mõõtmisel ja kaalumisel on õpilased olnud läbitõttu võimalikult väheses riietuses ja suhtis.

Osutatud kolme allika andmete kasutamine on aga seotud olulise raskusega: kõigil kolmel juhul on tegemist erinevaid sotsiaalselt oludes kujunenud vaatlusobjektidega. Kõige täielikumaks, sotsiaalselt kogu rahvast iseloomustavaks, võib lugeda kooliõpilaste mõõtusid. Neile teataval määral lähidased on ka Tallinna Keskaigemaja vastsündinute mõõdud, kuigi võib oletada nende seas paremkilbi esindajate puudumist või vähesust. Väikelaste koosseis aga on, nii kui osutus, erandilik ja nende kohta saadud andmete kõrvutamise teistega võib sündida tingimusi, vastavate paranduste ja täiendustega.

2. Pikkus. Esmalt toome pikkuse kujunemisest empiirilised arvud üksikute vaatluskollektiivide kohaselt nii, kui need saabusid statistilisis kokkuvõtteis.

Vastsündinute pikkusest on avaldatud andmed üksikasjalisemalt E. Statistikas N. 84 (9) lhk. 525-527. Siin vaid mainime, et see eestlasi osutus keskmiselt hästi suureks: poistel 53,0, tüdrukul 52,5.

Väikelaste pikkuse kujunemist — alates 3 kuust kuni 2 aastani kolmekuulisis ja sealt edasi kuni 7 a. kuuekuulisis vanusastmeis näitab tab. 1.

Toodud tabeli andmeil väikelaste pikkuse kujunemisest saame eriti selge ülevaate, kui arvutame n.n. kasvujagatised („Zuwachsquoten“) iga vanusastme pikkuse jagamise teel eelmise astme pikkusele. Kuna meil tabelis tegemist on kolmandast aastast peale eelmisist suuremate vanusastmetega, siis esitame kasvujagatised mõlemil sool kahes erireas.

* Les données employées ont été obtenues: d'Hôpital Central de Tallinn — sur 1895 enfants nouveau-nés en 1926-27; de II bureau de consultation de mères — sur 1482 enfants à bas âge, en 1926-27, de rapports des médecins scolaires à Tallinn — sur 7450 écoliers en II semestre de 1927.

Väikelaste pikkus (sm) — Taille des enfants à bas âge (cm).

1.	Lasta arv Nombre des enfants	Tõeline kesk- mine vanus Age moyen réel	Variatsiooni ulatus Extrêmes des variations		Aritmeetiline keskmine ja selle võimalik viga Moyenne arith- métique et l'er- reur probable	Keskkvadraat- ne kõikumine ja selle võim. Déviation type et l'erreur probable	Arvutatud keskmine pikkus vanuastme kohase keskmise vanuse juures Taille moyenne calculée correspon- dant à l'âge moyen
			Maksim. Maxime	Milnim. Minime			
Poisid — Garçons							
3 kuud	173	2 k. 24 p.	73	49	58,2 ± 0,21	4,12 ± 0,15	58,6
6 "	157	5 k. 27 p.	79	52	64,7 " 0,17	3,19 " 0,12	64,9
9 "	150	8 k. 29 p.	87	61	69,2 " 0,20	3,60 " 0,14	69,2
1 aasla	144	1 a. — 2 p.	95	65	73,4 " 0,22	3,94 " 0,16	73,3
1,25 "	136	1 a. 2 k. 28 p.	91	63	76,2 " 0,21	3,56 " 0,15	76,3
1,5 "	113	1 a. 6 k. —	96	69	78,9 " 0,22	3,46 " 0,15	78,9
1,75 "	99	1 a. 8 k. 27 p.	94	73	82,2 " 0,26	3,79 " 0,18	82,3
2 "	129	2 a. — 17 p.	100	75	85,2 " 0,26	4,34 " 0,18	84,9
2,5 "	130	2 a. 5 k. 27 p.	102	75	88,5 " 0,24	4,01 " 0,17	88,6
3 "	129	3 a. — 7 p.	107	76	92,8 " 0,27	4,64 " 0,19	92,7
3,5 "	116	3 a. 5 k. 26 p.	106	70	95,6 " 0,29	4,71 " 0,21	95,6
4 "	131	4 a. — 6 p.	111	90	99,4 " 0,25	4,24 " 0,18	99,3
4,5 "	93	4 a. 5 k. 27 p.	114	93	102,5 " 0,31	4,39 " 0,22	102,5
5 "	91	5 a. — 1 p.	115	94	105,3 " 0,30	4,25 " 0,21	105,3
5,5 "	68	5 a. 6 k. 1 p.	119	96	108,6 " 0,34	4,21 " 0,24	108,6
6 "	28	5 a. 11 k. 25 p.	119	100	110,1 " 0,57	4,45 " 0,40	110,2
6,5 "	18	6 a. 5 k. 15 p.	118	106	113,1 " 0,51	3,19 " 0,36	113,3
7 "	9	6 a. 11 k. 13 p.	123	111	115,5 " 0,85	3,77 " 0,60	115,7
Tüdrukud — Filles							
3 mots	157	3 k. 1 p.	70	46	57,0 ± 0,19	3,63 ± 0,14	56,9
6 "	147	6 k. 1 p.	79	55	63,1 " 0,18	3,23 " 0,13	63,0
9 "	137	8 k. 29 p.	103	59	67,8 " 0,26	4,53 " 0,18	67,8
1 a	144	1 a. — 4 p.	103	52	71,8 " 0,25	4,45 " 0,18	71,7
1,25 "	134	1 a. 3 k. 2 p.	96	60	74,9 " 0,23	3,94 " 0,16	74,8
1,5 "	150	1 a. 6 k. 1 p.	91	66	77,7 " 0,20	3,73 " 0,14	77,7
1,75 "	108	1 a. 8 k. 25 p.	90	71	80,3 " 0,23	3,61 " 0,16	80,4
2 "	142	2 a. — 12 p.	93	71	83,3 " 0,22	3,81 " 0,15	83,1
2,5 "	150	2 a. 5 k. 27 p.	103	74	87,3 " 0,23	4,14 " 0,16	87,4
3 "	129	2 a. 11 k. 28 p.	101	82	91,3 " 0,22	3,69 " 0,15	91,3
3,5 "	124	3 a. 6 k. 4 p.	109	82	94,9 " 0,25	4,13 " 0,18	94,8
4 "	109	4 a. — 3 p.	110	89	98,6 " 0,26	4,01 " 0,18	98,6
4,5 "	97	4 a. 6 k. —	117	92	101,5 " 0,29	4,21 " 0,20	101,5
5 "	85	5 a. — 4 p.	116	96	104,9 " 0,28	3,90 " 0,20	104,8
5,5 "	67	5 a. 5 k. 25 p.	117	98	107,2 " 0,30	3,65 " 0,21	107,2
6 "	34	6 a. — 4 p.	118	100	109,5 " 0,54	4,63 " 0,38	109,5
6,5 "	30	6 a. 5 k. 25 p.	121	101	112,7 " 0,58	4,69 " 0,41	112,8
7 "	8	7 a. —	118	110	114,1 " 0,74	3,10 " 0,52	114,1

Väikelaste kasvujatidised.

Quotes d'accroissement des enfants à bas âge*.)

2.	Poisid—Garçons		Tüdrukud—Filles	
	Veerand- aastalised astmed	Poole- aastalised astmed	Par trimestres	Par semestres
3 k.	—	—	—	—
6 k.	1,1075	—	1,1072	—
9 k.	1,0863	—	1,0762	—
1 a.	1,0592	1,1294	1,0575	1,1381
1,25 "	1,0409	—	1,0432	—
1,5 "	1,0341	1,0704	1,0388	1,0837
1,75 "	1,0431	—	1,0347	—
2 "	1,0316	1,0760	1,0336	1,0708
2,5 "	—	1,0436	—	1,0517
3 "	—	1,0463	—	1,0446
3,5 "	—	1,0313	—	1,0383
4 "	—	1,0387	—	1,0401
4,5 "	—	1,0322	—	1,0294
5 "	—	1,0273	—	1,0335
5,5 "	—	1,0313	—	1,0229
6 "	—	1,0147	—	1,0214
6,5 "	—	1,0281	—	1,0301
7 "	—	1,0212	—	1,0115

Kahjuks ei saa meie siin esialgu kasutada võrdluseks teisest allikast pärit vastundinute pikkusmõõtusid esimeste kuude kasvu kiiruse selgitamiseks. Igatahes on see tavaliselt hästi suur, nii et peale kolmandat kuud esinev suur langus on vaid jätk juba esimesil kull alanud järjekindlast esialgse hoogsalt kasvukiiruse langusest. Sellejuures võime konstateerida,

et esimesel pooleteisel aastal kasvu kiiruse langus on poistel suurem, seega tüdrukud jätkavad hoogsamat kasvu, kuid siiski ei jõua pikkuses poistele järele. Teisest eluaastast peale, eriti selle teisel poolel, kasvukiiruse langus mõlemal sool jääb hästi pikaldasemaks, ent langeb uuesti järsku kolmanda eluaasta esimesel poolel. Peale selle on kasvu kiiruse langus jälle väike ja muutub kõikumaks kuni vaatlusaja lõpuni, s. o. 7 a.

Kokkuvõetult võime aga konstateerida, et eesti väikelastel kuni 7 eluaastani kasvukiirus ühtsodu langeb, kord järsumalt, kord pikaldasemalt. Ainult viimases asjaolus võiks vast tingimisi näha paljude uurijate väitud perioodilikkust, mis esineb kiirema kasvu ja kasvuseisaku vaheldumises. Nii, Veissenberg oma uurimismaterjalil andmeil (Lõuna-Venemaa juudid) konstateerib 2—4 eluaastani n. n. esimese täidluse, s. t. pikaldasema kasvu juures ümarikke (tervete ja paksude laste) kehavorme; 5—7 a. aga näivat sirgumist, s. t. näivalt kiiret kasvu, kusjuures tõeliselt aga on tegemist vaid laste kõhnaks jäämisega, kuna kasv ei kiirendu. Stratz, selle vastu, väitab esimese täidluse aja kestmist 2—5 aastani, 6—8 aga esimest sirgumist, s. o. kiiret kasvu, millele

*) Rapport d'un degré supérieur au degré précédent inférieur.

järgneb teine täiduse ehk Veissenbergi järgi pikaldasema kasvu aeg (p. 8—12 a., t. 8—10 a.). Teine, seekord tõeline sirgumine, s. o. kiire kasvu aja moodustab n. n. puberteedi-aeg, mis on erinev üksikul raassidel.

Meie andmeil igatahes ei saa kõnet olla tõelisest väikelaste sirgumisest või kiiremast kasvamisest 5 ja 7 a. vahel, sest vaevalt saab tõlgitseda selles mõttes tabelis esinevaid kasvu-jagatiste kõikumisi neil aastail, mis tingitud võivad olla vastavate kollektiivide väiksusest, seega andmete puudulikkusest.

Sellevastu meie väikelaste pikkuseandmed sobivad hästi Martini väidetega Euroopa laste kasvu perioodilikkusest, mille järele kuni 5—6 aastani kestab kiire, teisest aastast peale siiski pikaldasemaks jääv kasv, ja sealt edasi pikaldane—poistel kuni 10—12 a., tüdrukul kuni 10 a.

Eesti väikelaste mõõtude võrdlevaks iseloomustuseks toome saadaval ulatusel andmeid teisilt rahvalt tab. 3.

Väikelaste pikkus Eestis ja välismaal (sm)
Taille des enfants estons à bas âge et ceux à l'étranger.

3.		Eesti (Tallinn) Eestons (Tallinn)	Saksa (Stuttgart) Allemands (Stuttgart)	Inglise (linnad) Anglais (lilles)	Taani (Kopenhaagen) Danois (Copenhague)	Am.-ühisriigid Américains (Etats-Unis)
Poissid — Garçons.						
1	73,3	74,3
1,5	78,9	80,2
2	84,0	...	85	...	86,8	85,0
2,5	88,6	...	89	89,2
3	92,7	...	93	93,1	91,2	92,8
3,5	95,6	...	96	96,3
4	99,3	...	99	98,5	98,3	99,6
4,5	102,5	102,4
5	105,3	...	104	103,2	102,9	105,4
5,5	108,6	108,2
6	110,2	...	109	108,6	110,0	111,4
7	115,7	115,3
Tüdrukud — Filles.						
1	71,7	73,9
1,5	77,7	78,8
2	83,1	...	84	...	86,2	83,6
2,5	87,4	...	88	85,0
3	91,3	...	92	91,9	92,0	91,8
3,5	94,8	...	95	95,4
4	98,6	...	98	99,2	98,8	98,5
4,5	101,5	101,7
5	104,9	...	103	103,1	104,7	104,7
5,5	107,2	107,4
6	109,5	...	107	108,0	111,6	110,5
7	114,1	114,6

Tabel 3 toodud Saksa andmed on saavutatud võrdlemisi väikesest keskklassi kuuluvast valitud vaatluskollektiivist, Inglise andmed on pärit kõigi linnade algkooliõpilasilt, keda mõõdeti ja kaaluti harilikus koduriietuses ilma jalatseita; allikandmed on antud vausaastais 3—4, 4—5, 5—6 jne., meie tabelis aga oleme need võtnud, arvestades mõõtude suurusega, vastavaini 3, 4, 5, 6 jne. täisaastalle. Taani andmed on pärit Kopenhaageni lastekodude koolest. Am.-ühisriikide andmed on pärit 160.000 peallselt vaatluskollektiivist, kusjuures allikandmed on antud kuulisel astmelis 0—1, 1—2, jne., mispärast meie tabelis vastavad arvud on võetud kahe vastava kuu keskmisena.

Vaatamata raassilisest erinevusest, nii kui toodud märkusist selgub, on esitud andmed

ka kollektiivide laadilt erinevad ja sellepärast ka võrdlus mõeldav vaid mõningate erinevuste eeldusega. Vähemalt pikkust tingivalt laadilt on Eesti andmeile teataval määral sugulased Taani ja Inglise andmed, rohkem erinevad aga Ameerika omad. Sellele vastavalt ületavad ka eriti Ameerika väikelaste pikkuse arvud eesti omi, kuna teised üldiselt võrdlemisi lähedased on. Pikkuse kujunemiselt aga paistab eesti laste juures silma esimesil aastail teisist enam või vähem taha jääv pikkus, hiljem aga, umbes 4—5 a. paiku, jõuavad teisile juba järele, osalt isegi ette.

Seda asjaolu konstateerides, on huvitav kontrollida eesti väikelaste andmeid prof. G. Backmani kasvujagatiste standarttabeli abil, mis on koostatud poistel 60 ja tüdrukul 50 mitmest Euroopa rahvusest vaatlusseeria alusel. Seega tahab nimetatud tabel esitada pikkuse kujunemist puhtal, ülalmaksvat seaduspärasust osutaval kujul.

Võttes vaatlusseerias aluseks (baasiks) vanusastme, mille laad ja kollektiivi suurus eeldavad väiksemaid kõikumisi ja võimalikku viga, arvutatakse standart-kasvujagatiste abil standarditud kasvuseeria. Sellega võrreldes selgub kujukalt vaatlusseeria iseloom. Tallinna väikelaste standarditud pikkusseeria arvutamiseks võtame baasiks 3 a. kollektiivi pikkuse — peamiselt selle tõttu, et selle kasvujagatis kõige lähidam on standartkasvujagatisele ja kollektiiv ise (v. tab. 1) statistiliselt võrdlemisi laitmata.

Tallinna väikelaste pikkuse võrdlus standarditud arvudega
Comparison de taille des enfants à bas âge avec les chiffres standardisés.

4.	Pikkus sm. Taille en cm.		Kasvujagatised Quotes d'accroissement	
	Vaatlus- seeria Série observée	Standar- ditud seeria Série stan- dardisée	Vaatlus- seeria Série observée	Backmani standar- ditud seeria Série-type de Backman
Poissid — Garçons				
1	73,3	74,6	...	1,4523
2	84,9	85,0	1,1552	1,1396
3	92,7	92,7	1,0918	1,0907
4	99,3	100,4	1,0711	1,0329
5	105,3	107,3	1,0604	1,0690
6	110,2	113,3	1,0456	1,0563
7	115,7	118,8	1,0499	1,0487
Tüdrukud — Filles				
1	71,7	72,5	...	1,4165
2	83,1	83,0	1,1589	1,1441
3	91,3	91,3	1,0986	1,1101
4	98,6	98,4	1,0799	1,0773
5	104,9	106,3	1,0638	1,0705
6	109,5	111,5	1,0439	1,0592
7	114,1	117,3	1,0420	1,0522

Tab. 4. standarditud pikkusread näitavad, et Tallinna emade nõuandepunktis käinud laste alguspikkus (sündimisel) võrdlemisi väike on olnud ja tab. 3 kohaselt teiste rahvaste laste pikkusele järele on jõudnud vaid hoogsama

kasvuga esimesil aastail. Kuid neljandast aastast jääb nende, eriti poiste, kasvu kiirus „normist“ pikaldasemaks, mispärast omame vaatlusaja lõpuks, 7 a. kollektiivi juures, pikkuse, mis on madalam mitte üksi standarditud arvudest, vaid ka Tallinna kooliõpilaste pikkusest vastavas vanuses.

Võimalik, et meie väikelapsist 7 a. juures mõjutamas on kollektiivi väikene arv, sest ka tab. 8 järgi võib konstateerida selle keskmise pikkuse väiksemust, võrreldes Inglise lastega, kes 4—5 a. vanuses olid, vastupidi, Tallinna lastest lühemad. Kuid üldiselt „normist“ pikaldasem kasv 4—7 a. paiku jääb püsima, sest et vaatlus ja standarditud pikkusseeriaste erinevus neis aastais on palju suurem, kui vastavalt võimalik statistiline viga.

Et osutunud väikelaste pikkuse kujunemise erilaad pole mitte sedavõrra omane eestlastele üldse, kuivõrd tingitud mõningaist eritegureist, näit. kas või vaatlusaluste väikelaste sotsiaalsest kuuluvusest, selgub analüüsidest Tallinna kooliõpilaste pikkuse andmeid, nii kui need on antud tab. 5.

Tallinna alg- ja keskkoolide õpilaste pikkus (sm).
Taille des élèves des écoles primaires et secondaires de
moyenne Tallinn (cm).

5. Vanus- astmed Age	Õpilaste arv Nombre des élèves		Variatsioonid ulatus—Extrêmes des variat.		Suurim sagedus Fréquence maximale	Arvimeetiline kesk- mine ja keskmise viga—Moyenne et l'erreur moyenne	Keskmise kõiku- mus—Déviation moyenne
	Maksimum Maximum	Minimum Minimum					
	Poisid—Garçons						
7.	56	137	112	124		121,8 ± 0,55	4,1
8.	256	141	111	125		124,9 „ 0,28	4,5
9.	363	148	110	130		128,7 „ 0,23	4,3
10.	298	152	115	135		133,8 „ 0,27	4,6
11.	282	154	120	136		137,0 „ 0,28	4,7
12.	364	175	122	140		142,0 „ 0,30	5,1
13.	432	169	127	146		146,1 „ 0,27	5,0
14.	467	179	132	153		152,9 „ 0,31	6,7
15.	405	179	136	157		158,1 „ 0,34	6,9
16.	299	181	133	165		164,5 „ 0,37	6,4
17.	215	192	147	170		169,1 „ 0,38	5,6
18.	176	187	133	171		170,7 „ 0,34	4,5
19.	127	192	153	175		172,7 „ 0,41	4,6
20.	45	187	159	176		174,7 „ 0,73	4,9
	Tüdrukud—Filles						
7.	28	129	108	117		115,0 ± 0,37	4,6
8.	183	136	110	122		123,7 „ 0,29	3,9
9.	284	143	111	132		128,0 „ 0,26	4,4
10.	296	159	115	132		132,3 „ 0,27	4,7
11.	319	156	119	138		137,5 „ 0,28	5,1
12.	365	168	122	142		142,7 „ 0,28	5,3
13.	444	172	128	152		148,7 „ 0,27	5,8
14.	428	178	131	155		153,6 „ 0,25	5,1
15.	392	171	138	157		156,8 „ 0,24	4,7
16.	291	173	140	160		158,4 „ 0,23	3,9
17.	253	175	147	161		159,9 „ 0,26	4,2
18.	194	177	149	168		160,2 „ 0,30	4,2
19.	122	170	147	160		159,6 „ 0,43	4,7
20.	47	176	149	163		161,0 „ 0,64	4,4

Selles esinevad kõik alg-, kesk- ja kutsekoolist õpilased ja sellepärast võiks kogu vaadeldavat üldkollektiivi lugeda Tallinna noorsoo esindajaks. Ent seda siiski tingimisi,

sest kuna koolikohuslikus eas olevaid vaatlusaluseid tõesti võib lugeda kogu noorsugu esindavaiks, on vanemais aastais domineerivalt esinevate keskkooliõpilaste näol tegemist vaid teatava majanduslikku jõukust osutava valikuga. Kuid teiselt poolt jälle on Tallinna õpilaste seas mitte vähe väljastpoolt Tallinnat pärit olevaid—ligi 30%, kelle kasvamistingimused „võõrsil“ oleku tõttu muudetud.

Sellepärast, kõrvutades tab. 5 pikkusseeriaste standarditud pikkusseeria ja arvutades vastavad kasvujagatised (tab. 6), leiame üldjoonis üllatava normikohasuse.

Tallinna õpilaste pikkuse võrdlus standarditud arvudega
Comparaison de taille des élèves de Tallinn avec les chiffres
standardisés.

6. Vanus- astmed Age	Pikkus sm. Taille en cm.		Kasvujagatised Quotes d'accroissement	
	Vaatlus- seeria Série observée	Standar- ditud seeria Série standard- isée	Vaatlus- seeria Série observée	Backmani standart seeria Série type de Backman
	Poisid — Garçons.			
7.	121,8	118,7	...	1,0487
8.	124,9	123,5	1,0255	1,0424
9.	128,7	128,7	1,0304	1,0392
10.	133,8	133,8	1,0396	1,0398
11.	137,6	138,2	1,0284	1,0328
12.	142,0	142,7	1,0320	1,0324
13.	146,1	147,6	1,0289	1,0343
14.	152,9	152,6	1,0465	1,0340
15.	158,1	158,5	1,0340	1,0386
16.	164,5	164,5	1,0405	1,0380
17.	169,1	169,2	1,0279	1,0287
18.	170,7	172,1	1,0095	1,0170
19.	172,7	173,6	1,0117	1,0085
20.	174,7	174,7	1,0116	1,0063
	Tüdrukud — Filles.			
7.	118,0	117,3	...	1,0522
8.	123,7	122,6	1,0433	1,0444
9.	128,0	127,3	1,0318	1,0396
10.	132,3	132,3	1,0336	1,0400
11.	137,5	137,3	1,0393	1,0378
12.	142,7	142,8	1,0378	1,0400
13.	148,7	148,1	1,0420	1,0374
14.	153,6	153,1	1,0329	1,0335
15.	156,8	156,9	1,0208	1,0234
16.	158,4	158,3	1,0102	1,0123
17.	160,9	160,1	1,0095	1,0080
18.	160,2	160,7	1,0019	1,0039
19.	159,6	161,0	0,9963	1,0022
20.	161,0	161,1	1,0088	1,0005

Tab. 6 on standart-pikkusseeriaste baasiks võetud vaatlusseeriaste 10 vanusastme pikkus—jällegi „normaalseima“ kasvujagatise ja kuuluvuse tõttu enne puberteediaegsesse väiksemasse kasvuperioodi; ka statistiliselt on see kollektiiv küllalt sobiv. (Tüdrukute seerias kontrolliks väiksemate kvadraatide meetodil arvutatud teoreetiline baas erines empiirilistest vaid 0,16 võrra, mispärast, arvestades Backmani stand. seeria võimalikkude ebatäpsustega, võib väga hästi, hüljates koormavaid arvutusi, kasutada kasvuseeriaste standartimisel empiirilist baasi).

Tulemusilt on tab. 6 parimaks argumendiks, et võime, tugeades Backmani standart-kasvujagatisele, korrigeerida omi vaatlusseeriaid.

Julgeme väita, et Tallinna õpilaste kasvuseeria erineb standartseeriast vaid sel määral, kui see on tingitud meetoodilistest ja statistilistest vigadest, — vast väljaarvatud poiste vähemad arvud 11—13 vanusastmeni. Eriti tähelepanuväärsed on suured vaatlusseeria ebasobivused stand. seeriaga nooremals ja vanemais kollektiives, mis peegelduvad selgelt ka vastavais kasvujagatistis. Nooremate, 7—8 ja tüdrukul ka 9 a., pikkuse peale ei jäta tõstvalt mõju avaldamata asjaolu, et neis kollektiives, kui enamikus kooliastujaist koosnevais, on suures ülekaalus üle 7 ja 8 täisaasta vanused lapsed, kuna vanemais kollektiives võib oletada täisaastast 6 kuu ulatusel vanemate tasakaalustumist samavõrra noorematega. — Vanemate vanusastmete juures väärib tähelepanu 18 ja 19 aastaste normist palju väiksem pikkus; eriti 19 aastaste tüdrukute paradoksaalne lühemolek eelmisest astmest. Kuivõrra siin mõjutamas on kollektiivide suurusest tingitud statistilised vead ehk võimalikud andmete sisulised puudused, on raske otsustada. 18 a. poiste ja 19 a. tüdrukute tõeline, võrreldes teiseaga „kängus“ olek on aga vaevalt mõeldav.

Vanusastmeis 9—17 aga on vaalus- ja standarditud seeria ühtivus sedavõrra täielik, et võime, pikendades viimast ka väikelaste easse, järeldusi teha eesti laste pikkuse kujunemisest üldse. Selleks toome tab. 7 üheskoos kõigi kolme allika andmeil saadud vaalusarvud kõrvutatult 10 a. õpilaste pikkuse alusel arvutatud standarditud seeriaga.

Tallinna vastsündinute ja väikelaste pikkuse võrdlus kooliõpilaste pikkuse alusel arvutatud standard-arvudega.
Comparison de taille des nouveau-nés et des enfants à bas âge de Tallinn avec celle des élèves à la base des chiffres standardisés.

7. Vanus- astmed Age	Poissid—Garçons		Tüdrukud—Filles	
	Vastlus- seeria	10 a. õpilaste alusel standardi- tud seeria	Série observée	Série stan- dardisée à la base des élè- ves de 10 ans
0 . . .	53,0	51,3	52,5	51,1
1 . . .	73,3	74,5	71,1	72,4
2 . . .	84,9	84,9	83,1	82,8
3 . . .	92,7	92,6	91,3	91,1
4 . . .	99,3	100,3	98,6	98,2
5 . . .	105,3	107,2	104,9	105,1
6 . . .	110,2	113,3	109,5	111,3
7 . . .	115,7; 121,8	118,8	114,1; 118,0	117,2
8 . . .	124,9	123,8	123,7	122,4
9 . . .	128,7	128,7	128,0	127,2
10 . . .	133,8	133,8	132,3	132,3

Ka selles tabelis võime konstateerida väikelaste juures vaatlusseeria ühtivust (poistel täielist) standarditud seeriaga neis vanusastmeis, mis eespool esitatud andmeil osutasid hoogsamat kasvu.

Kuna vanusastmeis 4—7, eriti 7 a., on eespool osutatud põhjuseil väikelaste seeria normist hästi madalam, õpilaste seeria aga, vastupidi, samavõrra kõrgem, siis loeme õigustatuks

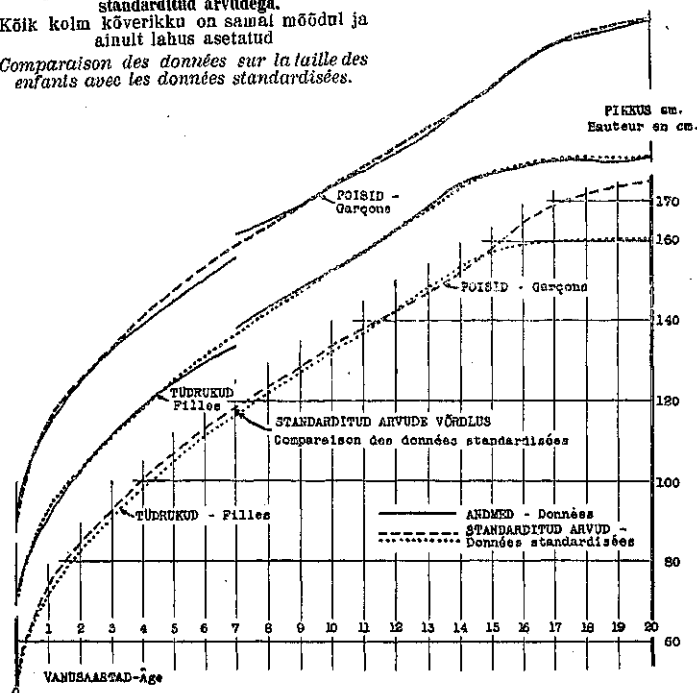
võtta tõeliseks laste kasvu näitajaks standarditud seeria. Pealegi sedasama peame tegema ka 0—1 vanusastmete juures, millest esimene vastsündinute andmeil on „normist“ kõrgem, teine — väikelaste andmeil madalam. Tõenäolikud näivad olema jällegi vahemised standarditud seeria arvud. Seda enam, et juba vastsündinute pikkuse käsitlel (E. Stat. nr. 82 lhk. 526) konstateerisime Tallinna keskaigemaja mõõtude võimalikku kalduvust suurendumiseks.

Seega võime üldtulemusena väita, et eesti laste pikkuse kujunemine ei erine L. Euroopa tüübist. Üksikute rahvastega võrdlusi meie siin ei esita, sest pikkuse kujunemine on kõigil euroopasil (samuti võib olla ka teist värvi raassidel) Backmanni ja Martini vältel enamvähem ühtlane vaid suhteliselt kasvurütmilt, kuna absoluutarvudes see väga võib erineda, olenedes erinevast algus- (vast-sündinute) ja peamiselt lõpu- (täiskasvanute) pikkusest.

Kasvuperioodide seisukohast veel kord pilku heites eesti laste pikkuse kujunemisele, leiame, et täielises kooskõlas Backmanni koostatud Euroopa tüübiga puberteediaegne sirgumine, ehk kiirem kasv algab poistel 13—14 ja lõpeb 16—17 eluaasta vahetusel, tüdrukul aga teostub see paar aastat varem—11—12 ja 14—15 eluaasta vahel. Kuna seega peale kestvat pikaldase kasvu ajajärku tüdrukud hakkavad varem sirguma, siis ületavad nad varsti poiste pikkuse—Tallinna õpilasil nii vaatlus kui standarditud pikkusseeria kohaselt alates 12 ja lõppedes 14 vanusastmega, s. o. kolme astme ulatuses. Boditsch, Key, Lange ja Stratzi järgi aga kestab see euroopasil 11—15 vanusastmeni, s. o. 5 a. ulatuses. Tõenäolikult aga tähendab 11—15 a. periood vaid ajajärku, mille jooksul ühe või teise Euroopa rahva juures tüdrukute pikkus ületab poiste oma. Näiteks, kasutada olevail andmeil ületab tüdrukute pikkus poiste oma: Saksamaal 23 linna kooliõpilaste andmeil 11—11,5 kuni 14—14,5 vanusastmeni, s. o. 4 a. kestes, Stockholmis 11—12 kuni 14—15 ehk samuti 4 a. kestes, Oslo algkooles 11—12 kuni 14—15 ehk 4, keskkooles aga 13—14 kuni 14—15, s. o. ainult 2 a. kestes, Inglismaa rahvakooles (üle riigi) 12—13 kuni 14—15 ehk 3 a. kestes. Selles erinevaid arvamisi tekitavas küsimuses loodab Backman selgusele jõuda väitega, et poiste ja tüdrukute pikkuse ristlemine üldse ja selle aeg ning kestus ripuvad on sellele või teisele rahvale omasest täiskasvanud mehe ja naise suhtelisest pikkusest. Näiteks, kui täiskasvanud naine on lühem mehest 3,7%, siis sel rahval on tüdrukud poistest pikemad kõigil vanusaastail kuni 16 ühes arvatud; 7,5% juhul olla tüdrukud pikemad

vaid sündides ja 11—14 a., 9,4% juures aga ikka lühemad. Backmani sellekohase tabeli järgi on tüdrukud 12—14 a. vahel pikemad poistest neil rahvail, kelle täiskasvanud naised on lühemad meestest 7,8%—8,2%.

Diagr. 1. Laste pikkuseandmete võrdlus standarditud arvudega.
Kõik kolm kõverikku on samal määral ja ainult lahus asetatud
Comparison des données sur la taille des enfants avec les données standardisées.

Nii võib meie andmeil osutunud kasvu ristlemise 3 a. kestuse põhjuseks olla vastav täiskasvanute pikkuse vahekorrd, s. o. kui näit. meeste ülemaalse 172,5 *sm* pikkuse juures eesti naised pole keskmiselt mitte üle 159,4 *sm* ehk vastavalt Tallinna meeste 174,5 *sm* pikkusele mitte üle 161,2 *sm*. Kuna aga esitatud teooria kohaselt poiste ja tüdrukute pikkuse ristlemise 3 või 4 a. kestus rippuv on vaid 0,1% erinevusest mehe ja naise suhtelises täispikkuses (7,5% juures—4 a., 7,3 juures aga 3 a.), siis võib erinevate vaatlusseeriade juures ses suhtes ühtivus või ebahühtivus olla tihti vaid juhuslik.

Kõik eelöeldu esineb kujukalt ülalpaigutatud diagr. Nr. 1. Erinevaist allikaist pärit vaatlusaluste ja tõenäolikt eestlaste pikkuse kujunemist iseloomustava standarditud seeriade suhtumisest selgub, et väikelaste andmeid tugevasti on mõjutanud vaatlusaluste sotsiaalne päritolu, eriti suurema hoolituse, s.o. rinnalaste east välja jõudmise järele. Ent selle juures võime konstateerida, et väikelaste kõveriku „normist“ hargnemise ühtlane suun osutab normaalse kasvurütmil—tegemist on vaid kiiruselt tahajäämisega.

3. Kaalu kujunemine *Poids*

Kaal kujuneb ühes pikkusega üldiselt järjest kasvavas suunas, ent siiski pikkusest mitmeti erinevalt—puudub paralleelsus. Kaal on tingitud inimkeha mahust, mis on leeb peale pikkuse keha ristmõttest, kusjuures pealegi suurt osa etendab elutingimuste järele väga kergesti muutuv keha täidlus. Sellepärast ütleb meile absoluutne kaalu kujunemine iseenesest vähe; vaid peaksmee õieti jälgima keha täidluse varieerumist, mis on kasvamisrütmil või perioodide iseloomulikuid tunnuseid. Kuid raske on leida selleks rahuldavat vahendit: seni tarvitavad täidlusindeksid (Pirquet, Pignet, Oederi, Rohrerri j.t.) on tarvitusel olnud peamiselt täiskasvanute täidluse võrdlemiseks, aga ole selge kuivõrra ükski neist on sobiv kasvamise analüüsiks. Ka nõuab enamik neist teisi kehamõõte, kui meil kasutada on. Sellepärast püüdme siin kaiseks lihtsaima Rohrerri indeksiga, mis saavutatakse sajakordsest kaalu (*gr*) jagamisest pikkuse 3-da astmele (m^3) (kaal \times 100 pikkus³).

Eesti laste alg- (sünni) kaal Tallinna Keskhaignemaja andmeil oli poistel 3,58 *gr*, tüdrukul 3,43 *gr*, mis annab täidlusindeksid p. 2,40, tüdr. 2,37.

Sündimisele etsekohe järgnevat kaalukasvust meil andmed puuduvad. Ent 3 kuu vanusest peale võime seda jälgida, analoogiliselt pikkusele, väikelaste juures Tall. II emadenõuande punkti andmeil kuni 7 a. (tab. 8) ja sealt peale Tallinna koolilõpilaste andmeil kuni 20 a. (tab. 9).

Esimesel eluaastal kaal kasvab absoluutselt väga kiiresti; teisest aastast peale aga võrdlemisi aeglaselt. Täidluses võiksmee konstateerida kasvu vaid esimese kolme kuu jooksul, kui meil kahtlust poleks, et vastasündinute täidlusindeksi on mõjutanud allarõhuvall Keskhaignemaja mõõtmistehnikast tingitud ülipikkus. 3 kuust peale aga täidlusindeks järjest langeb varieeruva kiirusega: esimesel eluaastal on see võrdlemisi väike, teisel hästi suur, kolmandal aga väiksem esimesest ja edasi jääb ikka väiksemaks. Veissenbergi väidatud erilist kõhnenemist 5—7 a. vahel pole meie andmeil märgata. Küll aga võime esitatud täidlusindeksest välja lugeda 2 eluaasta kõhnenemise järele esialgu suhtelist täidluse kasvamist ja siis sellele järgnevat aeglasemaks jäävat langust. Kuigi 3 eluaasta täidluse tõus indeksis ei esine, võime seda tõenäolikuks pidada eelosutunud indekside languskiiruse muutuse alusel, silmaspidades, et väikelaste esialgne pikkuse kasv ja ühes sellega täidlusindeksi langus,—vaatamata absoluutse raskuse juurekasvule,—tingitud on kiirest sündides väga lühikeste alumiste jäsemete kasvamisest. Selle asiolu tõttu on vast küsitav Rohrerri indeksi kõlbulikkus kasvuaja täidluse

Väikelaste kaal kg.
Poids des enfants à l'âge en kg.

8. Vanus- astmed Age	Laste arv Nombre des enfants	Tõeline keskmine vanus Âge moyen réel	Variatsiooni ulatus Extrême des varia- tions		Aritmeetiline keskmine Moyenne arithmétique	Arvutatud keskmise kaal vanuses kohase keskmise vanuse juures — Poids moyen calculé correspon- dant à l'âge moyen	Rohveri täiduse indeksid Indice de plénitude de Rohrer
			Maksimum	Minimum			
			Poids — Garçons				
3 kuud	173	2 k. 24 p.	9,9	3,0	5,94	6,07	3,02
3	157	5 k. 27 p.	11,8	4,7	7,93	7,99	2,92
6	150	8 k. 29 p.	14,7	6,1	9,53	9,55	2,88
9	144	1 a. — k. 2 p.	15,2	6,8	10,50	10,48	2,66
1 a. 1 an	136	1 a. 2 k. 28 p.	15,3	7,5	11,12	11,13	2,59
1,25	113	1 a. 6 k. 1 p.	17,2	8,9	11,41	11,41	2,32
1,5	99	1 a. 8 k. 27 p.	17,0	9,1	12,07	12,10	2,17
1,75	129	2 a. — k. 17 p.	20,7	9,7	12,01	12,81	2,09
2	180	2 a. 5 k. 27 p.	19,2	9,2	13,49	13,50	1,94
2,5	129	3 a. — k. 7 p.	23,5	10,0	14,73	14,69	1,84
3	116	3 a. 5 k. 26 p.	25,7	10,4	15,57	15,59	1,78
3,5	131	4 a. — k. 6 p.	27,2	11,0	16,29	16,27	1,66
4	93	4 a. 5 k. 27 p.	31,7	13,0	17,19	17,20	1,60
4,5	91	5 a. — k. 1 p.	30,7	13,2	17,90	17,89	1,53
5	68	5 a. 6 k. 1 p.	26,0	15,1	19,01	19,01	1,48
5,5	28	5 a. 11 k. 25 p.	24,0	15,7	19,65	19,67	1,47
6	18	6 a. 5 k. 15 p.	27,7	16,5	20,74	20,80	1,43
6,5	9	6 a. 11 k. 13 p.	25,0	19,0	21,24	21,28	1,37
7							
Tüdrukud — Filles							
3 kuud	157	3 k. 1 p.	8,3	2,0	5,46	5,44	2,95
3	147	6 k. 1 p.	10,0	4,6	7,24	7,22	2,89
6	137	8 k. 29 p.	15,5	5,9	8,53	8,59	2,76
9	144	1 a. — k. 4 p.	15,5	4,5	9,40	9,36	2,60
1 aasta	134	1 a. 3 k. 2 p.	15,0	7,0	10,30	10,28	2,40
1,25	150	1 a. 6 k. 1 p.	16,0	7,5	10,59	10,58	2,25
1,5	108	1 a. 8 k. 25 p.	16,3	8,1	11,35	11,39	2,19
1,75	142	2 a. — k. 12 p.	17,0	8,0	12,00	11,92	2,08
2	150	2 a. 5 k. 27 p.	18,6	9,0	12,94	12,95	1,94
2,5	129	2 a. 11 k. 23 p.	20,8	10,5	13,93	13,93	1,83
3	124	3 a. 6 k. 4 p.	20,1	10,5	14,76	14,74	1,73
3,5	109	4 a. — k. 3 p.	21,1	12,0	15,55	15,54	1,62
4	97	4 a. 6 k. — p.	25,0	12,7	16,54	16,56	1,58
4,5	85	5 a. — k. 4 p.	23,0	13,0	17,27	17,26	1,49
5	67	5 a. 5 k. 25 p.	23,0	14,0	18,11	18,13	1,47
5,5	34	6 a. — k. 4 p.	23,5	15,0	18,91	18,89	1,44
6	30	6 a. 5 k. 25 p.	25,2	13,5	19,74	19,76	1,38
6,5	9	7 a. — k. — p.	22,5	18,0	20,59	20,59	1,39

varieerumise jälgimiseks; ent järgnevat silmaspidades, võib selle kasutamine siiski huvi pakuda. Nimelt, esitatud täidlusindeksid toovad esile sugude erinevuse raskuse kujunemisel: muidu tüdrukuist tublimad poisid langevad 2 eluaasta lõpu paiku tüdrukute tasapinnani või koguni sellest alla. Teist kord esineb sarnane olukord hiljem, 7—10 vanusastme juures. Kolmat korda juba palju teravamal kujul mõlemi soo pikkuse ja raskuse ristlemise ajajärgul: 13. astmest peale jõuavad tüdrukud täidlusest poistest ette ja jäävadki seks — kiirema täiskasvamise ja täidlaste vormide omandamise tõttu.

Kui arvesse võtame, et dr. Villemsi uurimisel leidus täiskasvanud meestel 67,3 kg raskuse juures keskmine täidlusindeks 1,34, mis sobib hästi 20 aastaste indeksiga — siis võime väita, et eesti noortemeestega võrreldes naised on läbistikkui ikka täidlasemad — nii kui seda näitab ka tegelik elu.

Poiste kaal on, alates sünnist, ühes pikkusega ikka suurem tüdrukute omast kuni 12 astmeni; sellest peale ületab tüdrukute raskus

Tallinna alg- ja keskkoolide õpilaste kaal kg.
Poids des élèves des écoles primaires et secondaires de Tallinn.

9. Vanus- astmed Age	Õpilaste arv Nombre d'élèves	Variatsiooni ulatus Extrême des variat		Suurem sagedus Fréquence maximale	Aritmeetiline keskmine ja keskmine viga Moyenne arithmétique et l'erreur probable	Keskmine kõikumus Déviation moyenne	Rohveri täidlusindeks Indice de plénitude de Rohrer
		Maksimum	Minimum				
		Poids — Garçons.					
7	54	38,5	18,5	24,0	24,29 ± 0,280	2,06	1,34
8	280	38,0	18,0	25,0	25,38 ± 0,152	2,54	1,30
9	410	48,0	18,0	26,0	27,52 ± 0,190	2,62	1,29
10	346	47,0	20,0	30,0	30,59 ± 0,172	3,20	1,28
11	338	57,5	20,0	32,0	33,08 ± 0,181	3,33	1,27
12	441	56,0	25,0	35,0	35,68 ± 0,168	3,52	1,25
13	523	72,0	23,0	38,0	38,50 ± 0,203	4,65	1,23
14	547	74,0	26,0	40,0	43,65 ± 0,248	5,80	1,22
15	461	80,0	25,5	53,0	43,03 ± 0,327	7,04	1,21
16	333	98,0	34,0	57,0	55,08 ± 0,375	6,83	1,24
17	224	84,0	41,0	67,0	60,00 ± 0,435	5,83	1,24
18	179	84,0	30,0	62,0	61,81 ± 0,406	5,44	1,24
19	127	86,0	45,5	66,0	65,91 ± 0,511	5,77	1,27
20	46	89,0	52,0	67,0	68,88 ± 0,796	5,40	1,29
Tüdrukud — Filles.							
7	38	30,0	18,0	21,0	23,24 ± 0,419	2,58	1,41
8	194	38,0	19,5	23,0	24,99 ± 0,180	2,50	1,32
9	331	40,0	20,0	25,0	27,03 ± 0,143	2,61	1,29
10	345	57,0	21,0	29,0	29,68 ± 0,176	3,27	1,28
11	357	54,0	19,0	32,0	32,28 ± 0,200	3,78	1,24
12	417	71,0	20,5	35,5	36,19 ± 0,232	4,74	1,24
13	525	69,0	24,5	40,0	40,72 ± 0,230	5,27	1,24
14	505	72,0	23,5	50,0	45,98 ± 0,268	6,04	1,27
15	458	79,5	30,0	50,0	49,86 ± 0,282	6,03	1,28
16	336	74,0	25,0	54,0	52,92 ± 0,307	5,62	1,33
17	285	79,0	36,5	53,0	55,36 ± 0,321	5,39	1,35
18	221	78,0	41,0	54,0	56,55 ± 0,341	5,08	1,38
19	129	80,0	40,5	56,0	58,12 ± 0,521	5,89	1,43
20	54	74,0	44,0	63,0	68,33 ± 0,737	5,42	1,40

poiste oma 4 astme ulatusel, seega aasta võrra kestvamalt kui pikkus. Sarnane olukord on konstateeritav ka teiste rahvaste juures. 16. astme ületavad poisid uuesti tüdrukuid ja jätvavad varsti viimased kaugele maha — 20 a. on vahe poiste kasuks juba 10 kg, kuigi täidluse vahe-kord vastupidine on. Võrreldes dr. Villemsi leitud kaaluga, 67,3 kg, on Tallinna 20 a. kooliõpilased raskemad suurema pikkuse tõttu, — arvata-vasti ka sel juhul, kui arvata nende kaalust maha kaalumisel seljas olnud riiete kaalu.

Erinevalt allikaist pärit kaalu andmete sidumiskatsed üheks tervikuliseks kaalukujundumise reaks ja vastavalt kõverikuks ei õnnestunud. Analooogiliseit pikkusele kaalu kujune mise standardarvut puuduvad ja vist jäävadki koostamata sel põhjusel, et kaalu andmed üldse väga kõlkuvad on — sellejärgi missugused on vaatlusaluste toitlused. Nii kui allpool selgub, võib samas vanusasimes kaalu vahe toitluse erinevusest tingitud olla kuni 20%, kuna, vastupidi, pikkuse juures vahe on võrdlemisi väike.

Viimane asiolu on ka põhjuseks, miks raske on siduda meie vaatlusseeriald tervikuks ka üldiselt muude tarvitavate võtetega: kogu väikelaste kollektiiv näib kaalult asuvat hästi madalamal kui oletatav „normaalne“, s.o. üldine võimalik väikelaste kaalu-kõverik. Sellepärast oleme piirdunud andmete esitamisega, mis näitavad mõlema soo kaalu kujunemise vahe-korda — selleks on kasutada olevad andmed küllalt piisavad.

4. Kasvamist mõjutavad tegurid. Korduvail uurimisel on selgeks tehtud, et kasvut muutuvail mõjutavad väga mitmesugused tegurid. Kõige pealt tuleb nimetada

erinevaid sotsiaalseid olusid; halvad olud takistavad kasvamist nii kiiruselt kui suuruselt, head vastupidi. Samas mõttes etendab mitte väikest osa laste arv perekondades: lasterikais perekonnis on kasvamistingimused palju halvemad; sellepärast ka esimesed lapsed kasvavad jõudsamini. Maalaste kasvu tingimusi võib pidada võrdseiks linnas jõukamate kihtide omadega. Ka ei ole mõjuta ema vanusest tingitud laste alg- (sünni) pikkus ja raskus.

Kõiki neid ja veel palju teisi tegureid meie siin jälgida ei saa, vaid katsume võimaluste ulatuses valgustada asiolusid, mis määravad eelkasutatud andmete iseloomu.

Väikelaste juures ettevõetud eritluskatse vanemate elukutse ja sündivuse järjekorra järele (tab. 10) ei annud eriti silmapaistvaid tu-

lemusi. Nii kui alguses öeldud, oli uurimusalus- test 75,1% töölise lapsi; ülejäänud aga väga mitmekesise koosseisuga. Juba sec mõjus segavalt. Peale selle, liigitatult vanuskollektiivsesse, oli viimaseid aga sedavõrd vähe, et saavutatud keskmised osutused võrdlemise kõikumaiks. Ka laseb nõuandepunkti kasutamise fakt oletada, et „muudegi“ rühma lapsed pärit on kehve- maist perekonnist. Ent vaatamata sellele, võib siiski konstateerida „muudel“ üldiselt suuremat—kuigi mitte palju—pikkust ja kaalu kui töölise lastel. —Samuti on lugu sündivuse järjekorraga: esimene ja osalt ka teine laps ületavad kolmanda, eriti aga neljanda nii pikkuselt kui ka kaalult —esimeses eluaastas vähe või osalt mitte sugugi, seda enam aga teise ja järgmises eluaastais.

Väikelaste kasvamise erinevused, vanemate elukutse ja sündimise järjekorra kohaselt.

Différences dans le développement physique des enfants à bas âge en dépendance de la profession des parents et l'ordre de naissance.

10. Vanusastmed Äge	Poisid — Garçons					Tüdrukud — Filles						
	Elukutse		Mitmes laps				Profession		L'ordre de naissance			
	Tööl.	Muud	1 l.	2 l.	3 l.	4 ja enam	Ouvrier	Autre	1-er enfant	2-me enfant	3-me enfant	4-me et au-dessus
a) Pikkus sm — Taille cm												
3 kuud	58,0	58,7	58,3	57,9	56,3	59,8	57,0	58,8	56,8	57,0	57,4	57,8
6 "	64,6	65,2	64,7	65,1	64,3	64,7	63,1	68,1	62,8	63,3	63,0	64,1
9 "	60,0	60,5	60,3	60,6	67,9	66,5	68,0	67,2	67,2	67,5	69,2	70,1
1 aasta	73,0	74,1	73,6	74,1	72,4	71,7	71,7	72,1	72,0	71,1	71,4	72,8
1,25 "	76,1	76,4	77,0	75,2	73,4	75,8	74,8	75,4	75,2	74,9	73,9	74,7
1,5 "	78,8	79,2	79,2	79,2	77,7	76,7	77,8	77,5	76,2	77,0	77,0	78,1
1,75 "	82,1	83,0	82,5	82,5	81,0	81,0	80,5	79,0	81,0	80,1	78,7	79,9
2 "	85,0	86,1	86,1	85,0	83,7	83,8	83,4	82,6	84,0	82,7	82,6	82,5
2,5 "	88,3	89,6	88,9	88,6	86,3	86,6	87,4	87,1	87,7	87,5	86,5	86,2
3 "	93,0	93,1	93,4	93,7	91,1	91,4	91,1	92,5	91,9	91,1	90,7	90,1
3,5 "	95,9	96,9	96,5	95,1	92,6	95,3	94,9	95,4	95,0	95,5	94,2	94,9
4 "	99,4	99,3	100,0	98,9	98,1	99,0	98,4	99,3	99,4	98,3	98,2	95,6
4,5 "	102,3	103,7	102,9	103,7	99,4	101,9	101,3	102,4	102,8	101,0	100,1	100,2
5 "	105,2	105,9	105,5	105,4	104,4	106,1	104,6	106,2	105,8	104,9	104,5	102,0
5,5 "	108,8	107,9	108,2	108,9	107,0	109,2	106,8	108,8	108,3	107,9	104,9	103,0
6 "	109,7	111,1	109,5	111,5	108,0	108,7	109,6	108,8	110,7	108,8	108,2	108,6
6,5 "	113,0	113,9	114,0	114,7	112,2	112,3	112,8	112,2	113,9	110,4	116,0	110,7
7 "	115,7	114,0	121,0	115,0	114,0	113,0	118,7	117,0	117,5	111,2	115,0	118,0
7,5 "	115,8	119,0	—	119,7	116,0	110,0	117,0	115,0	113,0	116,3	122,0	123,0
b) Kaal kg — Poids kg												
3 mois	5,96	5,87	6,02	5,91	5,64	6,07	5,53	5,27	5,46	5,39	5,60	5,40
6 "	7,93	7,92	7,99	8,08	7,83	7,54	7,32	7,01	7,31	7,25	7,09	7,05
9 "	9,41	10,00	9,64	9,66	8,80	9,20	8,70	8,44	8,63	8,39	8,92	8,76
1 an	10,37	10,98	10,68	10,51	10,11	9,99	9,37	9,73	9,61	9,32	9,05	9,09
1,25 "	10,97	11,58	11,37	11,01	9,88	10,81	10,25	10,47	10,56	10,20	9,75	9,92
1,5 "	11,39	11,53	11,62	11,41	10,78	10,65	10,82	10,76	11,12	10,50	10,65	10,41
1,75 "	12,00	12,60	12,34	11,95	11,03	11,31	11,45	10,95	11,79	11,07	10,11	11,10
2 "	12,72	13,39	13,31	12,60	12,14	12,72	12,00	11,99	12,35	11,76	11,89	11,78
2,5 "	13,45	13,65	13,83	13,32	12,40	13,61	12,99	12,80	13,19	13,08	12,21	12,54
3 "	14,76	14,64	15,24	14,72	13,45	14,45	13,86	14,19	14,29	13,74	13,52	13,18
3,5 "	15,70	14,93	16,07	15,11	14,59	15,50	14,70	14,74	14,81	15,21	13,79	15,00
4 "	16,30	16,26	16,56	16,33	15,55	16,41	15,52	15,67	15,86	15,67	14,97	14,64
4,5 "	17,11	17,54	17,48	17,58	15,91	16,89	16,46	17,03	17,20	16,67	14,84	16,04
5 "	17,86	18,07	18,24	18,07	17,59	17,30	17,51	17,36	17,63	17,20	16,73	16,53
5,5 "	19,13	18,63	19,15	19,28	18,26	18,21	17,98	18,65	18,90	17,94	17,06	16,50
6 "	19,72	19,47	20,00	20,21	17,62	18,42	19,09	18,30	19,31	18,84	17,63	19,55
6,5 "	20,99	20,22	22,00	20,50	19,46	21,23	19,90	19,10	20,26	18,31	20,75	19,67
7 "	21,41	19,80	22,00	21,40	20,55	20,80	20,42	21,75	21,30	19,52	22,50	20,50
7,5 "	21,40	22,25	—	22,58	21,58	19,00	20,67	22,50	21,00	20,42	25,00	21,10

Palju teravamalt esneb erinevate elutingimuste mõju laste kasvamise peale Tallinna kooliõpilaste andmeis. Eristades alg- ja kesk- kooliõpilasi, näeme, et esimeste pikkus palju

madalam on, kui teistel. Kuigi meie algkool on kõigile elanikele ühine, domineerivad säälarvult ikkagi kehvemate kihtide lapsed, kuna kesk- koolis esitatud on jõukamad ja maalapsed.

Tallinna õpilaste pikkuse erinevus alg- ja keskkoolis — *Différences dans la taille entre les élèves des écoles primaires et ceux des écoles secondaires de Tallinn.*

11.	Poisid — Garçons				Tüdrukud—Filles			
	Algkoolid		Keskkoolid		Écoles primaires		Écoles secondaires	
	Õpilaste arv	Keskmine pikkus	Õpilaste arv	Keskmine pikkus	Nombre des élèves	Taille moyenne	Nombre des élèves	Taille moyenne
7 . . .	46	120,8	10	126,3	25	116,9
8 . . .	219	124,6	37	126,7	168	123,3	20	126,7
9 . . .	352	128,6	11	133,2	253	127,5	31	131,4
10 . . .	246	133,1	52	136,9	266	131,9	30	135,1
11 . . .	233	137,3	49	139,9	272	137,1	47	139,9
12 . . .	320	141,5	44	145,7	314	142,1	51	146,0
13 . . .	365	145,6	67	148,6	356	147,6	88	153,2
14 . . .	264	150,6	203	155,9	238	152,4	189	155,9
15 . . .	131	153,5	274	160,3	113	154,7	279	157,7
16 . . .	31	158,5	268	165,2	42	166,3	249	158,7
17 ¹⁾	...	213	169,1	250	160,0
18	176	170,7	193	160,3
19	127	172,7	122	159,6
20	45	174,7	47	160,1

Kuna tab. 11 madalamad ja kõrgemad vanusastmed, kollektiivide liig erineva suuruse tõttu mõjutatud võivad olla statistilisest vigadest, on paremaks võrdlusastmeks keskmised; eriti selle tõttu, et neis ilmsiks tulevad erinevused puberteediaegses sirgumises. Tähelepanuväärselt on koolide järgi erinevus poiste juures suurem, nii üldse, kui eriti puberteediajal.

Tallinna algkooliõpilaste pikkuse ja kaalu erinevus toitluse järgi. *Différences dans le poids et la taille des élèves des écoles primaires de Tallinn déterminées par leur alimentation.*

12.	Poisid—Garçons			Tüdrukud—Filles		
	Hea toitlus	Keskmine toitlus	Halb toitlus	Bonne alimentation	Alimentation moyenne	Mauvaise alimentation
	Pikkus sm. — Taille cm.			Kaal kg.—Poids en kg.		
7	121,1	117,5	...
8 . . .	127,5	124,4	123,8	125,4	123,3	120,6
9 . . .	130,1	128,5	127,4	128,6	127,7	125,1
10 . . .	135,2	133,0	129,8	133,4	131,3	132,7
11 . . .	140,2	137,1	133,4	139,3	136,6	135,0
12 . . .	142,2	141,4	139,9	143,7	141,8	140,1
13 . . .	147,8	145,3	144,1	149,8	146,9	145,3
14 . . .	151,7	150,3	...	153,2	152,1	...
15 . . .	156,5	153,8	...	154,4	154,7	...
16	153,4	...	157,0	156,1	...
7	24,19	22,68	...
8 . . .	29,71	24,02	23,79	28,22	24,18	23,25
9 . . .	29,62	27,17	24,48	29,64	26,39	24,46
10 . . .	34,00	30,07	26,37	32,60	28,31	27,01
11 . . .	36,72	32,47	27,96	35,41	31,05	28,35
12 . . .	37,75	35,02	31,75	39,89	34,70	31,55
13 . . .	42,16	37,38	34,36	44,33	38,21	36,05
14 . . .	45,95	41,39	41,40	48,72	41,91	...
15 . . .	49,11	42,64	...	50,76	44,54	...
16	48,21	...	50,54	45,05	...

Iseäranis veenvad on aga erinevused toitluseolude andmeis. Kuigi õpilaste toitluse määra-

mine arsti poolt sünnib tegelikult hindaval mitmesuguste tunnuste alusel, mitte aga mõõtmis- ja kaalumiseandmete abil, ja seega subjektiivsed tegurid võivad kaasa mõjuda, võib kogutud andmeid käsitataval juhul pidada küllalt mõõduandvaiks. Et võrdlusel tegemist oleks tõesti ühtlase materjaliga, kasutame siin vaid algkooliõpilaste andmeid.

Kuigi tabeli koostamisel on kõrvaldatud ja punktidega märgitud kollektiivid sagedusega alla 10, on siiski seeriade alguses ja lõpus tegemist võrdlemisi väikeste kollektiividega ja sellepärast erinevused mitte küllalt suured ja reeglipärased. Seda enam aga ilmneb see seeriade keskel: erinevus kahe äärmuse, hea ja halva toitluse vahel, iseäranis kaalult, on rabavalt suur. Näiteks, keskmiselt on 10–13 a. häast toitlusest madalamal pikkuselt: poisid keskmise toitluse juures 1,5% võrra, halva toitluse juures aga 3,2% ja tüdrukud vastavalt—1,7% ja 2,3%, kaalult aga p.—10,4% ja 19,7%, t. 12,8% ja 19,2%. Nii osutub 10–13 a. tüdrukute keskmine toitlus, võrreldes heaga, vähe halvem, halb aga vähe paremaks kui poistel.

Silmaspidades elutingimuste erilist suurt mõju kaalu peale, etendavad kaalu andmed antropoloogiliselt väga väikest osa. Pikkus aga on palju vähem mõjutatav ja sellepärast võib seda eduga kasutada raassiliste erinevuste selgitamisel. Sellega oleme arvestanud ka meie mitmest allikast pärit andmete kasutamisel.

¹⁾ Sagedusega alla 10 kollektiivide keskmised on jäetud välja.

LEEPRA 1919—1928 — LÈPRE de 1919—1928.

Sisu: 1) Leeprahaigete praegune arv, lhk. 630. 2) Interneeritud leeprahaiged, lhk. 630. 3) Leeprahaigete koosseis, lhk. 631.

Leepra ehk pidaltõbi kuulub sunduslikule registreerimisele koos teiste nakkushaigustega alates 22. II 1919 (Aj. Val. määrus). Andmed leeprahaigete kohta kogutakse samasugustel teatelehtedel, missuguseid tarvitatakse teiste nakkushaiguste registreerimiseks, kuid peale selle täidetakse iga interneeritud leeprahaige kohta veel eriline leeprahaige teateleht, mis üksikasjalisemaid andmeid sisaldab. Kõik isiklikud registreerimislehed saadetakse Keskbüroole, kuna interneeritud leeprahaigete liikumise kohta leprosooriumid esitavad igakuulised aruanded Tervishoiu-hoolekandevalitsusele.

Leepra vastu võitlemise ostarbel seati ametisse 1919 a. üleriiklik leepraarst, kes asus Tervishoiu Peavalitsuse juures ja kelle ülesandeks oli koguda informatsiooni leepra levimisest ning kontrollida uute haigete interneerimist. Teadete kogumiseks leeprahaigete kohta võeti tarvitusele erilsed registreerimislehed, millised omavalitsuste tervishoiu osakonnad kohustatud olid täitma nende piirkonnas asuvate leeprahaigete kohta ja leepraarstile edasi saama. Saadud informatsioon põhjal kontrollis leepraarst diagnoosi ja hoolitses haigete paigutamise eest leprosooriumidesse. 1. I. 1922 a., mil esimene üleriiklik leepraarst dr. S. Talvik Tartu ülikooli kohtumeditsiini õppetooli professoriks kutsuti, likvideeriti erilise leepraarsti amet, jaotades viimase ülesanded Kuuda leprosooriumi juhataja dr. Kupfferi ja tolleaegsa Tarvastu leprosooriumi juhataja dr. Pallopi (†) vahel. Dr. Kupfferi ülesandeks tehti korraldada leepra vastu võitlemist põhja-Eestis, dr. Pallopi kohuseks langes hoolitseda selle eest lõuna-Eestis.

Tähtsamateks leepra vastu võitlemise abinõudeks osutuvad: 1) sunduslik haigete registreerimine; 2) interneerimine leprosooriumides, kus juures on lubatud ka kodus elamine arstilise järeelvalve all; 3) haigete ravimine, eriti söehappe lumega, mida toimetatakse prof. A. Paldrocki poolt Muulil. Praegu on Eestis 4 leprosooriumi:—Tarvastu 105 voodiga, Kuuda 65 voodiga, Audakol 60 voodiga ja Muulil leprosoorium-ravila 15 voodiga. Kõik leprosooriumid on riiklikud asutised ning kuuluvad Tervishoiu-hoolekandevalitsuse järeelvalve alla.

1. Leepra haigete praegune arv.

Nombre actuel des lèpreux.

Kui suur on praegu leeprahaigete arv on raske täpselt kindlaks määrata, sest puuduvad andmed, samuti ka haigete nimestikud meie Vabariigi alguspäevilt. Prof. Talviku*) poolt kogutud teadete järgi oli 1920 a. leeprahaiged Eestis: mandriil 258, neist leprosooriumides 181 (51,7%) ja Saaremaal 63, neist interneeritud 42 (66,6%), seega kokku 316. Kuna puuduvad nende leeprahaigete nimestikud, osutub siiski võimatuks seda arvu aluseks võtta edaspidiseks leeprahaigete arvestamiseks. Keskbüroo andmete järgi oli 1. I. 1928 interneeritud leeprahaiged 4 leprosooriumis (Tarvastus, Kuudal, Audakol, Muulil) 213; sarnaseid, kes kodus arstliku järeelvalve all elavad,

22, kuna 16 haige asukoha üle teated puudusid, seega kokku 251 leeprahaiget. Kui oletada, et kõik need leeprahaiged, kes sõja ja revolutsiooni ajal leprosooriumidest omavoliliselt lahkusid, kuni käesoleva ajani on üles leitud ning need 92, 1919—23 a. registreeritud, leeprahaiget, kelle isiklikud teatelehed Keskbüroole üleandmata jäänud, vahepeal surnud (mis väga võimalik, kuna 1919—25 a. on surnud 109 leeprahaiget, kes Keskbüroo nimekirjades ei seisa), —võiks arvata, et tõeline leeprahaigete arv on sellele ligidane. Arvesse võttes, et 1903 a. oli leeprahaiged Eesti territooriumil 554, võib konstateerida kahanemist möödunud 25 a. jooksul enam kui poole võrra.

Eesti iseseisvuse ajal registreeriti 1919—27 a. leeprat järgmiselt: 1919 a. 35; 1920 a. 38; 1921 a. 49; 1922 a. 37; 1923 a. 34; 1924 a. 17; 1925 a. 36; 1926 a. 16 ja 1927 a. 13 juhtu, kokku 275 juhtu. Kas siin ainult uute haigusjuhtudega tegemist on, või on sattunud registreeritute hulka ka sarnased, kes juba enne teada olid, kuid kes sõja ajal järeelvalve alt eemaldusid,—seda on vastavate nimetikude puudumisel võimata kindlaks teha. Kuna registreeritud juhtude hulgas aga suurel arvul vanu haigusvorme ette tuleb, on põhjust arvata, et paljud neist kindlasti juba enne registreeritud ja interneeritud võisid olla. Et 92 registreerimiskaarti, nagu eelpool mainitud, Keskbüroole Siseministeeriumi Statistika osakonnalt üleandmata jäänud, on üksikasjalised teated olemas vaid 183 juhu kohta. Viimastest oli 1. I. 1928 surnud 37, leprosooriumidesse paigutatud 103, kodus arstliku järeelvalve all 20, terveks tunnustatud vastava komisjoni otsuse põhjal 3, väljamaale läinud 2, kuna 2 suhtes diagnoosis eksitud oli ning 16 asukoht teadmatuks osutus.

2. Interneeritud leeprahaiged.

Lèpreux internés.

Leprosooriumides interneeritud leeprahaiged oli 1. I. 1928 213, sellest Tarvastu leprosooriumis 77, Kuudal 71, Audakol 50 ja Muulil 15. Alates 1926 a. on see arv vähenenud 26 võrra, mis tingitud surevuse ülekaalust võrreldes juuretulekuga. Üksikasjaliselt näitab haigete liikumist leprosooriumides järgnev tabel:

*) Vaata: „Eesti Arst“, II aastakäik, 1923 a. lhk. 354.

Leeprahaigete liikumine leprosooriumides 1926—27 a.—Mouvement des lépreux dans les léproseries en 1926—27.

1.	Tarvastu			Kuuda			Audako			Muuli			Üldse Gr. total
	M.	N.	Kokku	H.	F.	Total	M.	N.	Kokku	H.	F.	Total	
1927.													
Haigete arv 1. I. 1927	39	51	90	30	49	79	16	35	51	6	9	15	235
Aasta jooksul surnud	8	9	17	3	4	7	3	2	5	—	1	1	30
Teise leprosooriumi üleviidud	—	1	1	1	1	2	—	—	—	1	—	1	4
Ära jooksud	—	—	—	1	4	5	—	—	—	—	1	1	6
Aasta jooksul juure tulnud	3	2	5	3	3	6	2	2	4	1	2	3	18
Sellest: teist. lepros. üle toodud	1	—	1	—	1	1	1	—	1	—	1	—	4
ära jooksuid tagasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927 a. registreeritud intern.	2	1	3	2	1	3	1	1	2	1	1	2	10
Haigete arv 31. XII. 1927	34	43	77	28	43	71	15	35	50	6	9	15	213
1926.													
Nombre des malades au 1. I. 1927.	39	49	88	29	43	72	21	41	62	5	9	14	280
Décédés au cours de l'année	5	6	11	4	5	9	5	7	12	—	1	1	33
Transférés dans l'autre léproserie	2	1	3	1	—	1	1	2	3	3	3	6	13
Lépreux s'enfuis	—	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
Entrés au cours de l'année	7	11	18	6	12	18	1	3	4	4	4	8	48
Dont: transférés des autres lépros.	4	3	7	2	2	4	—	—	—	1	1	2	13
fugitifs revenus	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
enregistrés et internés en 1927	2	2	4	1	1	2	—	1	1	1	1	2	9
Nombre des malades au 31. XII. 1927	39	51	90	30	40	79	16	35	51	6	9	15	235

Nagu tabelist selgub, on haigete liikumine leprosooriumides tingitud mitte ainult surma juhtudest ja uute registreeritud interneerimisest, vaid ka mitmesugustest teistest nähtustest, nagu: ühest leprosooriumist teise paigutamise, põgenemise ja vabastamise. Sagedased üleviimised ühest leprosooriumist teise on tingitud sellest, et kergemalt haigeid aeg-ajalt ravimise otstarbel prof. A. Paldrocki juure Muuli'le saadetakse. Põgenemisi leprosooriumist tuleb harva ette, samuti harvad on ka asutisest vabastamised. Aasta jooksul juuretunud leeprahaigete alajaotusest näeme, et mitte kõik aasta jooksul registreeritud lepra juhud ei interneerita samal aastal. Nõnda on 1926 a. registreeritud 16 haigest interneeritud samal aastal vaid 9; 1927 a. registreeritud 18 haigest—10, kuna ülejäänud osale kodus arstliku järelvalve all elada on võimaldatud nii kaua, kui haiguse käik seda lubab. Et haiguse arenemine seda siiski kaua ei luba, näeme sellest, et iga aasta interneeritakse eelmistel aastatel kodu jäetuid: 1926 a. 24; 1927 a. 4.

3. Leeprahaigete koosseis. Leeprahaigete isiklikku koosseisu valgustavad leeprahaigete *Composition des lépreux.* kaardidel kogutud andmed, missugused fikseerivad seda 1. I. 1926 (interneeritud arv ulatas siin 236). Haigusvormide järgi on laialdaseim lepra *tuberosa* (127 juhtu), kuna kõik teised lepra vormid palju harvemini ette tulevad.

Leepra vormid—Formes de lèpre.

2.	M.—H.	N.—F.	Kokku Total
Lepra tuberosa	51	76	127
" maculosa	8	18	26
" anaesthetica	16	20	36
" tub. anaesthetica	7	14	21
" mac. anaesthetica	7	14	21
" mixta	2	—	2
Teadmata—Inconnu	—	3	3

Soo järgi on leeprahaigeid naisi rohkem, kui mehi (145:91). Perekonnaseisu järgi kuulub enamuse neist vallaliste hulka (122), kuid ka abieluliste leeprahaigete arv on küllalt suur (89).

Leeprahaigete perekonnaseis—État civil des lépreux.

3.	M.—H.	N.—F.	Kokku Total
Vallalised—Célibataires	50	72	122
Abielus—Mariés	40	49	89
Lesed—Veufs (ves)	1	21	22
Lahutatud—Divorcés	—	3	3

Vaadeldes leeprahaigete rühmitust vanuse järgi, leiame nende hulgas nii lapsi ja alaealisi kui ka kõrges vanaduses rauke.

Leeprahaigete vanus—Âge des lépreux.

4.	M.—H.	N.—F.	Kokku Total
5—9	1	1	2
10—14	1	—	1
15—19	5	5	10
20—29	14	15	29
30—39	11	26	37
40—49	16	24	40
50—59	24	32	56
60—69	14	22	36
70—79	3	15	18
80 ja üle	2	3	5
Teadmata—Inconnu	1	1	2

Rühmitades leeprahaigeid endise elukutse järgi, näeme et esikohal seisavad need, kelle elukutseks olnud põllutöö (107). Sellele rühmale järgnevad töölised ja teenijad (51) ning mitmesugused muud eritlemata elukutsed (32). Lapsi ja kooliõpilasi on leeprahaigete hulgas 12 ning ilma elukutseta (arvatavasti haiged juba varasest nooruseast) 27.

Leeprahaigete endine elukutse—*Profession antérieure des lépreux.*

5.	M.—H.	N.—F.	Kokku Total
	Fõlumajandus— <i>Agriculture</i>	41	66
Kodune majapidamine— <i>Occupés dans le ménage propre</i>	—	7	7
Töölised ja teenijad— <i>Ouvriers et service</i>	13	38	51
Lapsed ja koolilapsed— <i>Enfants et écoliers</i>	6	6	12
Mitmesugused eespool nimetatamata eluk.— <i>Professions diverses non mentionnées ci-dessus</i>	23	9	32
Ilma elukutseta— <i>Sans profession</i>	8	19	27

Kui vaadata registreerimiskaartidel ülestähendatud haiguse kestust enne isoleerimist, saame järgmise pildi: alla 1 a. haiged olnud enne interneerimist 38; 1 a. 40; 2 a. 38; 3 a. 24; 4 a. 9; 5—9 a. 37; 10—19 a. 21; 20—24 a. 26; 25 a. ja üle 3. Selgub, et enam kui $\frac{1}{3}$ haigeist (87) on üle 5 a. haiged olnud enne kui neid tervetest eraldati — asjaolu, mis leeptra vastu võitlemise seisukohalt eriti tähelepanu tohiks vääruda.

Mis puutub arvatavasse haiguse algallikasse, siis on 87 leeptrahaigel keegi sugulastest enne haige olnud, neist: 19 juhtumisel ema; 13—isa; 17 — vend ehk õde; 7—lapsed; 2—abikaas; 20 —

¹⁾ Neist: 1 Leeningradist, 1 Liibavist, 2 Läti Valgast.
Dont: 1 de Léningrad, 1 de Libau, 2 de Valka letton.

eelpool nimetatamata sugulased ja 9 juhtumisel mitmed sugulased korraga.

Otsustades 1. I. 1928 teada oleva leeptrahaige päritolu järgi, leiduvad suuremad leeptraipesad Saaremaal ning üksikutes valdades Viljandi- ja Pärnumaal. Linnades on leeptrajuhte vähe ette tulnud, neist kõige rohkem Tallinnas, kuna väljamaa linnadest Eestisse 4 juhul leeptrahaigus on importeeritud.

Leeprahaigete jaotus päritolu järgi 1. I. 1928.
Répartition des lépreux d'après leur lieu de naissance.

Haigete üldarv 235, sellest interneeritud 213, kodus arstliku järelev. all 22 — Total des malades 235, dont internés — 213 à la maison sous l'inspection médicale — 22.

6.			
Linnad— <i>Villes</i>	40	Maad— <i>Arrondissements</i>	195
Tallinn	22	Viru	3
Narva	4	Järva	9
Paide	1	Harju	33
Pärnu	5	Lääne	16
Tartu	3	Saare	57
Viljandi	1	Pärnu	33
Väljamaa— <i>Des étrangers</i>	4 ¹⁾	Viljandi	20
		Tartu	21
		Valga	1
		Võru	2

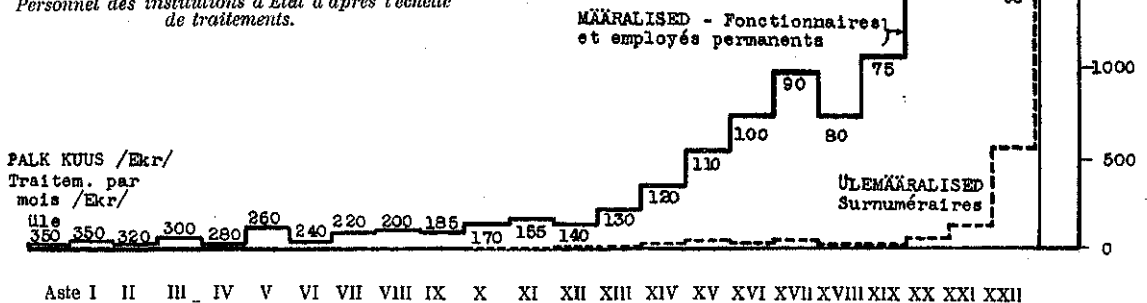
RIIGITEENIJATE PALGAOLUD 1927—28 a.

TRAITEMENTS du PERSONNEL des INSTITUTIONS d'ÉTAT
en 1927—28.

- Sis: 1) Palgaredel, lhk. 633. 2) Ametnikud, lhk. 637. 3) Vabapalgalisel, lhk. 638. 4) Määralsed, lhk. 639. 5) Ülemääralsed, lhk. 640. 6) Määralsed ja ülemääralsed koos, lhk. 640. 7) Keskmine rahapalk, lhk. 643. 8) Lisatasud, lhk. 644. 9) Keskmine palk ühes lisatasudega tsiviilametkondes, lhk. 646. 10) Võrdlus töölis- ja põllutöölispalgaga, lhk. 646. 11) Milliseid kultursi võimaldab riigiteenijate palk, lhk. 647. 12) Millisesse kihti kuuluvad riigiteenijad, lhk. 648.
- Lisa: 1) Palgad välisesindusis, lhk. 649. 2) Palgad kaitseväes ja piirivalves, lhk. 649.

Diagr. 1.

Riigiteenijate arv palgaredeli astmete järgi.
Personnel des institutions d'État d'après l'échelle
de traitements.

Aste I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII XIII XIV XV XVI XVII XVIII XIX XX XXI XXII

Kokkuvõtte käesolevaks ülevaateks on tehtud järgmiste allikate alusel:

- ametnikkude ja vabapalgaliste kohta—koosseisuseaduse järele, kus sisalduvad andmed 10 399 ametkoha palga üle;
- ülemääralist riigiteenijate kohta—on kasutatud mitmesuguseid R. T. numbraid 1927 a., vastavate keskasutuste juhatajate määrustega;
- kaitseväge ja piirivalve andmed—riigikassa materjalidest.

Vastavalt sellele sisaldavad alpooltoodud andmed kõiki riigiteenijaid, peale õpetajate riigikoole (510), kelle palgad korraldab (1. märtsist 1928), õpetajate palgaseadus, ja mõnede riigikassast palka mittesaavate isikute, kellele seadusega riigiteenija õigused antud. Toodud arvudes ei esine õpetajad-omavalitusteenijad, kuigi nad osa palka saavad riigi poolt.

Kõik andmed käivad 1927 a. kohta. Seisukord pole aga ka praegu palju muutunud. Koosseisuseaduses on ainult üks-kord tähtsusega parandused tehtud. Rohkem on muutunud kaitseväge ja piirivalve koosseisud, kuid need muutused palju ei mõju nende kohta tarvitatud keskmiste peale.

Kõik liigitused, eriti asutuste liigitus, on tehtud sisuliselt varem ülesseatud põhimõttele (v. E. Stat. nr. 76 (3) „Riigiteenijate arv ja selle vähendamisprobleem“) tähelepanes asutuste funktsioonide suhtumist valitsemisfunktsiooniga. Samuti on seal käsitatud ka riigiteenijate üldarvu ja selle vähendamise probleeme ning riigiteenijate palgakrediidil üldsumma osatähtsust riigi kuludes. Neid küsimusi me siin ei puuduta.

1. Riigiteenijate palgaredel.

Echelle de traitements.

Koosseisuseadus pani meil maksma kaks palgaredelit—üldise (22 astmega) ja kohtunikkude oma (12 astmega). Kuna viimasest erirodelist neli astet ühtivad üldise omadega, võiks tegelikult rääkida 30 astmest. Sellele tulevad aga juure üks eriline kaitseväge aste (1-a.—palgaga 340 kr) ja astmed, millised kujunenud ülemääralistel palgadel reguleerimisel keskasutuste juhatajate määrusis. Neist on 13 enamvähem üldise ulatuse ja kindla sisuga, kaks astet aga on omapärase iseloomuga. Ühes neist asuvad 13 riigiteenijat teedeministeriumist palgaga 20—55 kr, ja teises 1540 metsavahti jne. palgaga 6—45 kr. Need on õieti omaette miniatüürsed palgaredelid.

Kui aga lihtsuse mõttes need kollektiivsed astmed ka lugeda vastavaks ä ühele astmele, saame üldse 46 tegelikult tarvitusel olevat astet. Kõiki kokkuvõttes, on 10 399 riigiteenija palk reguleeritud seaduses ettenähtud kahele palgaredelile vastavalt; 5 199, peamiselt ülemääralsed, saavad palka ministeerite ja t. määrusis väljakujunenud määrade kohaselt. Need viimasel määrad on aga tuletatud enamuses vanast palgaredelist (millega ka seletatav nende ühtlus mitmesuguseis asutusis).

1927 a. koosseisuseaduse ja pärastiste määruste läbi teostatud palgaolude reform oli sellepärast sisuliselt vaid palgaredeli pikendamise ülespoole loodi uued astmed (enamjaolt vaid sisetades palka ennem makstud kaks kuupalka ja uut arvu ümmardades), kuid ka endised alamad palgaastmed tegelikult jäid alale. Muutusi olukorda tõi see vaid sedavõrd,

AMEENIKUD JA VABALGALISED PALGAASUMETE JIRKHI KOOSSEISEANUSE KORASEIT 1927/28. a. REPARTITION des FONCTIONNAIRES et EMPLOYES PERMANENTS des INSTITUTIONS et ENTREPRISES D'ETAT D'APRES LEUR TRAITEMENT en 1927/28.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	Arv	Palgasuua-	
																							Nombri	ma. (kruus) 1)	
I. Ametnikud — Fonctionnaires.																									
A. Riigikogu kantselisel ja riiglik, poolt määratud kontrollaparaat																									
B. Vallitsemisaparaat (istvilametekoonad)																									
I. Riigikantselisel (ühes riigivanema ja riikl. statist.)																									
II. Vallitsamised (keskasutus)																									
III. Ühisfondliku eia korraldamine																									
a) Oliguskord (kolitud eraldi p. C.)																									
Keskasutus (sise- ja kolitumist)																									
Sellest: kohumist, keskasutus																									
Politseiasutus ja ametnikud																									
Vanglad (ka Harku kolonil)																									
b) Raayabandus																									
Keskasutus																									
Riigikoolid ja kõrgemad õppeasutised																									
Riigikassandus																									
c) Keskasutus																									
Tervishoiu ja ravivisusasutised																									
Tööhooekandade asut.																									
Tööinspektsioon																									
IV. Majandusele korraldamine																									
a) Rahandus- ja maksuaparaat																									
Keskasutus (hima jargneva maksuaparaadi keskasut.)																									
Olgene maksustamine (ja kiiniv. hindam.)																									
Sellest: peavalitsus ja hind. amet.																									
Aktisistid																									
Sellest: peavalitsus																									
Tollid																									
Sellest: tollivalitsus																									
Meetsavalitsus, maareformi teostamine ja põllutöö																									
Keskasutus																									
Maamõõdu ja korraldus ametn. (keskasut. juures)																									
Riigimaa valitsamine																									
Riigimaa valitsamine																									
Kats. ja kontrollijaamad																									
Loomatervishoid																									
c) Tööstus- ja kaubandusriide reguleerim.																									
Keskasutus																									
Riiklik proovikoda ja patendiamet																									
d) Ühenduste ja sideasjandus																									
Keskasutus																									
Ehitustehnika																									
Sisevete uurimine																									
Mereasjanduse valitsemine																									
Tuletornid ja -laevad																									
Sadamad ja ujuvad abinõud																									
Kokku vallitsemisaparaat																									
Sellest: keskasutus																									
Kohalised ja eritulesandid läitvad asut.																									
C. Kohud ja prokuratuur (v. tab. 6)																									
E. Bruttohõbedeti lõõkavad riigi majanduslikud ettevõtted																									
Raudtee																									
Sellest: raudteevalitsus																									
Post, telegraaf ja telefon																									
Sadamatahused																									
Laevasoitumised																									
P.-tel.-tel. peavalits. kesktoökoda																									

II. Vabapalgallised — Employés permanents.										
	1	2	3	5	6	17	1 325			
A. Chancelerie du Parlement et le Contrôle d'Etat							455			
B. Administration civile (institutions du gouvernement)							275			
I. Chancellerie d'Etat (y compr. les fonct. du Chef d'Etat et de la statistique)	1					4	69 540			
II. Rapports extérieurs (institut. centrale)							49 665			
III. Réglementation de la vie sociale	2						9 190			
a) Police et prisons	1	58	4	60	246	973	39 080			
Inst. centr. (pain, de rinier, et de justice)		5	1	53	210	736	15 330			
Dont: min. de justice					4	10	1 460			
Police							9 685			
Prisons							39 080			
b) Instruction publique (sans instituteurs)	2						15 330			
Instit. centrale							15 330			
Ecoles centrales							15 330			
c) Hygiène publique, assistance et travail	2						15 330			
Instit. centrale							15 330			
Etabliss. sanitaires et hygiéniques							15 330			
Etabliss. d'assistance							15 330			
Inspection de travail							15 330			
IV. Réglementation de la vie économique	1						40 060			
a) Finances et impôts							29 385			
Instit. centrale							29 385			
Imposition directe (et taration des immeubles)							9 440			
Dont: institut. centrale							9 440			
Accises							8 370			
Dont: institut. centrale							8 370			
Doouanes							1 990			
Dont: institut. centrale							1 990			
b) Adm. des forêts, réaisat. de la réforme agraire et agr. instit. centrale							3 225			
Personnel de l'arpentage et d'amélioration							1 190			
Admin. des terres d'Etat							1 190			
Admin. des forêts et garde forestier							1 190			
Stations expérimentales et de contrôle							1 190			
Vétérinaire							1 190			
c) Réglementation de commerce et de l'industrie							3 225			
Instit. centrale							3 225			
Contrôle des mélanges préc. etc.							3 225			
d) Routes et communications							405			
Instit. centrale							405			
Contrôle des constructions publiques							90			
Investigation des eaux intérieures							90			
Navigaton maritime							320			
Places et quais-phares							255			
Ports et docks							165			
Total pour l'administration étroit	2	58	15	81	414	1 613	6 665			
Dont: les institutions centrales	1		15	1	21	100	108 645			
les institutions locales et spéciales	1	58		80	393	577	108 645			
C. Justice et proccurature (v. tab. 6)							126 950			
F. Les entreprises d'Etat au budget brut							85 280			
Chemins de fer							4 050			
Dont: administration des chemins de fer							4 050			
Postes, télégraphes et téléphones							37 150			
Usines de pap.							4 465			
Agence de navigation d'Etat							4 465			
Atelier des postes-tél.-téléphones							4 465			

1) Montant du traitement. 2) Peale selle: kohtuminst. keekasutused 4, välliseindused 36. 3) Peale selle: välliseindused 8, vabapalgallist.

MAKRAALISED RIIGITRENLAB (ametnikud ja vabapalgalisel) PALGAARSTEME JÄRGI KOKKESUSSEADUSE KOHASELT 1927/28 a. RÉPARTITION des FONCTIONNAIRES et EMPLOYES PERMANENTS des INSTITUTIONS DÉTAT D'APRÈS LEUR TRAITEMENT en 1927/28.

I.	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		IX		X		XI		XII		XXVI		XXVII		XXVIII		XXIX		XXX		Kesk. palg. kuus-ktr. 2)																																				
	350-320		300-280		240-220		200-185		170-155		140-130		110-100		90-80		75-70		65-60		60		60		60		60		60		60		Üldarv Nombree total	Pärga lüidsumma (ktr. 1)		Kesk. arvtr. Mediana Moy-ar. (Ar.) Med. (Ar.)																																			
	1	4	1	4	1	4	1	6	1	4	1	5	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1		1	170																																	
A.		B. Valtsemisaparast (selvitamiskonnad)																																																																					
I.		Riigikantselid (ilhes riigivanema ja riiki statist.)																																																																					
II.		Välissaadet (keskasutus)																																																																					
III.		Ühisõnneidiku ein korraldamine																																																																					
a)		Digesord (kohud eraldi P. c.)																																																																					
b)		Keskasutus																																																																					
c)		Tervehoold, hoolekanne ja töö																																																																					
IV.		Majandusein korraldamine																																																																					
a)		Keskasutus (ilhes järgneva maksuparandi keskast.)																																																																					
b)		Metsavalitus, maareformi teostamine ja põllutöö																																																																					
c)		Riigimetsa valitsemine																																																																					
d)		Käse- ja kontrollisaamad																																																																					
E.		Tervehoold ja ravitusasutised																																																																					
F.		Tööhooletuste asut.																																																																					
G.		Tööhooletuste asut.																																																																					
H.		Tööhooletuste asut.																																																																					
I.		Tööhooletuste asut.																																																																					
II.		Tööhooletuste asut.																																																																					
III.		Tööhooletuste asut.																																																																					
IV.		Tööhooletuste asut.																																																																					
V.		Tööhooletuste asut.																																																																					
VI.		Tööhooletuste asut.																																																																					
VII.		Tööhooletuste asut.																																																																					
VIII.		Tööhooletuste asut.																																																																					
IX.		Tööhooletuste asut.																																																																					
X.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XI.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XII.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XXVI.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XXVII.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XXVIII.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XXIX.		Tööhooletuste asut.																																																																					
XXX.		Tööhooletuste asut.																																																																					

1) Montant total des traitements par mois (kr.) 2) Traitement moyen par mois (kr.) 3) Peale selle: kohumunist keskasutuses 4. välisesinduses 44 ametnikku ja vabapalgalist.

kui teenijaid ühelt astmelt teisele paigutati ja määrasi ümardati.

Maksva palgaredeli üldosa ülemise ja alumise astme palga omavaheline suhe on 5,83:1, kui aga arvesse võtta ka teised tegelikult väljakujunenud astmed, siis umbes 11:1 1/2).

2. Ametnikud *Fonctionnaires* esinevad riigiteenijate üldhulgas suurima rühmitusena. Sial kuulub koosseisuseaduse kohaselt 3 722 ametkohta valitsemisaparaadist (sellest 4 kohtumin. kõrg. am.); 130 rahvaesinduse asutust; 353 kohtuaparaadist ning, peale selle, 2 348 ametkohta riigi majandusliikude ettevõtete personaalist. Kokku tõuseb ametnikkude arv, ühes

arvates ka välisesinduste ametnikke (36)—6 589 peale ²⁾.

Vabapalgaliste ja ülemääralistega võrreldes on ametniku teenistus tasutavam, kuna alla 60 kr saajaid ametnikke pole. Ametniku keskmine palk, arvates koos kõiki mainitud alasid, võrdub 106,6 kr kuus, mille juures pool ametnikkest saab alla 90 kr kuus (mediaan 90 kr).

Ametnikkude arvu jaotumist palgaredelil ja keskarvud alade järgi toob tab. 1, kust ka selgub, milliseil aladel ametnikud kõrgemat palka saavad ja, järgnevalt, on ka kvalifitseeritud.

Ametnikkude arv ja keskmine palk—*Nombre et traitement moyen des fonctionnaires.*

	Arv— <i>Nombre</i>	Palga summa kuus (kr) <i>Montant total des traitements.</i>	Keskmine palk kuus (kr) <i>Traitement moyen (kr. par mois)</i>	
			Aritm. keskmi. (M) <i>Moyen arithm.</i>	Mediaan. (Me) <i>Médiane</i>
2.				
A. Riigikogu kantsel ja riigikontroll— <i>A. Chancellerie du Parlement et le Contrôle d'Etat.</i>	130	23 125	177,9	170
B. Valitsemisaparaat (tsiviilametk onad) — <i>B. Administration civile (institutions du gouvernement)</i>				
I. Riigikantsel (ühes riigivanema ja riikl. statist.)— <i>Chancellerie d'Etat (y compris les fonct. du Chef d'Etat et de la statistique)</i>	55	6 350	115,5	80
II. Välissuhted (keskasutus)— <i>Rapports extérieurs (inst. centrale)</i>	27	4 835	179,1	155
III. Ühiskondliku elu korraldamine— <i>Réglementation de la vie sociale</i>				
a) Õiguskord— <i>Police et prisons</i>	1 794	165 070	91,5	90
b) Rahvaharidus— <i>Instruction publique</i>	86	11 130	129,4	100
c) Tervishoid, hoolekanne ja töö— <i>Hygiène publique, assistance et travail</i>	115	15 285	132,9	110
IV. Majanduselu korraldamine— <i>IV. Réglementation de la vie économique</i>				
a) Rahandus- ja maksuaparaat— <i>Finance et impôts</i>	457	60 550	132,5	120
b) Metsavalits., maareformi teostamine ja põllutöö — <i>Administration des forêts, réali-sation de la réforme agraire et agriculture</i>	1 019	99 520	97,7	90
c) Tööstus- ja kaubandusalade reguleerimine— <i>Réglementation de commerce et de l'industrie</i>	32	5 615	175,5	170
d) Ühendusteed ja sideseisandus— <i>Routes et communications</i>	137	18 015	131,5	120
Kokku valitsemisaparaat— <i>Total pour l'administration civile</i>	3 722	356 370	103,6	90
Sellest: keskasutused— <i>Dont les institutions centrales</i>	439	63 300	142,7	120
kohalised ja eritüüpi asutused— <i>Dont les institutions locales et spéciales</i>	3 283	332 980	98,4	90
C. Kohus ja prokuratuur— <i>C. Justice et procureure</i>	353	72 305	204,8	200
Kokku ABC— <i>Total ABC</i>	4 205	481 890	114,4	100
Peale selle:— <i>Outre cela:</i>				
F. Riigi majandusliikud ettevõtted brutohulgas— <i>F. Les entreprises d'Etat au budget brut</i>	2 318	217 610	92,7	80
Keskmiselt A B C ja F koos— <i>Ensemble (ABC+F)</i>	6 533 ³⁾	699 410	106,6	90

Kohtuorganeis tegevad ametnikud omavad kõrgeimad palgad, oma eriasetete kohaselt. Ainult seal esinevad palgad 350—440 kr kuus (peale nende ainult 4 ametnikku kohtumin. keskasutus-palgaga 330 kr).

Valitsemisaparaadi kõrgeimalt kvalifitseeritud töötajad paistavad eriti silma, asutuste võrdleva väiksuse tõttu, tööstus- ja kaubandusala reguleerimise alal (tööst. kaub. min.) (M 175,5 kr, Me 170 kr) ja välisministeeriumi keskasutuses (M 179, Me 155). Sama kõrged on keskmised palgad rahvaesinduse asutuses (M 180, Me 170).

Asutused, kus suured hulged väiksepalgalisi kohalisi ametnikke, kuuluvad ka oma keskmiste palkade poolest madalamasse rühma. Nii on keskmine palk:

	M	Me
metsavalitsemine, maareformi teost. ja põllutöö jne (põmin)	97,7	90
õiguskord (politsei, vanglad jne.)	91,5	90

siia kuulub ka riigikantsel ja riigi statistika keskbüroo, kus tehniliste töötajad (arveametnikud jne.) töö madalalt hinnatud 115,5 80

Teised alad kuuluvad keskmisse rühma, kuu-palgaga 120—130 kr ligi.

¹⁾ Selle juures arvesse võtmata viimased neli aastat; kolm neis asuvate teenijate väikse arvu, viimane aga (1540 met-savahit jne.) selle ebamäärasuse ja lisatasu tõttu, mis metsavahid saavad. Teiselt poolt, ministripalk ei sisaldu palgaredelis.

²⁾ Peale selle loetakse ametnikkudeks need õpetajad, kes riigikoolides vähemalt normaalarvu tunde annavad. Õpetajate arv riigikoolis oli 510 (neist 6 ülemäärast), kuid pole teada kui palju õpetajad olid ametnikkude õigused.

³⁾ Peale selle välisesinduses 36 ametnikku (v. lisa 1).

Keskasutused, meie poolt eraldatud kujul, maksavad oma ametnikele muidugi kõrgemaid palke, kui kohapealsed või tehnilise iseloomuga asutused omile:

	Arv	M	Me
Keskasutused	439	142,7	120
Kohapealsed ja tehn. iseloom. asut.	6114	104,6	90

Ametnikkude üldarvust kuulub 0,32% kõrgeimasse, 2,3% madalaimasse (XXII) palgaastmesse. Arvuliselt suurima kogu moodustavad XVII palgaastmesse kuuluvad (960 am. 14,7%) ja siis XX astme omad (869 am.—13,3%). Arvu suurenemine alamate astmete suunas pole sirgejooneline, vaid kaunis hüpleva iseloomuga.

Et üldisemat ülevaadet saada, tuleb palgaastmeid suuremateks rühmadeks koondada. Kuna meil puudub ametlik üldisem liigitus (vaatamata sellele, et tihtipeale eritletakse kõrgemaid ja alamaid ametnikke), siis osutub otstarbekaimaks kasutada viiterühmalist jaotust, mis tarvitusel ametisõitude tasumaksimisel. Tõepoolest, selle

esimene rühm— 350—440 kr kuupalgaga — sisaldab ministriabid, kõrgemad kohtunikud j. n. e. Järgmises rühmas—220—340 kr— asuvad direktorid, nende abid, nõunikud, politseiprefektid j. n. e. Neid kahte esimest rühma võiks ühendada „juhtiva personaali“ nimetusega. Kolmandas rühmas— 130—200 kr— asuvad väiksemate osakondade juhatajad, arstid, insenerid, revideendid, kaptenid ja m. s. eriteadlased. Neljas— 90—120 kr— rühm sisaldab raamatupidajaid, maamõõtjaid, tehnikuid. Kui sarnased ametnikud ühendame „tehnilise (laieamas mõttes) personaali“ nimetuse alla, siis oleks kolmas rühm kõrgem ja neljas alam- tehnilise personaali rühm. Ülejääv—80 kr ja vähem—rühm sisaldab siis kantseleipersonaali ja nooremaid ametnikke.

Muidugi pole see liigitus kaugeltki täpne ega piiritle need nimetused rühmade sisu täiesti haaravalt, kuid üldjooned on sellega kahtlemata tabatud.

Tarvitades seda lühemat liigitust, saame ametnikkude kohta järgnevad arvud:

	Valitsemis-aparaat (B)		Kohus jne (C)		Riigi maj. ettevõtteid (F)		Kõik (BCF+A)	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%
I—VII aste (220—440 kr ¹⁾ —(juhtiv personaal)	167	4,4	198	56,1	34	1,4	418	6,3
VIII—XIII aste (130—200 kr)—(kõrgem „tehnilisi“ ülesandeid täitev personaal)	527	14,2	25	7,1	155	7,9	896	12,8
XIV—XVII aste (90—120 kr)—(alam „tehnil.“ personaal)	1492	40,1	91	25,8	814	35,9	2435	37,2
XVIII—XXII aste (alla 80 kr)—(Kantselei-personaal, abitoõijõud ja teenijad)	1536	41,3	39	11,0	1285	54,8	2861	43,7
Kokku	3722	100,0	353	100,0	2348	100,0	6553	100,0

3. Vabapalgalised Employés permanents.

kujundavad palga suhtes palju ühtlasema ilmega rühma, kui ametnikud. Peale viie IX ja XIII palgaastmes asuva vabapalgalise, kuuluvad kõik ülejäänud palgaastmisse XIV—XXII, ja sellest 88,4% kolme viimasesse (palgaga 60—70 kr).

Vabapalgalise keskmine palk on 67,2 kr (Me 65 kr). Palgad on alade järgi kaunis ühtlased, 60—70 kr vahel, peale rahvahariduse ala omade,

kus ligi 100 vabapalgalise kuulumine XIV ja XVI astmesse tõstab selle ala keskmise palga 91 kr (Me 100 kr) peale.

Rohkeima hulga vabapalgalisi annavad vangivahid ja muu vanglate personaal (565) siis tolliasutused, maksuaparaat jne. (479). Riigiettevõtteist omavad raudteed ligi 83,4% üldarvust (1268), post jne. 15,6% (591).

Koondatud astmetega lühem liigitus kujuneb siin järgnevalt:

	Valitsemis-aparaat (B)		Kohus jne. (C)		Riigi majand. ettevõtteid (F)		Kõik koos BCF+A	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
IX—XIII aste (185—130 kr k.)	5	0,3	12	4,7	1	0,1	18	0,5
XIV—XVII aste (120—90 kr k.)	111	6,9	—	—	54	2,8	168	4,4
XVIII—XXII aste (80—60 kr k.)	1497	92,8	244	95,3	1861	97,1	3016	95,1
Kokku	1613	100,0	256	100,0	1916	100,0	3802	100,0

¹⁾ 350—440 kr kuupalgaga ametnikud ainult kohtutes ja kohtumia, keskasut. (4), mujal 350—200 kr.

Vabapalgaliste arv ja keskmine palk—Nombre et traitement moyen des employés permanents.

3. Nomenclature franç. v. tab. 2.	Arv Nombre	Palgasumma kuus (kr) Montant total du traitement	Keskmine palk kuus (kr) Traitem. moyen. (kr. par mois)	
			Aritmeetil. keskm. M Moyen arithm.	Mediaan Me Médiane
			A. Riigikogu kantselei ja riigikontroll	17
B. Valitsemisaparaat (istivillametkonnad)				
I. Riigikantselei (ühes riigivanem ja riikl. statistika)	4	435	108,8	90
II. Välissuhted (keskasutus)	4*)	275	68,8	65
III. Ühiskondliku elu korraldamine				
a) Õiguskord	736	49 665	67,5	70
b) Rahvaharidus	174	15 850	91,1	100
c) Tervishoid, hoolekanne, töö	63	4 025	63,9	60
IV. Majanduselu korraldamine				
a) Rahandus ja maksuaparaat	479	29 835	62,3	60
b) Metsavalitsemine, maarel. teostamine ja põllutöö	57	3 720	65,3	65
c) Tööstus ja kauband. ulade reguleerimine	5	320	64,0	65
d) Ühendusteel ja sideasjandus	91	6 185	68,0	70
Kokku valitsemisaparaat	1 613	110 310	68,4	65
Sellest keskasutusel	100	6 050	60,7	65
kohal. ja eritiltsandeid täitv. asutused	1 513	103 645	68,5	65
C. Kohus ja prokuratuur	256	16 795	65,6	60
Kokku ABC	1 886*)	128 430	68,1	65
Peale selle:				
F. Riigi majanduslikud ettevõtted (bruttobüdzetil)	1 916	126 950	66,3	65
ABC ja F koos	3 802*)	255 380	67,2	65

4. Määralised.
Nimetatud (fonction-
naires + employés).

Ametnikke ja vabapalgalisi
koos nimetatakse määrali-
siks riigiteenijaks.

Mõlema liigi arvuline vahekord on järgmine
(üksikasjad v. tab. 1 lõpuosa ja diagr. 1):

	Arv		%		Keskmine palk (M—kr kuus)		
	Ametnikud	Vabapalg.	Ametnikud	Vabapalg.	Ametnikud	Vabapalg.	Koos
A. Rahvaesinduse asutused ja riigi- kontroll	130	17	88,4	11,6	177,9	77,9	168,3
B. Valitsemisaparaat	3 722	1 613	69,7	30,3	103,6	68,4	92,9
Sellest: maade ja metsade valitsemine	686	—	—	—	84,9	—	84,9
C. Kohus ja prokuratuur	353	256	57,9	42,1	204,8	65,6	146,3
Kokku ABC	4 205	1 886	69,0	31,0	114,4	68,1	100,0
Peale selle:							
F. Riigi majanduslikud ettevõtted	2 348	1 916	55,1	44,9	92,7	66,3	80,8
Kokku ABC+F	6 553	3 802	63,3	36,7	106,6	67,2	92,1

Vabapalgaliste väiksemad palgad madal-
vad määraliste keskmist palka tunduvalt: see
on vaid 92,1 kr (Me 75). Ligemal sellele kesk-
misele on riigi majanduslikes ettevõtteis teeni-
jate palgad (vabapalgaliste suur hulk raudteel
jne.), siis valitsemisaparaadi omad. Riigi-
kontroll ja Riigikohus ning prokuratuur erine-
vad ka määraliste kokkuvõttes kõrgemapalga-
liste ülekaaluga.

Diagr. 1 on näha määraliste arvu tegelik
asetumine palgaredelil. Arvurikkaim on mada-
laima palga aste, arvuaeseim—kõrgeim, teised
astmed kujundavad nende vahel paraablitoolise
kõveriku, suuremate muhkudega 90 ja 100 kr
astmel, ja väikeste aukudega mõnel teisel
astmel.

Määraliste lühem liigitus nelja rühma koha-
selt on järgmine:

	Valitsemis- aparaat (B)		Kohus jne. (C)		Riigi majand. ettevõtted (F)		Kõik (BCF+A)	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%
I—VII aste (220—440 kr)—(juhtiv personaal)	167	3,0	198	32,6	34	0,8	418	4,0
VIII—XIII aste (130—200 kr)—(kõrgem „tehnilisi“ ülesan- deid täitev personaal)	532	10,0	37	6,1	186	4,8	854	8,3
XIV—XVII aste (90—120 kr)—(alam „tehnil.“, personaal)	1 603	30,2	91	14,9	898	21,1	2 603	25,1
XVIII—XXII aste (alla 80 kr) (kantseleipersonaal, abitöö- jõud ja teenijad)	3 033	56,8	283	46,4	3 146	73,8	6 480	62,6
Kokku	5 335	100,0	609	103,0	4 264	100,0	10 335	100,0

*) Peale selle välisesinduses 8 vabapalgalist.

Tab. 5 sisaldab määraliste koosseisu asutuste järgi nelja rühma kohaselt.

5. Ülemääralsed. Ülemääraliste üldarv kujunes kuni 1.1. 1928 avaldatud määruste kohaselt järgmiselt (üksikasjalisemalt v. tab. 6).

	Keskmine palk (kr)		
	Arv	M	Me
A. Rahvaesinduse asutused	37	54,3	50
B. Valitsemisaparaat	2 537	37,5	...*
C. Kohus	41	57,4	60
Kokku	2 618	38,9	...*
F. Riigi majandusl. ettevõtted	2 581	57,5	58
Üldse	5 199	47,7	55

Ülemääraliste koosseis on veel homogeensem, kui vabapalgalisil. Sifa kuuluvad peale madalamapalgalise „tehnilise“ personaali (raud-

teil, metsavalitsemisel jnc. kõiksugu teenijad, eriti majateenijad ja käskjalad.

Palga suhtes asub 98,9% allpool XVIII astet (80 kr kuus); neistki 60—80 kr kuus teenib ainult 1,5% ja 35,1% saab alla 50 kr.

Meie tavaline palgarühmitus kujuneb siin järgmiselt:

	Arv	%
I— VII aste (350—220 kr)	—	—
VIII— XIII „ (200—130 „)	13	0,3
XIV— XVII „ (120— 90 „)	58	1,1
XVIII—allapoole (80— 6 „)	5 128	98,6
Kokku	5 199	100,0

Arvesse tuleb võtta, et paljud ülemääralsed, eriti madalamail palgaastmel, saavad lisatasu natuuras, käs korteri, kütte või maa kujul. Umbkauded kokkuvõttes selle kohta v. allpool (p. 8).

Ülemääraliste arv ja palgasumma—Nombre et traitement moyen des surnuméraires.

4. Nomenclature française v. tab. 2.	Arv Nombre	Palgasumma kuus (kr) Montant total des traitem.	Keskmine palk kuus (kr) (Aritmeet. kesk- mine M. Traitement moyen. (kr. par mois)
A. Riigikogu kantselid ja riigikontroll	37	2 010	54,3
B. Valitsemisaparaat (tsiviilametkonnad)			
I. Riigikantselid (ühes riigivanem. ja riikl. statistika)	20	1 245	62,3
II. Välissuhted	15	1 280	85,3
III. Ühiskondliku elu korraldamine			
a) Õiguskord	84	4 780	56,9
b) Rahvaharidus	387	20 013	51,7
c) Tervishoid, hoolekanne ja töö	151	9 275	60,4
IV. Majanduselu korraldamine			
a) Rahandus ja maksuaparaat	137	9 280	67,7
b) Metsavalitsemine, maareformi teostamine ja põllutöö	1 569	40 815	26,0
c) Tööstus ja kauband. alade reguleerimine	8	430	53,7
d) Ühenduste ja sideasjandus	133	8 073	60,7
Kokku valitsemisaparaat	2 537	95 191	37,5
Sellest keskusasutused	117	6 865	58,3
kohal. ja eritulesandeid täitv. asut.	2 420	88 326	36,5
C. Kohus ja prokuratuur	41	2 525	61,4
Kokku (A B C)	2 618	99 726	38,1
Peale selle			
F. Riigi majanduslikud ettevõtted (bruttotöödelt)	2 581	148 419	57,5
Keskmselt A B C ja F koos	5 199	248 145	47,7

6. Määralsed ja ülemääralsed koos.
Numéraires et surnuméraires ensemble.

Määraliste ja ülemääraliste arvu omavaheline suhe ja kõigi tsiviilametkondade teenijate

arvuline vähekord selgub järgnevast arvutusest (üksikasjad v. tab. 6).

	Arv			%		
	Määr.	Üle- määr.	Kokku	Määr.	Üle- määr.	Kokku
A. Rahvaesinduse asutused	147	37	184	79,9	20,1	100
B. Valitsemisaparaat	5 335	2 537	7 872	67,8	32,2	100
C. Kohus ja prokuratuur	609	44	653	93,3	6,7	100
Kokku A B C	6 091	2 618	8 709	69,9	30,1	100
Peale selle:						
F. Riigi majandusl. ettevõtted	4 264	2 581	6 845	62,3	37,7	100
Kokku A B C+F	10 355	5 199	15 554	66,6	33,4	100

Olgugi, et riigiteenijate kolmikjaotuse eesmärk selge, puuduvad kindlad ja ühtlased alused (peale juriidilise) ja raske on neid leida ka vaadeldes sundnormide põhjal väljakujunenud tegeliku jaotuse kirjut pilti. Kui veel ülemääraliste iseloomustavamaks jooneks võib pidada seda, et suur osa neist on majateenijad ja vähemtähtsate funktsioonide täitjad (kuid selle kõrval ka metsavahid ja raudteeteenijad ning isegi mõned kõrgemad riigiteenijad), siis sisuline vahetegemine ametnikkude ja vabapalgaliste vahel praeguse jaotuse alusel näib olema raske. Palkadest näeme, et peale juriidilise vahe, on olemas ka majanduslik:

*) Medlaan langeb rühma palgaga 6—45 kr, kus kindlaksmääramine võimata.

Keskmine palk on (kr kuus):	M	Me
Ametnikud	106,6	90
Vabapalgalised	67,2	65
Kokku määralsed	92,1	75
Ülemääralsed	47,7	55
Kõik koos	77,3	65

Nii on ametnikud võrdlevalt kõrgema, ülemääralsed madalama palga saajad.

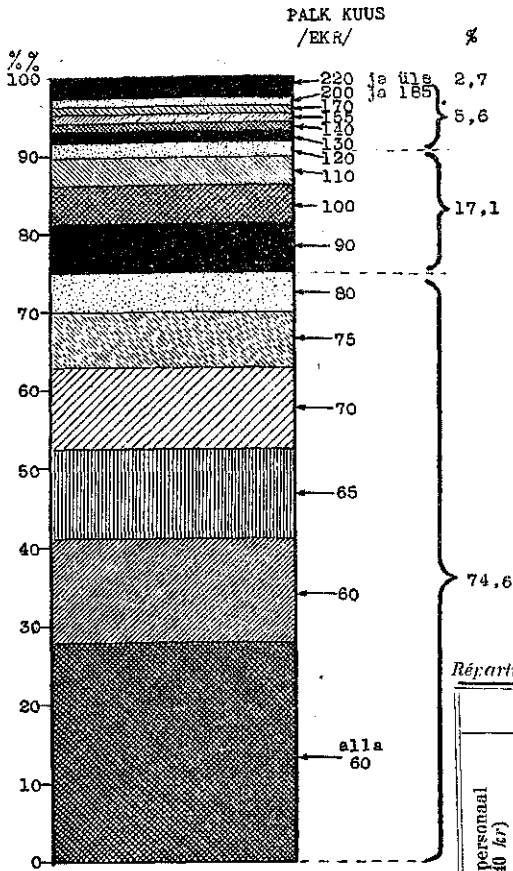
Sellele iseloomustusele võiks lisada veel, et ametnikud on arvrikkaim, vabapalgalised väiksem rühm kolmikjaotusest:

	Arv	%
Ametnikud	6 553	42,1
Vabapalgalised	3 802	24,5
Kokku määralsed	10 355	66,6
Ülemääralsed	5 199	33,4
Kõik koos	15 554	100,0

Määralsete koosseis % asutuste järgi (iga asutuse üldarv = 100) — Répartition en % des numéraires d'après les institutions.

	Juhiv personal (220—440 kr) Personnel supérieur (220—440 kr)	Kõrg. tehnil. ülesand. person. (130—200 kr) Person. exerçant fonctions techniques supérieures (130—200 kr)	Alam tehnil. ülesand. person. (90—120 kr) Person. exerçant fonctions techniques inférieures (90—120 kr)	Kantselari personal ja abitoõijõud (80 ja enam kr) Person. de Chancellerie et inférieur (80 et moins kr)
5.				
Nomenclature franç. v. tab. 1.				
A. Riigikogu kantselari ja riigik. pool määratud kontrollaparaat	13,0	67,3	7,4	12,3
B. Valitsmisaparaat:				
I. Riigikantselari ja riigik. statistika	6,8	20,3	15,2	57,7
II. Välissuhted				
Keskasutus	29,1	32,2	19,3	19,4
III. Ühiskondliku elu korraldamine	2,0	6,2	15,0	76,8
a) Oiguskord	1,0	5,2	11,8	82,0
Keskasutus (sise- ja kohtuminist.)	20,1	19,9	15,6	44,4
Sellest: kohtuminist. keskasutus	16,6	22,1	22,3	39,0
Politseiasutused ja ametnikud	1,1	6,3	14,1	78,5
Vanglad (ka Harku kolonii)	—	0,2	4,5	95,3
b) Rahvaharidus	4,2	8,8	45,9	41,1
Keskasutus	30,9	34,5	3,5	31,1
Riigikoolid ja kõrgemad õppeasutised	—	4,9	52,7	42,4
Riigikeskharitv	18,2	18,2	18,2	45,4
c) Tervishoid, hoolekannu ja töö	11,8	16,9	15,1	56,2
Keskasutus	13,6	17,0	5,1	64,3
Tervishoitu ja ravitusasutised	5,7	20,0	28,6	45,7
Tööhoolekande asut.	8,3	11,1	19,6	61,1
Tööinspeksioon	41,7	41,7	—	16,6
IV. Majanduselu korraldamine	4,0	14,4	24,0	57,6
a) Rahandus ja maksuaparaat	4,6	17,5	17,0	60,9
Keskasutus (ilma järgneva maksuaparaadi keskasut.)	19,1	23,8	20,6	36,5
Otsene maksustamine (ja kinnisv. hindam.)	7,5	21,4	20,7	50,4
Sellest: peavalitsus ja hind. amet:	11,8	14,7	23,5	50,0
Aktsiisid	3,1	23,8	23,8	49,3
Sellest: peavalitsus	10,5	15,8	15,8	57,9
Tollid	0,6	10,0	10,0	79,4
Sellest: tollivalitsus	25,0	50,0	—	25,0
b) Metsavalitsemine, maareformi teostamine ja põllutöö	2,2	10,0	32,2	55,6
Keskasutus	9,8	15,0	26,2	47,0
Maamõõdu ja korraldam. ametn. (keskasut. juures)	0,7	16,2	74,3	8,8
Riigimaa valitsemine (ülemad ja vallits.)	—	7,6	50,0	42,4
Riigimetsa valitsemine	—	6,9	14,4	78,7
Katse- ja kontrollijaamad	25,0	50,0	12,5	12,5
Loomatervishoid	2,5	7,5	90,0	—
c) Tööstus- ja kaubandusalaade reguleerim.	24,4	35,1	16,2	24,3
Keskasutus	25,9	44,5	7,4	22,3
Riiglik proovikoda ja patendiamet	20,0	40,0	40,0	30,0
d) Ühendused ja sideasjandus	0,5	19,4	16,2	57,9
Keskasutus	25,2	18,7	24,9	31,2
Ehitustehnika	27,2	96,4	18,2	18,2
Sisevete uurimine	33,4	33,3	33,3	—
Mereasjanduse valitsemine	11,6	16,3	21,0	51,1
Tuletornid ja -laevad	1,3	14,0	8,9	75,8
Sadamad ja ujuvad abinõud	1,3	23,7	18,4	56,6
Kokku valitsemisaparaat	3,0	10,0	19,0	68,0
Sellest: keskasutused	15,4	20,9	19,2	44,5
Kohalised ja eritüüpeandeid täitvad asutused	1,7	8,8	18,8	70,7
F. Bruttobüdzheeti tähtsavad riigi majanduslikud ettevõtted	0,8	4,3	13,6	81,3
Raudtee	1,2	4,9	13,9	80,0
Sellest: raudteevalitsus	6,8	13,6	23,4	56,2
Post, telegraaf ja telefon	0,3	2,8	11,5	85,4
Sadamatehased	2,2	13,8	40,4	43,6
Laevastõidu amet	33,3	—	66,7	—
P.-t.-t. peaval. kesktöökoda	14,3	28,6	42,9	14,2

Diagr. 2. Riigiteenijate koonseis palkade järgi %.
Répartition du personnel d'Etat d'après le traitement en %.

7.

A. Rahvaesituse asutised	10	99	11	18
B. Valitsemisaparaat (tsiviilametkonnad)	167	532	1 603	3 032
C. Kohus ja prokuratuur	198	37	91	283
Kokku	384	668	1 705	3 334
F. Riigi majandusl. ettevõtted bruttopidžetil	34	186	898	3 140
Kõik koos	418	854	2 603	6 480

A. Chancellerie du Parlement et Contrôle d'Etat	13,0	67,3	7,4	12,3
B. Administration civile (institut. du Gouvernem.)	3,0	10,0	30,2	56,8
C. Justice et procurature	32,0	6,1	14,9	46,1

<i>Total</i>				
F. Entreprises d'Etat au budget brut	0,8	4,3	21,1	73,8
Ensemble	4,0	8,3	25,1	62,6

7. Riigiteenija keskmine rahapalk (ilma naturaaltasudeta)
Traitement moyen (sans salaires en nature)

tiline keskmine (77,3 kr kuus) asub XIX palgaastmes. Kuid aritmeetilist keskmist mõjutavad tunduvalt kõrgemate astmete palgad. Võttes mediaani (65 kr) näeme, et kõigi rittaasetatud

On loomulik, et sarnase olukorra juures keskmine palk kaugele alla nihkub. Üldine aritmeetiline keskmine (77,3 kr kuus)

Tab. 6 lõpposa sisaldab määraliste ja ülemääraliste üldkokkuvõtte kõigi riigiteenistuses esinevate palgaastmete järgi, tab. 7 — meie lühema liigituse kohaselt, diagramm 2 — näitab seda piltlikult. Arvates koos kõiki määralisi ja ülemääralisi, on koguarv:

	Arv	%
Juhtiv personaal (220—440 kr)	419	2,7
Kõrgem „tehnilisi“ ülesandeid täitev personaal (180—200 kr)	866	5,6
Alam „tehnil.“ ülesand. täit. personaal (90—120 kr)	2 661	17,1
Kantseleipersonaal, abitööjõud ja teenijad (alla 80 kr)	11 608	74,6
Kokku	15 554	100,0

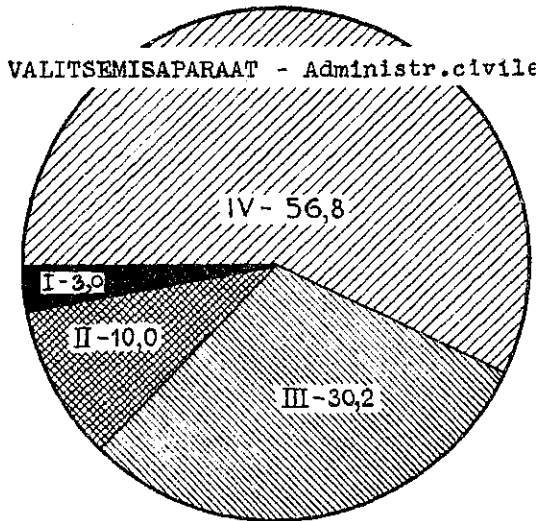
Kui kõik vähegi juhtivamal kohal olivad (üle 220 kr palgaga) juhtivasse personaali arvame, ka siis ei tõuse selle kõrgemalpalgalise kihi arv kuigi kõrgele — 2,7%. Keskmise, oma asutuse erilaadist tingitud ülesannete täitmine lasub keskmisel personaalil, keda 23% ümber, ja kes teenib 90—200 kr kuupalgaga (sellest 17,1% palgaga 90—120 kr), kuna 75% koosneb kantselei- ja abitööjõudest (v. diagr. 3).

Riigiteenijate liigitus 4 palgarühma kohaselt.
Répartition du personnel des institutions d'Etat d'après 4 groupes de traitement.

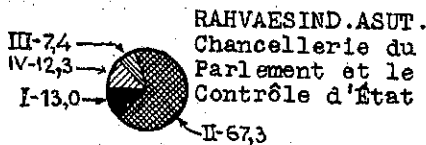
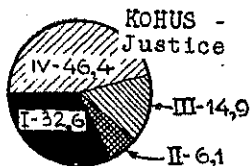
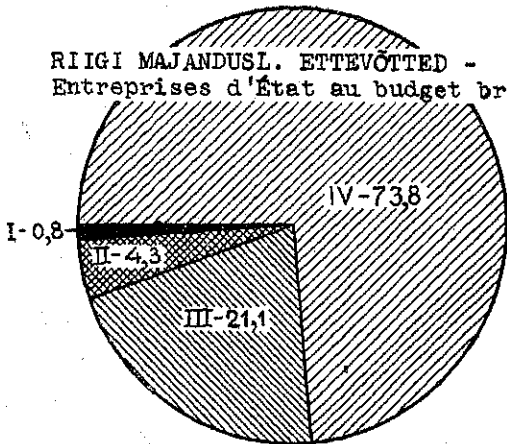
	Määralised Numéraires				Ülemääralised Surnuméraires				Kokos—Ensemble				
	Juhtiv personaal (220—440 kr)	Kõrg. tehnil. ülesand. persoon. (180—200 kr)	Alam tehnil. ülesand. persoon. (90—120 kr)	Kantseleil personaal ja abitööjõud (80 ja vähem kr)	Personnel supérieur (220—440 kr)	Person. exerçant fonctions techniques supérieures (180—200 kr)	Person. exerçant fonctions techniques inférieures (90—120 kr)	Person. de Chancellerie et inférieure (80 et moins kr)	Juhtiv personaal (220—440 kr)	Kõrg. tehnil. ülesand. täitev personaal (180—200 kr)	Alam tehnil. ülesand. täitev personaal (90—120 kr)	Kantseleil personaal ja abitööjõud (80 ja vähem kr)	
	10	99	11	18	—	—	—	2	35	19	99	13	53
	167	532	1 603	3 032	—	11	27	2 490	168	542	1 630	5 532	
	198	37	91	283	—	—	—	44	198	37	91	327	
Kokku	384	668	1 705	3 334	—	11	29	2 578	385	678	1 734	5 912	
F. Riigi majandusl. ettevõtted bruttopidžetil	34	186	898	3 140	—	2	29	2 550	34	188	927	5 090	
Kõik koos	418	854	2 603	6 480	—	13	58	5 128	419	866	2 661	11 608	
	% — en %												
A. Chancellerie du Parlement et Contrôle d'Etat	13,0	67,3	7,4	12,3	—	—	—	5,4	94,6	10,3	53,8	7,1	28,8
B. Administration civile (institut. du Gouvernem.)	3,0	10,0	30,2	56,8	—	0,4	1,1	98,5	2,1	0,9	20,7	70,3	
C. Justice et procurature	32,0	6,1	14,9	46,1	—	—	—	100,0	30,3	5,7	13,9	50,1	
<i>Total</i>													
F. Entreprises d'Etat au budget brut	0,8	4,3	21,1	73,8	—	0,1	1,1	98,8	0,5	2,7	13,6	83,2	
Ensemble	4,0	8,3	25,1	62,6	—	0,3	1,1	98,6	2,7	5,6	17,1	74,6	

riigiteenijate keskohti asuks üldise palgareldi eelviimasel — XXI astmel. Tõepoolest, XXI palgaastme (65 kr kuus) kohaselt ja alla selle saab palka 8 148 riigiteenijat. Ja tervelt 70% saab palka alla 80 kr kuus. Kogu riigiteenijaskonnast 41,3% saab palka 60 kr ja vähem. XXII palgaastme kohaselt (60 kr) saab palka 13,1% ja 28,1% madalaimast palgareldi astmest vähem.

Diagr. 3. Õligiteenijate liigitus rahapalga järgi 4 rühma:
Répartition du personnel d'Etat dans 4 groupes:

RIIGI MAJANDUSL. ETTEVÕTTED -
Entreprises d'Etat au budget brut.

- I. Juhtiv personal—personnel supérieur.
- II. Kõrgem „tehnil.“ person.—personnel. exécut. fonctions techn. supér.
- III. Alam „tehnil.“ person. — " " " " infér.
- IV. Kantselei- ja abijõud—personnel inférieur.

*) Me langeb rühma palgaga 6—45 kr, kus kindlaksmääramine võimata.

Keskmiised palgad alade järgi olid:

	Kesk. aritm. M			Mediaan M		
	Määralsed	Ülemäär.	Kokku	Määralsed	Ülemäär.	Kokku
A. Rahvaesinduse asutused . . .	106,3	54,3	143,6	170	50	155
B. Valitsemisaparaat	92,9	37,5	75,1	75	60	70
C. Kohus ja prokuratuur	146,3	57,4	140,3	90	60	80
Kokku	100,2	38,1	81,5	80	50	70
F. Riigi majandusl. ettevõtted . .	80,8	57,5	72,0	70	58	65
Üldse	92,1	47,7	77,3	75	55	65

8. Lisatasud.

Salaire supplémentaire en nature.

Täieliku ülevaate saamiseks peame rahapalgale lisama lisatasud. Andmed lisatasude kohta sisalduvad: määraliste kohta koosseisuseaduses, ülemääraliste kohta ministrite määrusis.

Eristuvad viis liiki:

- korter kütte ja valgustusega,
- korter,
- korter küttematerjaliga (ise valmistades),
- korter küttematerjaliga ja palgamaaga,
- lisatasu rahas.

Viimast liiki lisatasu saavad ainult poliitilise-politsei ametnikud (25% palgast).

See on ka ainuke ala, kus riigil lisatasu rahana välja maksta tuleb. Enamjao muude lisatasude andmisel kannab riik kas kulu kaudselt (maja korrashoid, kütte muretsemine jne.), või jääb vaid ilma sissetulekuist, millised muidu oleks võinud saada (metsavahtide jne. palgamaad). Sellepärast ei peegeldu mitte kõik lisatasud riigieelarves. Riigiteenija palgatingimuste seisukohalt aga tuleb meil kõik lisatasud arvestada täiel ulatusel.

Kuna selline ülevaade senini on puudunud, toome meie kokkuvõtte ka palgaastete järgi.

Lisatasu saajate arvu vahekorrad olid järgnevad:

	üldarv	sellest lisatasude saajad	%
ametnikud	6 553	1 402	21,4
vabapalgalsed	3 802	911	24,0
kokku	10 355	2 313	22,3
ülemäärased	5 199	3 755	72,2
üldse	15 554	6 068	39,0

Enamjagu saajaist kuulus riigi majandusliikude ettevõtete personaali hulka (raudteejamaade jne. personaal), sellele järgneb rohkusest metsavalitsemise personaal (metsavahid jne.), siis riigiasutuste majateenijad:

	arv	% lisatasu saajaist
riigimaade ja -metsade valitsemise personaal	2 195	36,2
sellest metsavahid	1 540	25,4
riigi majandusliikude ettevõtete personaal	2 383	39,3
kõik muud lisatasu saajad	1 490	24,5
kokku	6 068	100

hinnata, võttes korteriüüri väärtuseks 7,5% ja kütte ja valgustuse väärtuseks — 5,8% iga vastava ametniku palgasummast. Need 1925 a. töölisbüdzeti kohaselt võetud määrad on üksikute kõrgemate ametnikkude korteriväärtuse hinnanguks kahtlemata madalad, kuid enamjao ülejäänute kohta arvatavasti küllalt õiglased. Koosneb ju enamjagu korteri, kütte ja valgustuse saajaist madalalpalgalisist raudtee- ja majateenijaist, kes tavaliselt ainult ühte väikest tuba kasutavad. Mõned suuremad korterid (jaamaülemate j. n. e. omad) asuvad jällegi maal, kus nende väärtust võrdlemisi madalalt tuleb hinnata.

Kõigi lisatasude kokkuvõtlik hinnang rahas sisaldub tab. 8. Sellest selgub, et lisatasu üldsummast saavad peaaegu 2/3 ülemääralsed:

ametnikud	24 556 kr,	kuus 32,1%
vabapalgalised	5 239 " "	6,9%
ülemääralsed	46 605 " "	61,0%
kokku	76 400 " "	kuus 100%

Rahapalga summaga võrreldes on lisatasude summa osatähtsus palgas kaunis tähtsusetu: rahapalga üldsumma kuus 1 202 935 kr. lisatasude rahaväärtus kuus 76 400 " lisatasude % 6,4 %

9. Keskmine palk ühes lisatasudega tsiviilametkondes.
Traitement moyen avec les salaires en nature.

Peale loetletud lisatasude saavad riigiteenijad veel arstiabi, millist sisuliselt ka palgalisana tuleb vaadelda. Selle osatähtsuse kohta palgas puuduvad andmed, kuigi vajalik oleks teada, millised palgaastmed tarvitavad arstiabi rohkemal määral, palju läheb perekonna arstimiseks jne. Samuti selgitaks haigustumise ja arstimise andmed, milliste haiguste all riigiteenijaskond eriti kannatab ning annaks võimalusi vastuvahendeid otsida.

Teiselt poolt, palgast tarvitamiseks jääva osa kindlakstegemiseks tuleb arvesse võtta ka tulumaks. 1927 a. maksid 14 861 riigi- ja omavalitsusteenijat tulumaksu üldsummas 494 tuh. kr. Kahjuks on andmeis võimata eritada riigiteeni-

jaid, selge on aga, et üle poole riigiteenijaist tulumaksu alla kuulub.

Vahest pole viga suur, kui oletame, et mõlemad arvud — arstiabi sissetulekuna ja tulumaks väljaminekuna — üksteist umbkaudu tasakaalustavad ja et senini selgunud arvud — palk ühes lisatasudega — sellepärast näitavadki seda summat, mis palgast jäi selle saaja tegelikult kasutamiseks.

Keskmine palk kujuneb siis järgnevalt:

Keskmine palk ühes naturaalisadega.
Traitement moyen avec les salaires en nature.

9.	Keskmine palk (kr kuus) <i>Traitement moyen (kr. par mois)</i>			Lisatasu % rahapalgaast <i>% des salaires en nat. au traitement</i>
	Jätku lisatasudega (rahapaik) <i>Stans nature</i>	Lisatasud <i>Sal. en nature</i>	Ühes lisatasudega <i>Total</i>	
Rühmad ABC (Rahvaesind., valitsemisap. ja kohtuasut.) <i>Groupe ABC</i>				
Määralsed — <i>Numéraires</i>	100,2	4,1	104,3	4,1
Ülemääralsed — <i>Surnuméraires</i>	33,1	15,1	53,2	39,6
Koos — Total	81,5	7,4	88,9	9,1
F. Riigi majandusl. ettevõtte <i>F. Entreprises d'Etat</i>				
Määralsed — <i>Numéraires</i>	89,9	1,2	91,1	1,5
Ülemääralsed — <i>Surnuméraires</i>	57,5	2,7	60,2	4,7
Koos — Total	72,0	1,8	73,8	2,5
Kõik koos (ABC+F) <i>Ensemble (ABC+F)</i>				
Määralsed — <i>Numéraires</i>	92,1	2,9	95,0	3,1
Ülemääralsed — <i>Surnuméraires</i>	47,7	9,0	56,7	18,9
Üldse — Total	77,1	5,0	82,3	6,5

10. Võrdlus tööstustöölise ja põllatöölise palgaga.

Comparaison avec les gains des ouvriers industriels et agricoles.

Loomulikuna tundub soov võrrelda riigiteenija palgaolusid teiste palgaliste omadega, seda enam, et andmed võrdluseks olemas.

Samal ajal, kui riigiteenijate uus palgaredel tegelikult maksvusele pääsis, tööstustöölise keskmine palgad olid järgmised:

Tööstustöölise keskmine kuuteenistus.
(1927 a. II poolaastal ühes lisatasude ja naturaalisadega väärtusega).

	Keskmine teenistus tunnis (sentil) (poolaastal üldine keskmine)	Keskmine tööpäeva pikkus	Töötundide arv kuus (keskm. tööpäeva pikkus × 25)	Keskmine kuuteenistus kr. (2 × 3)	Keskmine kuuteenistus, arvestades töölise teenistusele juurde ettevõtjate haiguskindlustuse maksud (4%)
Suurtööstus Mehed	34,8	8,53	213,25	74,2	77,17
Naised	21,7	8,09	202,25	43,9	45,05
Töölise arvu alusel võrdkaalustatud keskmine (aritm.)				62,4	64,90
Kesk-tööstus Mehed	30,6	8,35	208,75	63,9	66,45
Naised	19,8	8,14	203,50	40,3	41,91
Töölise arvu alusel võrdkaalustatud keskmine (aritm.)				55,7	57,99

Võrdlus ei saa täiesti täpne, selles mõttes, et päevatöölised puudumiste puhul palka ei saa, kuid puudumispäevade % pole suur.

Arvudest selgub, et riigiteenija palk asub umbes samal tasapinnal kui keskmisel suurtööstuse meestöölisel, arvesse võttes ka kõiki õppimata töölisi ja õpilasi.

Võttes mediaani näeme, et alla suurtööstuse meestöölise keskmise palga — 71,2 kr kuus — teenis:

63% riigiteenijaist (ühes arvates ka lisatasud on mediaan 69,2 kr).

62,5% suurtööstuse meestöölisist (ilma haiguskindl. maksu arvamata).

Nagu näeme, ühtib keskmisest väiksemat palka saajate % kaunis täpselt, kuid siiski 0,5% vahega riigiteenijate kahjuks: 63% riigiteenijaid ja 62,5% suurtööstuse meestöölisi saavad töölise keskmisest palgasummast (aritmeet) vähem palka.

Vahe aritmeetilis keskmis — 74,2 ja 82,3 kr — on tingitud sellest, et riigiteenijate keskel on suhteliselt rohkem kõrgemalpalga saajaid, kelle palgad keskmisi mõjutavad, kuna töolistepalgad ühtlasemad.

Siiski, kui, näiteks, võtame töölispalkade jaotuse juulis 1927, kus arvud pealegi tunduvalt vähendatud (liht ja sesonitöölised suuremal määral jae. v. E. Stat. nr. 80(7) 1928) ja kus nii mees- kui naistöölised arvestatud, ning neid kõrvutame riigiteenijate palcadega, selgub et ka keskmisest kõrgemate palgade saajate hulk suurelt ei erine:

riigiteenijad	suurtööstuse töölised (kuus kr)	% üldarvust riigiteenijail töölisil	% üldarvust riigiteenijail töölisil
85—100 kr	78—99 kr	11,2	11,2
üle 100 kr	99 ja üle	14,1	8,3

Põllutöölise palcadest tulevad võrdluseks kõne alla aastatöölised. Nende keskmised palgad olid talütoidul järgmised (1927 a. —kr):

	aastas	kuus
meestööline 25—50 a v.	307,2	25,6
naistööliline „	205,7	17,1

Peale selle palga said töölised talult söögi, korteri, kütte ja valgustuse, ühes pesu, puhastuse ja saunaga. Selle naturaaltasu hindamisel peame välja minema kaudest arvutusest, sest andmed puuduvad nii riigiteenija, kui ka põllutöölise tarvitamisvahekordade üle. Küll võime aga oletada, et tööstustöölised tarvitamise suhtes umbes vahepeal asuvad. Nende büdžette *) aluseks võttes, saaksime järgmise mainitud naturaaltasude osatähtsuse %, sissetuleku üldsummaga võrreldes:

	rühma sissetulekuga 60—80 kr kuus	üldine keskmine
toitlus	63,7%	58,5
korter, kütte, valgustus	15,1	13,3
puhastus	2,5	2,7
kokku	81,3	74,5

Nii siis rahuldavad põllutöölise naturaaltasud sarnase hulga elutarbeid, mille peale tööstustöölise 75—80% oma sissetulekust peab kulutama. Saadav rabapalk (25,6 kr kuus mehel, 17,1 kr naisel, keskmiselt 21,4 kr), jääb põllutöölisel ülejäänud 20—25% elutarvete rahuldamiseks (riietus, haridus, lõbustus, ravi jne.) Samade tarvete rahuldamiseks, sama % oletades, jääb aga keskmisel riigiteenijal, palgaga 82,3 kr (ühes lisatasudega) kuus, vaid 16,5 kr.

Muidugi saadava naturaaltasu—korteri jne.— kvaliteet on põllutöölisel enamjaolt madalam, kui riigiteenija seda omale raha eest muretseb. Kuid ei tule unustada, et kõrgemad pole mitte ainult riigiteenija hariduslik tasapind ja elutarbeile esidatavad nõuded, vaid ka need nõuded mis riigiteenijalt tingib tema teenistuskohat (parem riietus jne.)

Suurem sisuline vahe seisab siin veel selles, et riigiteenijate paldades on suurem mitmekesidus ja on ka kõrgema palga saajaid, kuna põllutöölise palgad kõik ligikaudu samal tasapinnal asuvad, väheste kõikumustega.

Et meie arutus tõelikult olukorrast kaugel ei seisa, selgub ka teisel teel. Põllumajandusliku raamatupidamise andmel tuli täistöölise toitmine päevas maksa keskmiselt 94 senti, kuus 28,2 kr. See on toitluskulu tööandja seisukohast, nii öelda toidu omahind. Kui toiduaineid oleks tulnud osta ja toitu ise valmistada (nagu riigiteenijad või töölised), oleks sama toitlus muidugi tunduvalt rohkem maksnud — umbes 20—25%. Nii võrduks rahapalk ja toitlus umbes 60 kr kuus (25+35 kr). Kui selle juure arvata veel korter ja muu naturaaltasu, siis ei jää see kuigipalju maha riigiteenijate keskmisest palgast (M 82,3 kr), igatahes on aga mediaani tasapinnal (M 69,2 kr), millest vähem sai 50% riigiteenijaist.

Pealegi on maal saadava toidu energiasisaldus kõrge. Ligikaudse arvestuse järele võrdus toiduväärtus täistarvitaja kohta päevas: tööstustöölisel 3 926 brutto kal. (1925 a. oktoob.) põllutöös tegevail 6 231 „ „ (1927 a. raamatupidamise andmed).

Põllutöö iseloom nõuab muidugi keskmiselt suuremat kalorit arvu, kui tööstustöö ja riigiteenistus, kuid siin avalduv vahe on selleks igatahes küllalt suur.

11. Milliseid kulutusi võimaldab riigiteenijale ta palk

Ce qu'un employé peut se procurer pour son traitement

on loomulik küsimus, mille juure tuleme peale keskmise palga kindlaksmääramist ja selle võrdlust teiste palgaliste

*) Eesti Statistika Nr. 48 (3) 1926 a.

omaga. Riigiteenijaskonna büdžettide puudumisel võtame mõõdupuuks töölisleibkonna büdžeti 1925 a. oktoobrist. Teatavasti selgus selle uuringul, et töölisleibkondade väljaminek jaotus % järgmiselt ¹⁾:

Sissetulek	Toitlus	Riietus	Korter, kütte ja valgustus	Muud kulud	Kokku
kuni 60 kr.	63,4	12,6	16,1	7,9	100
60—80 „	63,7	11,4	15,1	9,8	100
80—100 „	61,5	13,1	14,0	11,4	100
100—120 „	57,7	17,5	13,1	11,3	100
120 ja üle kr.	51,7	20,3	10,8	17,2	100

Kui nüüd seisukohale asume, et keskmine riigiteenija vähemalt sellel määral endale kulusid lubada võiks, kui keskmine tööline, siis võiks oletada järgmist keskmise palga kulutamist (% on võetud töölisleibkonna keskmise rühma—palgaga 90-100 kr —kohaselt, kuhu ka keskmine riigiteenija palk kuulub):

	Kr	%
Toitlus	50,8	61,5
Riietus	10,8	13,1
Korter, kütte ja valgustus	11,5	14,0
Muud kulud	9,4	11,4
Kokku	82,3	100,0

Arvud näitavad üsna selgelt, millist eluviisi riigiteenija endale oma palgaga võib lubada. Tõepoolest, võtame, näiteks, toitluse. Toiduainete hulk ühe kuu toitluseks, mis töölisleibkonna tarvitamise kohaselt (1925 a.) koostatud, maksis 1928 a. septembris

ühe tarvitava jaoks kuus 20 kr (päevas 66 senti)
keskmise leibkonna jaoks (4,1 isikut²⁾) — oletades nende vastavust 3,5 täistarvitajale) 70 „ (päevas 233 „)
keskmise leibkonna jaoks riigiteeniluse alal (3,3 isikut³⁾)—oletades nende vastavust kolmele täistarvitajale) 60 „ (päevas 200 „)

Sama hulga toiduainete muretsemiseks, mis töölisleibkond tarvitab, (ja arvestamata valmistamiskulusid, tulematerjali j. n. e.) peaks keskmine riigiteenija kulutama peaaegu kogu oma palga, kui ta leibkonna suurus vastaks üleriiklikule keskmisele. Et aga keskmine leibkond riigiteenijaskonnas on väiksem, suudaks ta sellele vajaliku toiduainete hulga hankida (tooresainetena), kulutades 72,4% oma palgast (Kr60:82,3). Kõigi muu peale jääks tal sarnasel korral vaid 22,3 kr.

Ümberpöörduvalt, oletades, et ta oma kulutami sooviks teha töölisbüdžetile vastavalt ja toitluse peale kulutaks ainult selle summa, mis sinna kuulub (61,5% — 50,8 kr) jätkub tal raha vaid 2,6 täistarvitajale toiduainete (toorel kujul) ostmiseks.

Samasugused keerulised probleemid kerkiavad üles ka teiste kuluosade korraldamisel. Et 11,5 kr kuus korteri, kütte ja valgustuse peale veel korralikku tuba ei tähenda ja et 129,6 kr. aastas riietuse peale palju üle ühe ülilkonna ei luba, on igati selge.

Kuna opereerime kogu aeg keskmise palgaga (aritmeet.), tuleb meeledada, et 63% riigiteenijaist asuvad halvemais palgatingimuses (mediaan 70,5). Sellest selgub muidugi, mispärast nooremad riigiteenijad ka tõepoolest ainult noored võivad olla — ainult oma palgaga arvestades perekonna loomise peale neil mõelda ei tule.

Palga ostujõu iseloomustuse täienduseks märgime, et võrreldes 1927. a. käesoleval elumaksumus ligi 10% on tõusnud, järgaevalt reaalpalk selle võrra vähenenud: keskmine 1927 a. palk — 82,3 kr võrdub 1928. a. reaalpalgana vaid 74,1 kr.

12. Müllisesse kihti kuulub riigiteenijaskond.

Groupement économique unique appartient le personnel des institutions d'Etat.

Sissetulekute üldise väiksuse tõttu pole majanduslik kihitus meil kuigi selget kuju võtnud. Kogu tulumaksustatud rahvastiku—102 tuhande isiku—sissetulek oli keskmiselt 1300 kr aastas — s.o. vaevalt 1,5 kordne keskmise tööstustöölise palk. Kihituste piirjoonte ülesseadmiseks vajame mingit kriteeriumi. Kuna keskmine sissetulek nii ligidal tööstustöölise omale, võtame aluseks viimasele vastavad andmed. Oletame, et keskkihi alumiseks piirjooneks võiks olla sissetulek, mis võimaluse annab keskmise leibkonna vähemalt töölistkohaseks ülespidamiseks. Sarnane sissetulek võrduks ligi 1300 kr aastas (ca 110 kr kuus³⁾).

Selle minimaalse nõuetega püstitatud oletuse juures langeb keskkihi alumine piirjoon ühte üldise keskmise sissetulekuga — nii väiksed on meie sissetulekud praegu.

Keskkihi ülempiiriks, kust jõukus algab, võiksime meie madala kriteeriumi juures, pidada vahest ehk sissetulekut, mis vähemalt kahekordselt ületab keskmise leibkonna tööliskohaseks ülespidamiseks vajaliku summa — s.o. 2600 kr aastas (ca 220 kr kuus). Sarnase liigituse kohaselt jaguneks riigiteenijaskond järgmiselt:

Palgaga	Arv	%
aastas üle 2600 kr (jõukad)	325	2,1
„ 1300—2600 „ (keskkiht)	1872	12,0
„ alla 1300 „ (allpool keskkihti) 13857	85,9	

Sellest selgub, et juttu ei saa olla riigiteenijaskonna kuuluvusest tervikuna mingisse kihti. Tema ülemist osa (2,1%) võiks jõukasse

¹⁾ Eesti Statistika Nr. 48(3).

²⁾ 1922. a. rahvalug. andmeil.

³⁾ 3,5 tarvitava toitlus kuus 70 kr. Toitluse osatähtsust 61,5% arvates, üldsumma on 112 kr.

kihti kuuluvaks lugeda. Keskklassi mõõdu anaks välja 12% Need on need, kes oma häda- vajalikud tarbed tööliskonnale vastavalt võivad rahuldada. Kuid kaugelt suurem osa — 86% — kuulub alamkihti, kus tarvete rahuldamist tarvitaja kohta saavutatakse vaid turvitajaksuste arvu hoidmisega tavaliselt väiksemana — perekonna mitesuurendamise teel.

Siin pole majanduslikult enam mingit vahet tööliskonna ja riigiteenijaskonna vahel. See vahe on küll olemas kasvatuses, ettevalmistuses, huvides, lõpuks, isikule esildatavais nõuetes, ja neis nõuetes, millised isik endale ise üles seab, kuid mitte majanduslikus seisukorras.

Lisa 1. Välisesinduste palgad.

Appendice 1.
Salaires du personnel des légations à l'étranger.

ja oleks ka sisuliselt ebaõige: välisesandajate vormiliselt kõrgete palgade määramisel on arvestatud välismaade etumaksuse ja teiste teguritega.

Toome vaid materjalina ära järgmise kokkuvõtte:

Välisesinduste personali jaotus palgasumma järgi:

Palk kuus kr	Ametnikud	Vabapalgalised	Palk kuus kr	Ametnikud	Vabapalgalised
1 000	1	—	525	4	—
1 575	1	—	510	2	—
1 500	1	—	450	1	—
1 315	4	—	409	—	1
1 185	1	—	395	1	—
1 125	1	—	350	1	—
1 035	1	—	300	2	—
935	1	—	285	1	—
920	1	—	260	—	1
900	1	—	250	—	1
785	1	—	200	—	2
750	2	—	175	1	—
675	2	—	150	1	1
600	1	1	135	—	1
620	1	—	Kokku	36	8
600	2	—			

Palgasumma kuus 30 020 kr

Lisa 2. Kaitseväge ja piirivalve palgad.

Appendice 2.
Salaires des militaires et garde-frontière.

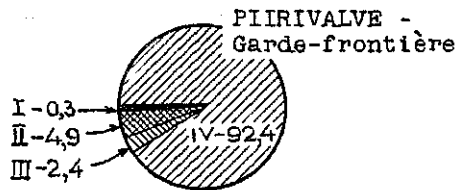
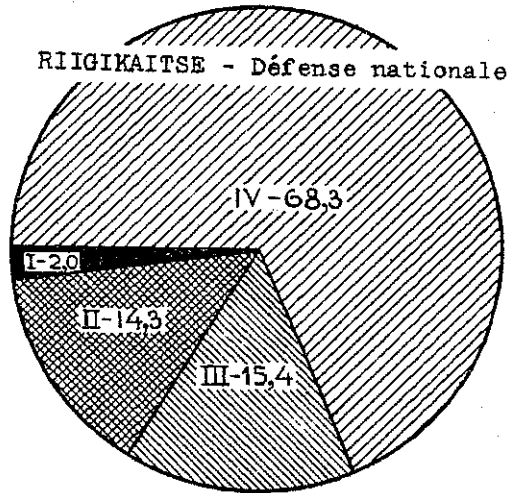
valve koosseis loetakse kõik määralliseks.

Allpool (tab. 8.) toome mõlemate jaotuse %%, mis 1927 a. riigikassa andmete alusel arvatud. Seda ei saa aga tsiviilametkondade riigiteenijate andmeiga võrrelda, kuna kaitseväes ja piirivalves on rida lisa- ja naturaaltasusid (korter, riidevarustus, toitlus j. n. e.), milliste kohta lähevad andmed puuduvad. Pealegi on 1928 a. kaitseväge koosseis ja jaotus palga-

Kaitseväge (ühes Sõjamineisteriumiga) ja piirivalve koosseisud pole avaldatud. Sellekohaste määruste kohaselt arvatakse kõrgemal kohtadel teenijad (ohvitserid j. n. e.) määralliseks riigiteenijaks, ülejateenijad j. t. ülemääralliseks. Määralliste jaotust ametnikkudeks ja vabapalgaliseks pole. Piirivalve koosseis loetakse kõik määralliseks.

astmel tunduvalt muutunud. Diagr. 3 on loodud kaitseväge (ka Sõjamineisteriumi) ja piirivalve % jaotamine meie poolt üldarvitatud nelja rühma kohaselt. Riigikaitse on arvestatud peale Sõjamineisteriumi ametkonna ka ülejateenijad, kes peale palga saavad ka läielise varustuse.

Diagr. 4. Kaitseväes ja piirivalves riigiteenijateks arvatud personali jaotus % (liigitus v. diagr. 3, lhk. 614).
Répartition du personnel de l'armée (et des institutions militaires) et de la garde-frontière en %.

Riigiteenijateks arvatud kaitsevägealaste ja piirivalve jaotus palgade järgi (%).

Répartition du personnel militaire et de la garde-frontière (ayant les droits des fonctionnaires) d'après leur traitement en %.

Palgaaste	Riigikaitse	Piirivalve	Kokku	Grade de traitement	Défense nationale	Garde-frontière	Total
350	0,0	—	0,0	110	2,2	0,3	1,9
340	0,1	—	0,1	100	6,9	1,9	6,3
320	0,1	0,1	0,1	90	2,4	0,1	2,1
300	0,0	—	0,0	80	0,7	—	0,6
280	0,2	—	0,2	75	0,3	—	0,3
260	0,1	0,1	0,1	70	1,6	—	1,4
240	0,7	—	0,6	65	0,6	0,2	0,6
220	0,5	0,1	0,4	60	18,5	7,0	17,1
200	1,0	0,1	0,9	55	3,7	—	3,2
185	1,3	0,9	1,3	50	27,8	7,9	25,3
170	2,1	0,3	1,8	45	18,3	6,9	16,9
155	3,1	3,4	3,2	40	1,1	70,4	9,7
140	3,6	0,1	3,2				
130	1,3	0,1	1,1	Kokku-Total	100,0	100,0	100,0
120	1,8	0,1	1,1				

Riigiteenistuse kohta on enim ilmunud:

Riigiteenijate arv ja selle vähendamisprobleem — A. Tooms, Eesti Stat. Nr. 76 (3) 1928, lhk. 211—218.

POST, TELEGRAAF, TELEFON, RAADIO 1927/28 a.
POSTES, TÉLÉGRAPHES, TÉLÉPHONES et RADIO en 1927/28.

Sisu: I. Üldosa. 1) Tegevuse alused, lhk. 650. 2) Asutuste võrk, lhk. 650. II. Post. 1) Postiasutuste võrk, lhk. 651. 2) Liht- ja tähtsaadetised, lhk. 651. 3) Postpakid, lhk. 651. 4) Rahatransferdid (rahakaardid), lhk. 651. 5) Väärkirjad ja -kaslikesed, lhk. 652. 6) Lunalised saadetised, lhk. 653. 7) Ajalehed ja ajakirjad, lhk. 653. 8) Lendpostisaadetised, lhk. 653. 9) Posti jooksvad arved ja ülekanDED ning postikassang, lhk. 654. 10) Väljastamata korrespondents, lhk. 654. 11) Postisaadete kojukandmine, lhk. 655. 12) Nimekastid (nimepiletid), lhk. 655. 13) Ametasutuste käsipost, lhk. 655. 14) Postivedu lhk. 655. 15) Postimaksu vahendid, lhk. 657. 16) Posti tasuvus, lhk. 657. III. Telegraaf. 1) Telegraafi arendamine ja asutuste võrk, lhk. 657. 2) Telegraafi kasutamine, lhk. 657. 3) Lähikäimine välismaadega, lhk. 659. 4) Transiit telegrammid, lhk. 659. 5) Telegraafi tarvitajate liigid, lhk. 659. 6) Telegrammide vahetus korrespondentidega telefoni teel, lhk. 660. 7) Telegraafi tehnika ala, lhk. 660. 8) Telegraafi tasuvus, lhk. 660. IV. Raadiotelegraaf ja ringhääling. 1) Raadiotelegraafi asutused, lhk. 661. 2) Raadiojaamade tegevus, lhk. 661. 3) Raadiotelegraafi tasuvus, lhk. 661. 4) Raadio-ringhääling, lhk. 662. V. Telefon. 1) Telefoni arendamine, lhk. 662. 2) Telefoni kasutamine, lhk. 664. 3) Telefoni tehnika ala, lhk. 665. 4) Liinid ja juhtmed, lhk. 666. 5) Kommunikatorid ja aparaadid, lhk. 667. 6) Telefoni tasuvus, lhk. 667. VI. Ülevaade posti-telegraafi-telefoni abiasutuste tegevusest. lhk. 667. VII. Posti-telegraafi-telefoni ametkonna tulud ja kulud. 1) Tulud, lhk. 668. 2) Kulude läbiküük ja eelarve, lhk. 669. 3) Tagajärg rahalise vahetorra üendamisel välismaadega, lhk. 669. VIII. Posti-telegraafi-telefoni ametkonna personaal. 1) Arv, jagunemine, liikumine, lhk. 669. 2) Haridus, lhk. 670. 3) Ametpuhkused, lhk. 671. 4) Terviselik olukord, lhk. 672.

I. ÜLDOSA — CONSIDÉRATIONS GÉNÉRALES.

1. Tegevuse alused. 1927/28 aruande aasta jooksul on postiametkond jatkanud eelmiste aastate tööd, posti-telegraafi-telefoni võrku arendada nõnda, et igal kodanikul oleks võimalus omi postisaadefisi igapäev ja telegramme viibimata saata ja kätte saada ning telefonil igal ajal kõneleda. Samal ajal on edasi kestnud posti-telegraafi-telefoni-raadio seaduse eelnõu,

määruste ja juhtnõrde kokkuseadmine ja maksmapanemine.

2. Asutuste võrk. Aasta jooksul on i normaal-tüübilist asutust ümbermoodustatud abiasutusteks ja avatud 41 agentuuri, 130 telefoni kõnepunkti ning 264 kirjatalu.

Posti-telegraafi-telefoni võrgu arenemine 1927—28
Développement du réseau des établissements de poste, de télégraphie et de téléphone du Ier IV 1927 au Ier IV 1928.

1.	1927/28 a. jooksul					1/IV 1928 a.	Võrdlus 1926/27 aastaga Comparaison à l'année 1926/27
	1/IV 1927 a.	Avatud Ouverts	Ümber- moodus- tatud Modifiés	Suletud Fermez	1/IV 1927 a.		
Asutuste liigid—Types des établissements							
Peapostkontor—Bureau central des postes	1	—	—	—	1	—	—
Peatelegraafi kontor—Bureau central des télégraphes	1	—	—	—	1	—	—
Posti-telegraafi kontorid—Bureaux de poste et de télégraphie	2	—	—	—	2	—	—
Posti-telegraafi-telefoni kontorid—Bureaux de poste, de télégraphie et de téléphone	118	—	—	—	114	—	4
Iseseisvad telefoni võrgud—Réseaux indépendants de téléphone	3	—	—	—	3	—	—
Raadiojaamad—Stations T.S.F.	9	—	—	—	8	—	1
Postiagentuurid—Agences postales	438	46	60	8	416 ¹⁾	+	41
Posti-telefoni agentuurid—Agences postales et téléphoniques	25	21	—	—	49 ¹⁾	—	—
Posti-telegraafi-telefoni agentuurid—Agences postales, téléphoniques et télégraphiques	11	39	—	—	50 ¹⁾	—	—
Telefoni agentuurid—Agences téléphoniques	14	7	5	—	7	—	7
Telefoni kollektiiv keskjaamad—Stations téléphoniques collectives centrales	59	3	1	4	57	—	2
Telefoni kõnepunktid—Téléphones publics	384	151	11	10	514	+	130
Kokku—Total	1056	264	77	26	1217	+	161 ehk 15%
Kirjatalud—Stations rurales de poste ²⁾	1520	264	—	—	1793	+	204 ehk 17%
Üldse—Gr. total	2585	528	77	26	3010	+	425 ehk 16%

Arvestades Vabariigi pindala suurust 47 548 km² ja rahvastikku 1 107 059 (1922 aasta rahvalugemise andmeil) näitab järgnev tabel posti-telegraafi-telefoni talituspunkti tegevuse piirkonna keskmist ulatust ja sellesse kuuluva rahvastiku keskmist arvu:

¹⁾ Kokku 515 agentuuri. 288 postiaagentuuris peale liht- ja tähtsaadefiste operatsioonide toimetati veel rahakaartide, postpakide ja lunaliste saadefiste operatsioone. ²⁾ 141 vallavalitsusele on väljaantud postmarke avansina 7965 krooni peale 534 kirjatalu varustamiseks.

Asutuste piirkond—Rayon d'activité d'un établissement.

	1927/1928	1926/1927	Võrdlus 1926/1927 aastaga—Comparativement à l'année budg. 1926/27
Iga postitalituse punkti peale km ² —Nombre de km ² par chaque établissement postal	19,6	22,4	— 2,8 — 12%
Iga telegraafi asutuse peale km ² —Nombre de km ² par chaque établissement télégraph.	279,7	352	— 72,3 — 20%
Iga telefoni kõnepunkti peale km ² —Nombre de km ² par chaque téléphone public	59,9	77,8	— 17,9 — 23%
Elanikkude arv—Nombre d'habitants:			
Iga postitalituse punkti peale—Par chaque établissement postal	457	521	— 64 — 12%
Iga telegraafi asutuse peale—Par chaque établissement télégraphique	6512	8200	— 1688 — 20%
Iga telefoni kõnepunkti peale—Par téléphone public	1382	1812	— 430 — 23%

II. POST — POSTES.

1. Postiasutuste võrk.
Réseau des établissements de poste.

Aruande aastal on korda läinud posti-telegraafi-telefoni võrku ka maal

enam-vähem ühetaoliselt arendada. Ka Petseri-maa, kus võrk veel läinud aastal õige õre oli, on nüüd teistele järele jõudnud.

Postiasutuste võrk maade järgi I. IV. 1928 a.—Réseau des établissements de poste d'après les arrondissements au 1. IV. 1928.

3.	Maapind km ² Superficie en km ²	Kõhuik maa km ² Terrain utile en km ²	Valdade arv Nombre des communes	Elanikkude arv (1922 a.) Nombre des habitants (en 1922)	Postkontorite arv Nombre des bureaux de poste	Postiasutuste arv Nombre des agences postales	Postiasutusi kokku Total des établissements de poste	Külapostkastide kirjatalude arv—Nombre des stations rurales de poste	Kokku—Total	Iga postipunkti kohta—Par chaque établissement de poste	
										tegevuse piirkond km ² (kõhuik maa) — rayon d'activité en km ² (terrain utile) elanikkude arv nombre des habitants	
Harjumaa	5 682,87	4 726,85	44	219 634	17	75	92	233	325	14,5	676
Järvamaa	2 985,64	2 425,68	20	58 211	11	38	19	128	177	13,7	328
Virumaa	7 387,01	5 222,04	40	149 273	22	51	73	244	317	16,5	471
Tartumaa	7 018,99	5 108,58	64	176 096	15	67	82	282	364	14	484
Petserimaa	1 891,13	1 489,44	11	60 848	5	11	19	70	89	16,7	684
Võrumaa	4 043,24	3 098,68	45	82 860	7	53	60	167	227	13,6	365
Valgamaa	1 511,00	1 386,83	19	39 690	4	25	29	56	85	15,8	467
Viljandimaa	4 056,78	3 181,02	38	77 013	8	48	56	140	196	10,2	393
Pärnumaa	5 227,87	3 976,79	42	94 014	13	64	77	175	252	15,8	373
Saaremaa	2 964,44	2 482,93	18	57 157	6	27	33	119	152	16,3	376
Läänemaa	4 779,73	4 141,20	35	75 991	10	53	63	179	242	17,1	314
Rahvalgemisel eriti arvestatud Population comptée à part.	—	—	—	16 252	—	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	47 548,70	37 191,44	376	1 107 059	118	515	633	1793	2426	15,3	457
Võrreldes 1926/27 a.—Comparativement à l'année budg. de 1926/27					— 4	+41	+37	+204	+301		
+ rohkem või — vähem + augmentation ou — diminution					— 3%	+8,0%	+6,2%	+17%	+14,3%		

2. Liht- ja tähtsaadetised. (v. tab. 4. lk. 652).

Envois ordinaires et recommandés.

on kasvanud harilikkude postkaartide arv — 25,5%. Trükitoodete arv on suurenenud 12,9%, tähtkirjade arv, — 3,5%. Maksuvabade kirjapostisaadetiste arv on kasvanud 82,5%, mis on tingitud peaaesjalikult sellest, et aasta jooksul suur arv abiasutusi avati, mille üle peavalitsus ringkirja teel korraldusi tegi ning juhtnõore saatis. Vähenemist näitavad vastusega postkaardid, nimelt—29,3%, juuremaksu saadetised—12,6%, äripaberid—7,7%, kaubaproovid—13,6%. Üldiselt on lihtsaadetiste arv kasvanud 10,6%

Kirjapostisaadetiste arv on 1927/28 a. võrreldes eelmisega vähe suurenenud. Tunduvalt on kasvanud harilikkude postkaartide arv — 25,5%. Trükitoodete arv on suurenenud 12,9%, tähtkirjade arv, — 3,5%. Maksuvabade kirjapostisaadetiste arv on kasvanud 82,5%, mis on tingitud peaaesjalikult sellest, et aasta jooksul suur arv abiasutusi avati, mille üle peavalitsus ringkirja teel korraldusi tegi ning juhtnõore saatis. Vähenemist näitavad vastusega postkaardid, nimelt—29,3%, juuremaksu saadetised—12,6%, äripaberid—7,7%, kaubaproovid—13,6%. Üldiselt on lihtsaadetiste arv kasvanud 10,6%

Välismaaliste postpakkide koguarv on sisemaaliste pakkide arvust suurem 9,1%, kuid välismaaliste postpakkide avaldatud väärtus teeb

postpakkide koguväärtusest välja 51,4%, sisemaaliste väärtus aga 48,6%. Märksa kasvanud on nii sise- kui välismaalises läbikäimises tähtpakkide arv, nimelt 12,2%, lihtpakkide arv 0,7%, väärtpakkide arv näitab vähenemist — 5,9%, kuna väärtus 15,7% võrra suurenenud on.

4. Rahatransferdid (rahakaardid). (v. tab. 4. lk. 652). Mandats de poste.

Sise- ja välismaaliste rahakaartide operatsioonid on arvuliselt kasvanud 11,6% ja summaliselt 8,7%. Eriti tähendatud olgu, et välismaaliste rahakaartide operatsioonid 1927/28 eelarve aastal eelmise aastaga võrreldes on arvuliselt tõusnud 55,9% ja summaliselt koguni 98,4%, mis peale loomuliku kasvu, on osalt sellest tingitud, et käesoleval aastal jätkati mitme välismaaga rahakaartide vahetuse sisseseadmist. Välismailt on meile tulnud rahakaarte arvuliselt 1,7 korda rohkem, kui sinna läinud, summaliselt aga on välismailt

3. Postpakiid. (v. tab. 4. lk. 652). Colis postaux.

Välismaaliste postpakkide koguarv on sisemaaliste pakkide arvust suurem 9,1%, kuid välismaaliste postpakkide avaldatud väärtus teeb

Postisaadetised 1927/28—Envois postaux en 1927/28. (Valeurs en 1000 cents. Une couronne eston. = 100 cents).

Pakid — Colis

Läht- ja lähtsaadetised—Envois ordinaires et recommandés

	Maksetused—Envois soumis à la taxe										Läht pakid		Lähtsaadetised		Kokku—Total		Kokku—Total		Kokku—Total		
	Frankkeeritud—Affranchis					Maksetud					Läht pakid		Lähtsaadetised		Kokku—Total		Kokku—Total		Kokku—Total		
	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Postikaardid Cartes postales	Lihtpakid Colis ordinaires	Lihtpakid Colis ordinaires	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised	Lihtsaadetised
Kohalike ja sisemaalisi	14 308 281	6 986 163	77 030	3 690 026	115 947	56 100	649 933	781 331	28 029 129	17 080 438	10 277	67 172	2 359	170 306	79 306	170 306	79 306	170 306	79 306	170 306	170 306
Välismaa tuluud	3 445 398	1 602 678	25 684	2 168 934	19 068	8 974	4 740	181 986	7 476 921	462 768	69 020	4 021	9 417	160 662	78 458	160 662	78 458	160 662	78 458	160 662	160 662
Välismaa lähtud	2 064 193	921 625	27 155	34 085	31 428	38 425	12 857	213 958	3 753 873	57 771	7 009	644	995	18 891	18 891	18 891	18 891	18 891	18 891	18 891	18 891
Kokku 1927/28 eelarve a. eest	19 817 872	9 462 366	130 069	5 767 026	166 351	102 489	667 590	1 177 276	37 589 923	17 580 977	82 306	71 837	12 771	348 559	166 914	348 559	166 914	348 559	166 914	348 559	348 559
1926/27 a.	18 972 392	7 563 032	184 132	5 607 560	147 232	103 282	360 112	1 137 408	33 611 288	16 189 808	81 064	64 048	13 576	302 256	159 268	302 256	159 268	302 256	159 268	302 256	302 256
Rohkem või vähem	+ 845 480	+ 1 929 334	- 54 063	+ 724 613	- 23 971	+ 571	+ 301 478	+ 39 868	+ 36 786 355	+ 1 391 169	+ 642	+ 7 789	- 807	+ 47 603	+ 7 626	+ 47 603	+ 7 626	+ 47 603	+ 7 626	+ 47 603	+ 47 603
4,4%	+ 25,5%	- 29,3%	+ 12,6%	- 7,7%	+ 13,6%	+ 0,5%	+ 82,3%	+ 3,5%	+ 10,9%	+ 8,6%	+ 0,7%	+ 12,2%	- 5,9%	+ 15,7%	+ 4,7%	+ 15,7%	+ 4,7%	+ 15,7%	+ 4,7%	+ 15,7%	+ 15,7%
1927/28 aasta eest oli hinnades:																					
Kohalike ja sisemaalisi	9 228 510	5 571 533	50 830	3 303 640	66 275	44 803	319 275	559 463	19 017 154	17 015 467	8 255	53 958	2 259	169 503	63 872	169 503	63 872	169 503	63 872	169 503	169 503
Välismaa tuluud	3 258 023	1 503 851	21 769	2 074 518	19 746	7 984	4 740	173 672	7 069 345	301 635	64 215	3 670	9 377	169 247	72 262	169 247	72 262	169 247	72 262	169 247	169 247
Välismaa lähtud	1 912 831	854 107	28 300	625 860	26 441	36 834	12 857	208 489	3 513 876	57 528	8 570	581	975	18 631	18 631	18 631	18 631	18 631	18 631	18 631	18 631
Kokku hinnades	14 497 973	7 909 491	95 953	6 004 003	109 541	89 491	338 872	6 223 519	29 600 379	17 464 630	79 340	57 089	12 611	348 551	149 560	348 551	149 560	348 551	149 560	348 551	348 551
Talinnas	8 581 995	4 518 633	50 698	3 715 539	36 674	36 989	391 812	548 809	17 610 340	11 965 117	35 339	25 212	9 097	257 145	90 618	257 145	90 618	257 145	90 618	257 145	257 145
Selles:	1 817 130	133 560	9 797	2 074 518	10 130	13 805	13 915	146 255	3 077 000	2 241 371	16 285	11 001	1 001	48 719	28 816	48 719	28 816	48 719	28 816	48 719	48 719
Maaes	5 319 899	1 582 875	34 116	498 165	26 328	57 852	14 378	130 718	244 653	1 116 347	2 966	14 228	160	1 278	17 354	1 278	17 354	1 278	17 354	1 278	1 278

	Lumalised saadetised—Envois contre remboursement										Lumalised saadetised		Lumalised saadetised		Lumalised saadetised		Lumalised saadetised		Lumalised saadetised	
	Postpakid					Postpakid					Postpakid		Postpakid		Postpakid		Postpakid		Postpakid	
	Postiga—De poste	Telegraafiline	Telegraafiline	Kokku—Total	Väärtus 1000 s	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid	Postpakid
450 500	1 706 152	8 665	115 761	1 921 913	74 187	1 250 800	6 265	13 500	24 268	139	20 949	30 533	48 729 696	3 273 561	1 706 152	8 665	115 761	1 921 913	74 187	1 250 800
25 940	148 859	411	5 706	154 155	6 996	179 048	27 194	2 156	2 961	165	6 659	30 155	8 055 153	524 020	25 940	148 859	411	5 706	154 155	6 996
11 679	45 681	416	10 370	56 010	6 876	93 745	466	616	1 433	15	753	1 902	3 872 916	170 548	11 679	45 681	416	10 370	56 010	6 876
491 019	1 900 172	9 512	131 906	2 032 078	88 059	1 523 602	39 928	16 281	28 682	319	28 361	62 590	55 654 765	3 968 129	491 019	1 900 172	9 512	131 906	2 032 078	88 059
440 282	1 766 635	7 940	101 243	1 888 078	65 420	1 065 522	9 136	16 832	28 682	319	25 968	62 590	50 399 944	3 263 856	440 282	1 766 635	7 940	101 243	1 888 078	65 420
+ 50 787	+ 133 337	+ 1 572	+ 30 663	+ 164 000	+ 22 639	+ 428 080	+ 2 625	+ 551	+ 28 682	+ 319	+ 2 393	+ 62 590	+ 5 154 821	+ 702 273	+ 50 787	+ 133 337	+ 1 572	+ 30 663	+ 164 000	+ 22 639
+ 11,5%	+ 7,9%	+ 19,8%	+ 30,2%	+ 8,7%	+ 34,6%	+ 39%	+ 28,7%	+ 3,2%							+ 10,2%	+ 9,2%	+ 10,2%	+ 9,2%	+ 10,2%	+ 9,2%
167 056	976 917	5 930	74 529	1 051 445	30 367	642 112	5 537	13 135	23 883	77	20 436	29 430	38 320 286	1 892 490	167 056	976 917	5 930	74 529	1 051 445	30 367
21 768	124 402	401	5 688	130 090	6 420	169 120	21 173	1 884	2 435	152	6 073	26 680	7 592 924	486 065	21 768	124 402	401	5 688	130 090	6 420
12 291	40 106	389	10 152	12 686	6 631	10 170	122	615	1 433	12	749	1 902	3 599 940	162 067	12 291	40 106	389	10 152	12 686	6 631
201 135	1 141 425	6 720	90 388	1 231 793	43 468	902 306	30 179	15 634	27 761	241	27 258	57 940	47 493 150	2 540 622	201 135	1 141 425	6 720	90 388	1 231 793	43 468
28 100	559 727	2 877	43 676	603 403	15 983	427 310	7 335	9 514	9 759	85	16 594	29 197	29 700 199	1 297 055	28 100	559 727	2 877	43 676	603 403	15 983
31 813	131 055	905	13 602	145 257	4 624	01 681	2 492	3 252	4 804	78	5 744	10 978	5 390 078	266 685	31 813	131 055	905	13 602	145 257	4 624
289 884	758 747	2 792	41 538	800 285	44 591	621 294	378	3 749	801	78	1 103	4 650	8 161 615	1 427 507	289 884	758 747	2 792	41 538	800 285	44 591

*) Non affranchis ou affranchis insuffisamment.

En 1927/28 dans les villes:
 Locaux et internes
 Reçus de l'étranger
 Envoyés à l'étranger
 Total pour les villes
 Dans ce nombre (Tallinn
 sont compris: Tartu
 Total pour les districts régionaux

tulnud rahakaartide kogusumma 2,8 korda suurem välismaadesse läinud rahakaartide summast.

5. Väärtkirjad ja kastikesed (v. tab. 4. lhk. 652).
Lettres et boîtes avec valeur déclarée.

Väärtkirjade ja -kastikeste vahetus võrreldes eelmise aastaga on kasvanud arvukselt 34,6% ja summaliselt 39%. Kui võrrelda välismailt

tulnud ja välismaale läinud väärtkirjade ja -kastikeste arvu ja väärtust, siis on välismailt tulnud väärtkirjade ja -kastikeste arv ainult 1,7% suurem välismaale läinute arvust, kuna summaliselt on välismailt tulnud väärtkirjade ja -kastikeste väärtus 90,9% läinute suurem, mis on osalt seletatav sellega, et eelmisel aastal läbikäimises välismaadega sisse-seatud väärtkastikesed väärtja kallasjade saatmiseks suurt poolehoidu on leidnud.

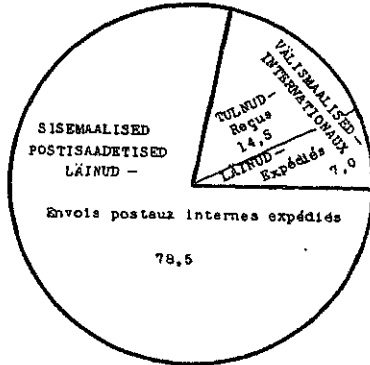
6. Lunalistes saadetised (v. tab. 4. lhk. 652).
Envois contre remboursement

Lunaliste saadetiste arv on üldiselt tõusnud 9,2%. Iseäranis kasvanud on lunaliste postpakide arv, nimelt 28,7%.

7. Ajalehed ja ajakirjad (v. tab. 4. lhk. 652).
Journaux et publications périodiques.

Ajalehtede eksemplaaride arv postiga saatmisel on kasvanud võrreldes eelmise aasta-ga 8,6%, mis on tingitud peaaesjalikult sellest, et posti asutuste võrgu järjekindla laiendamise tõttu avanes võimalus posti kaudu ajalehti ka kõige kaugemaise maakohetesse iga päev kätte toimetada. Samuti suurenes ka ajalehtede tellimiste vastuvõtmine postiasutustes 21,8% võrra.

Diagr. 1. Postisaadetiste üldarv 1927/28. Répartition des envois postaux en 1927/28.

8. Lendpostisaadetised.
Envois aériens.

Tallinna - Helsinki vahel peetakse igapäevast lennuühendust suvel ja talvel, väljaarvatud sügisene ja kevadine jääoludest tingitud vaheaeg. Lendpostisaadetisi Tallinna-Helsinki liinil vahetatakse ka Rootsi ja teiste maadega. Kui võrrelda 1927 a. suvel vahetatud lendpostisaadetiste kg arvu 1926 a. kg arvuga,

siis näeme et möödunud suvel on lendpostisaadetisi läinud 63,4% ja tulnud 69,2% rohkem kui eelmisel suvel. Tab. 7 toodud andmetest on näha, et üldisest lendpostisaadetiste kg arvust on läinud Soome 46,6%, Rootsi 23,7% Saksamaale 14,6% Inglismaale 7,9%, Prantsusmaale 4,3% ja Hollandisse 2,9%.

Ajalehtede ja ajakirjade vastuvõetud tellimised—Nombre des abonnements faits.

5.	1927/28 a.	1926/27 a.	Võrdlus % 1926/1927 a.
	Kohalikke ja sisemaalisi—Locaux et internes	163 643	133 864
Välismaalisi—Etrangers	4 310	3 936	+ 374=9,5 %
Kokku—Total	167 953	137 800	+ 30 153=21,8 %
Ajalehtede ja ajakirjade tellimisi vastu võetud linnades			
<i>Nombre des abonnements aux journaux et écrits périodiques recueillis dans les villes:</i>			
Kohalikke ja sisemaalisi—Locaux et internes	39 850	29 896	+ 10 014=33,5 %
Välismaalisi—Etrangers	3 685	3 340	+ 345=10,3 %
Linnades kokku—Au total dans les villes	43 535	33 176	+ 10 359=31,2 %
Tallinnas—à Tallinn	5 418	4 056	+ 1 362=33,5 %
Tartus—à Tartu	4 110	4 068	+ 42=1,03%
Maad kokku—Totaux pour les arrondissements	124 418	104 624	+ 19 794=18,9 %

Virkasaadetiste läbikäik — Trafic des envois exprès.

6.	1927/1928 a.					1926/1927 a.				
	Saadetisi Envois		Pakid Colis	Raha-kaardid Mandats	Väärtkirjad Lettres avec valeur décl.	Saadetisi Envois		Pakid Colis	Raha-kaardid Mandats	Väärtkirjad Lettres avec valeur décl.
	Liht Ordin.	Täht Re-comm.				Liht Ordin.	Täht Re-comm.			
Sisemaalisi—Service interne	318	173	10	7	—	751	282	13	22	—
Välismaale läinud — Expédiés à l'étranger	719	672	4	—	—	762	464	—	—	—
Välismaalt tulnud—Reçus de l'étranger	2917	1528	908	—	10	2316	658	5	—	1

Tallinna—Helsinki ühenduse kaudu vahetatud lendpost 1927 a. suvel (kg).
Les envois aériens échangés sur la ligne Tallinn—Helsinki pendant l'été 1927.

7. Kuu—Mois	Helsinki		Stokholm		Berliin		Pariis		Amsterdam		London		Kokku—Total	
	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de
Mai	9,6	8,184	4,105	6,221	3,435	—	1,415	—	1,11	—	2,135	—	21,89	14,405
Juuni	8,55	13,617	4,905	3,985	3,17	—	1,075	—	0,45	—	0,94	—	19,09	17,602
Juuli	8,98	18,394	4,475	—	2,695	—	0,665	—	0,535	—	1,515	—	18,865	18,394
August	10,105	20,507	7,06	—	3,66	—	0,7	—	0,625	—	2,37	—	24,520	20,507
September	9,935	24,368	6,935	—	4,005	—	1,11	—	0,645	—	2,19	—	24,82	24,368
Oktoober	6,875	9,191	—	0,598	—	—	—	—	—	—	—	—	6,875	9,789
Kokku—Total	54,045	94,261	27,570	10,804	16,965	—	4,965	—	3,365	—	9,150	—	118,060	105,065
1928 a. suvel	32,485	50,910	17,645	11,163	10,805	—	3,350	—	1,085	—	5,610	—	71,020	62,073
Rohkem või vähem—Aug- mentation ou diminution	+ 21,560	+ 43,351	+ 9,925	- 0,359	+ 6,1	—	+ 1,615	—	+ 2,3	—	+ 3,540	—	+ 45,040	+ 42,992
													63,4 %	69,2 %

Talvisel ajal, kui laevühendus piiratud või seismas, transporteeritakse Tallinna-Helsinki vahel ka hariilikud postisaadetised lennukil üle lahe, nii on talvisel hooajal lennuteel postisaadeti vahetatud järgmiselt:

Talvisel hooajal lennuteel vahetatud postisaadeti (kg).
La poste (en kilogrammes) échangée pendant l'hiver par la voie aérienne.

8.	Jaanuar Janvier		Veebruar Février		Märts Mars		Kokku Total	
	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de	Sinna à	Sealt de
1928 a.	—	347,55	744,8	404,4	1174,7	822,4	1919,5	1634,35
1927 a.	1,640	—	3,872	—	—	—	5,512	—

9. Posti jooksvad arved ja ülekanded ning postikassang.

Comptes courants et virements postaux et recouvrements.

Posti jooksvate arvete ja ülekannete talituse määruks tuli teha mõningaid muudatusi. Ühel ajal sellega kestis jooksvate arvete ja postikassangu talituse juhtööride lõpuleviimine ning asjaajamises tarvisminevate tähikute väljatöötamine. Kõik need tööd on lõpule viidud, kuid tähikute valmistamine viibis trükitehnilistel põhjustel ja selle tõttu jäi ülalnimetatud operatsioonide avamine 1928/29 eelarve-aasta peale.

10. Väljastamata korrespondents.

Correspondence tombée en rebut.

Lõpulikult väljastamata jäänud korrespondentsi arv on sisemaalises vahetuses vähenenud —

Väljastamata kirjavesti saadetiised—Correspondances aux lettres tombées en rebut.

9.	1927/28 a.		Kokku—Total	1928/27 a.	Võrdlus—Comparaison	1927/28 eelarve aastal oli hinnades Pour l'année budgétaire 1927/28 il y avait dans les villes	Sellest arvust De ce nombre il y avait		Kokku maad Au total pour les districts
	Kirjad ja postkaard. liht ja täht. Lettres et cartes postales ordinaires et recommand.	Trükikoosted, äripaber, kauparvoo liht ja täht Imprimés, papiers d'affaires et éditions ordinaires et recommand.					Tallinnas—à Tallinn	Tartus—à Tartu	
Sisemaalises vahetuses—Service interne.									
Väljastamata jäänud saadetiised—Correspondance ordinaire et recommandée tombée en rebut . . .	125 706	35 949	161 745	126 848	+ 34 897 + 27,5%	142 687	98 888	12 989	19 058
Väljastamata saadetiistest oli pärastpoole siiski võimalik laiali kanda ehk saatjale tagasi anda—Correspondance en rebut remise en distribution ou renvoyée aux expéditeurs . . .	110 555	31 041	142 496	107 299	+ 35 197 + 32,8%	126 732	87 874	11 873	15 764
Lõpulikult väljastamata jäänud saadetiised—Correspondance restée en souffrance . . .	15 241	4 008	19 249	19 549	+ 300 + 1,5%	15 955	11 009	1 006	3 294
Välismaalises vahetuses—Service international.									
Välismaalt saadud, koha peal väljastam. jäänud ning lähtekohta tagasi saadeti korrespondents—Correspondance de l'étranger tombée en rebut et renvoyée au pays d'origine . . .	9 997	18 596	28 593	25 017	+ 3 576 + 14,2%	26 964	21 896	2 791	1 629
Välismaale saadeti ja sealt väljastamata tagasitulnud saadetiised—Correspondance renvoyée de l'étranger restée en souffrance . . .	12 305	5 736	18 041	15 446	+ 2 595 + 16,8%	17 158	14 436	1 254	888
Välismaalt väljastamata tagasitulnud saadetiistest oli koha peal siiski veel võimalik väljastada—Correspondance en rebut renvoyée de l'étranger placée . . .	9 787	4 436	14 223	12 548	+ 1 675 + 13,3%	13 572	11 872	781	651
Lõpulikult väljastamata jäänud saadetiised—Correspondance de l'intérieur pour l'étranger rentrée au bureau des rebus . . .	2 518	1 800	3 318	2 898	+ 920 + 31,7%	3 581	2 564	478	237

1,5% võrra, kuna läbikäimises välismaadega on tunduvalt tõusnud, nimelt 31,7%. Kirjaposti liht- ja tähtsaadetiste üldarvust langeb lõpulikult väljastamatute peale 0,06%. Nagu Tallinna peapostkontoris 1928 a. mai kuul üle maa hoiule saadetud lõpulikult väljastamatute liht- ja juuremaksu saadetiste peale äratähendatud väljastamatuse põhjuste märgetest näha, oli 3451 väljastamatust saadetisest puuduliku aadressiga 298 ehk 8,5%, tundmata adressaatidele, 1678 ehk 48,6%, adressaatide ilmumata jäämise pärast väljastamata jäänud (nõudmiseni adresseeritud kirjad) 1154 ehk 33,4% ja keeldunud saadetisi vastu võtmast 326 ehk 9,5%.

11. Postisaadetiste koju- kandmine.

Remise à domicile.

Postisaadetised kantakse adressaatidele kätte linnades ja alevites. Aruande aastal

on algust tehtud kirjade kojukandmisega küla taludesse põhimõttel, et postiametkond maksab tasu iga kirja ja iga ajalehe adressaadile kättvõimise eest 1,25 senti. Tasu makstakse vallavalitsusele.

Postisaadetiste üldarvu jõudsa kasvamisega on suurenenud ka kirjakandjate abil adressaatidele koju kättetoimetatavate postisaadetiste arv.

Kojuüldid postisaadetised—Envois remis à domicile.

10.		Lihtsaadetised ja ajalehed Envois ordinaires et journaux	Täht- ja juuremaksusaadetised Envois recommandés et insuffisamment affranch.	Väärkirjad Lettres avec valeur déclarée	Rahakaardid Mandatals	Virksaadetised—Envois exprés			Kokku—Total
						Lihtsaadetised Envois ordinaires	Tähtsaadetised Envois recommandés	Pakid Cotis postaux	
Tallinn	1927/28 . . .	6 947 917	212 989	1 625	41 602	2 553	1 290	17	7 207 993
	1926/27 . . .	6 333 724	206 823	1 855	35 875	2 345	1 163	43	6 581 828
	1927/28 ± . .	+ 614 193	+ 6 166	- 230	+ 5 727	+ 208	+ 127	- 26	+ 626 165
Tartu	1927/28 . . .	2 259 800	100 968	14	1 865	290	160	-	2 363 097
	1926/27 . . .	2 190 500	99 650	-	1 670	226	102	-	2 292 148
	1927/28 ± . .	+ 69 300	+ 1 318	+ 14	+ 195	+ 64	+ 58	-	+ 70 949
Mujal Ailleurs	1927/28 . . .	7 569 161	215 265	607	19 103	211	161	26	7 804 534
	1926/27 . . .	7 236 172	205 386	666	9 381	148	84	12	7 451 849
	± . . .	+ 332 989	+ 9 879	- 59	+ 9 722	+ 63	+ 77	+ 14	+ 352 685
Kokku-Total	1927/28 . . .	16 776 878	529 222	2 246	62 570	3 054	1 611	43	17 375 624
	1926/27 . . .	15 760 396	511 859	2 521	46 926	2 719	1 349	55	16 332 825
	± . . .	+ 1 016 482	+ 17 363	- 275	+ 15 644	+ 335	+ 262	- 12	+ 1 049 799
		6,4%	3,4%	10,9%	33,3%	12,3%	19,4%	21,8%	6,4%

12. Nimekastid (nimepiletid).

Casiers.

Postiasutuses adressaatidele tarvitamiseks antud maksuliste nimekastide arv on tõusnud 0,2% ning harilikkuude nimekastide arv 0,6%.

13. Ametasutuste käsipost.

Poste manuelle (pour les envois officiels locaux)

Väljastatud ametasutuste liht kirjapostisaadetiste arv aboneeritud nimekastide abil on kasvanud 90,8% võrra, ehk küll käsipostitarvitajate arv vähenemist—32,2% näitab.

Ametasutuste käsipost

Poste manuelle (pour les envois officiels locaux).

Nimekastid — Casiers postaux.

11.	Nimekastide üldarv 1/IV 1928 Nombre total des casiers au 1/IV 1928		Väljaantud nimekastide arv 1/IV 1928 Nombre des casiers abonnés		1927/28 eelarve aasta jooksul on nimekastide kaudu postisaadetisi väljastatud (arv)—Pendant l'année budgétaire 1927/28 il a été délivré au moyen des casiers le nombre suivant des envois postaux
	Maksulised Contre paiement	Harilikud Gratuitement	Maksulised Contre paiement	Harilikud Gratuitement	
Tallinnas à Tallinn.	410	-	354	-	4 154 458
Tartus à Tartu.	210	45	186	21	759 632
Mujal—Autres localités	565	1 909	515	1 521	5 798 474
Kokku-Total 1928/27	1 191	1 954	1 055	1 542	10 712 564
eelarve aastal Rohkem või vähem—Augmentation ou diminution . . .	1 168	2 185	1 052	1 533	8 292 417
	-	-	3	9	2 420 147
			0,2%	0,6%	29,1%

12.

1927/28 a.
Tallinnas—à Tallinn
Mujal—Autres localités
Kokku—Total
1926/27 aast.
Rohkem või vähem
Augmentation ou diminution

	Käsiposti tarvitajate arv Nombre des abonnés	Väljastatud postisaadetiste arv Nombre des envois délivrés
80	2 605 822	
92	400 851	
172	3 006 673	
254	1 575 562	
- 82—32,2%	+ 1 431 111+90,8%	

14. Postivedu.

Transport de la poste.

A. Maanteedel. — Par les grandes routes. Postiasutuste võrgu laiendamise ja asumite vahelise postiveo

korraldamisega laiendati 1927/28 a. ka postiveo võrku. Nimelt loodi p. t. t. ametkonna kulul postitraktid maal postiaagentuuride ja kirjatalude vahel, kus posti senini valla- ja maavalitsuste või ühingute korraldusel ja kulul, kuid korraldatud ja juhuslikult veeti ehk kus posti üldse ei veetudki. Peale uute traktide, mis peaaesjalikult agentuuride ja kirjatalude postiveoks avati, korraldati ka hulk endiseid trakte, kus post harilikult üht ja sama teed nii minnes kui tulles tarvitas, ringtraktideks ümber. — Selle ümberkorraldamisega loodi ka endistest traktidest eemal olevatele asumitele ja küladele postivahetamise võimalused. Senini avatud kõigisse kirjataludesse on ka

postivedu korraldatud. Uusi trakte on loodud 1927/28 a. 2 428 km.

Üldse on trakte olemas 9 080 km, päevase läbisõiduga 16 200 km.

Post veetakse traktide peal olevatesse postkontoritesse ja agentuuridesse iga päev peale pühapäevade, väljaarvatud 1) Risti-Kuressaare traktil olevatesse kontoritesse ja agentuuridesse, kuhu post iga päev veetakse, ja 2) 50-sse vähema tegevusega agentuuri, kuhu post praegu 3, 4 ja 5 korda nädalas veetakse. Nimetatud agentuuride tegevuse suurenemisel saavad ka nende postivahetamise korrad suurendatud 6-ni nädalas.

Postitraktid—Routes postales.

13.		1927/28 a.	1926/27 a.	Võrreldes 1926/27 aastaga Comparativement à l'année 1926/27
a) Traktid kus posti veeti p. t. t. ametkonna korraldusel ja kulul <i>a) Routes où la poste était transportée par les soins et aux frais de l'Administration postale.</i>				
Traktide kogupikkus—Longueur totale des routes 8 387 5 964 + 40 %				
Läbisõidetud km arv—Nombre des kilomètres parcourus:				
1) Palgatud eraisikute poolt veetud—Transporté par des particuliers contractés	2 796 508	2 183 894		+ 612 614
2) Postijaamade poolt veetud taksides ettenähtud tasu eest—Transporté par des stations postales	1 328 585	1 522 250		— 193 715
Kokku km—Total en km	4 125 043	3 706 144		+ 418 899
Kulu summa kr.—Montant des frais en kr.	242 060	211 000		+ 31 060
b) Traktidel kus post veeti valla ja maavalitsuste ning ühingute korraldusel ja kulul <i>b) Routes où la poste était transportée par les soins et aux frais des administrations des communes ou des districts, ou par des associations privées.</i>				
Traktide kogupikkus—Longueur totale des routes 693 866 — 173				
Läbisõidetud km arv—Nombre des kilomètres parcourus:				
1) Postijaamade poolt tasuta veetud—Transporté gratuitement par les stations postales	454 517	649 640		— 195 123
2) Vallavalitsuste ja ühingute poolt tasuta veetud—Transporté gratuitement par les administrations des communes rurales et des associations privées	144 737	—		+ 144 737
Kokku km—Total en km	599 254	649 640		— 50 386

Külalesse postiveo korraldamisel taotles postiametkond kulude kokkuhoidmisel ühtlasi kahte asja:

1) et küla postiveo kulu km pealt ei tõuseks üle 7,5 sendi.

2) et postisaadetiste laalivedu ei nõuaks kulu üle 1,25 sendi iga postisaadetise kohta.

Nii talitades on korda läinud sisseseada posti laalivedu suuremaise külalesse 6 korda nädalas, vähemaise 4 ja 3 korda nädalas.

Katseviisil seati sisse kirjade kättevõimne talusesse 12 vallas, kusjuures p.t.t. ametkond kannab osa kulusid, makstes 1—1,25 snt iga saadetise pealt, kuna vallavalitsused kannavad kuludest muu osa, sest posti laalivedajad viivad tihtlasi laiali ka valla kätte.

B. Raudteil. — *Par les chemins de fer.* Raudteil postivedu sünnib postvaguneis. Väiksemal hüljel, mille peal üks või kaks asutust on, sünnib postivahetus asutuste vahel pagashis. Sisemaa post veeti raudteevalitsuse poolt postipeavalitsusega sõlmitud lepingu põhjal, kusjuures postipeavalitsus maksis raudteevalitsusele posti raskusele vaatamata aasta eest tasu:

- 1) postiveo eest laiaroopalisil teel kokku 95000 kr.
2) " " kitsaroopalisil " " 21630 "

Postitraktid raudteil—Routes postales aux chemins de fer.

14.	Traktide pikkus Longueur des routes postales	Läbisõidetud km arv Nombre des kilomètres parcourus
1927/28	1 299,5	948 635
1926/27	1 299,5	948 635

C. Veeteil. — *Par les voies navales.* Postivedu veeteil sünnib saarte ja mandri vahel laevaseltside ja eraisikute poolt sellekohaste kokkulepete alusel.

Postitraktid veeteil—Routes postales navales.

15.	Traktide pikkus Longueur des routes postales	Läbisõidetud km arv Nombre des kilomètres parcourus
1927/28	325	126 300
1926/27	324	112 600
1927/28 võrreldes 1926/27 a.—Comparativement à l'année 1926/27	+ 1	+ 13 700

Postivedu Emajões sünnib Sisevete Laevanduse poolt riigilt saadava toetuse eest tasuta.

15. Postimaksu vahendid. 1927/28 a. on valmistatud peale harilikude maksvusel olevate postmarkide veel uued Tartu Vanemuise teatri kujutusega suurekaustalised 40 sendilised postmargid ja Vabadussõja Mälestamise Komitee 5, 10, 12, 20 ja 40 sendilised postmargid. Viimastelt läks hinnale võrdne liisamaks nimetatud komitee heaks.

Peale nende on Vabariigi 10 aastase juubeli puhul osa harilikest 2 sendil. kangru ja 5, 10,

15 ja 20 sendil. sepä kujutusega postmarkest ületrükitud.

Postimaksu vahendid 1927/28 a.
Timbres-poste et autres formules d'affranchissement pendant 1927/28.

16.	Arv	Koguväärtus
	Nombre	sent. Valeur totale (cents)
Juuretrükitud—Imprimés supplémentairement	23 522 192	2 733 077,02
Müüdid—Vendus	23 197 414	1 966 606,19

16. Posti tasuvus.
Résultats financiers; la rentabilité de la poste.

17.

1927/28 eelarve aastal post andis sissetulekut—*Recettes de la poste pour l'année budgétaire de 1927/28* 2 461*

Väljaminekud posti alal aruande aastal kujunevad järgmiselt — *Les dépenses de la poste pour l'année budgétaire s'expriment comme suit:*

a) Postiteenijate palk, laste abiraha, arstiahi ja varustus— <i>Appointements des employés de poste, subsides pour les enfants, secours médical et équipement</i>	822,3
b) Postiajendite juhatajate tasu— <i>Rémunération des gérants des agences postales</i>	75,2
c) Postivedu— <i>Transport postal</i>	450,1
d) Sõidu- ja veoabinõud— <i>Moyens de transport</i>	8,8
e) Vallasvara soetamine ja korrashoid— <i>Acquisition et réparation de biens meubles</i>	88,7
f) Väärtmärkide (postimaksu vahendite) valmistamine — <i>Impression de formules d'affranchissement (timbres-poste, etc.)</i>	10
g) Rahvusvahelised maksud— <i>Paiements internationaux</i>	32,7
j) Üldkulude (kantselei, majapidamine, hoonete remont, ametisõidud, juriidiline abi ja kohtukulud, hariduslikud kulud, kodifikatsioon ja kirjastamine, autasud ja segakulud) posti osa— <i>Dépenses générales de la poste (bureau, économie, réparation des bâtiments, voyages de service, secours juridique et frais de procédure, frais d'éducation, codification et édition, gratifications et dépenses variées)</i>	131,2
Kokku— <i>Total</i>	1 619
Puhas ülejääk— <i>Revenu net</i>	342

III. TELEGRAAF — TÉLÉGRAPHES.

1. Telegraafi arendamine ja asutuste võrk.
Développement du télégraphe et le réseau des institutions.

Aasta kestvusel on arendatud telegraafi asutuste võrku peamiselt maal, põhimõttel, et telegraaf maal samuti kui linnaski kättesaadav oleks. Uusi asutusi selleks avatud pole, vaid on avatud telegraafiline tegevus juba olemasolevais posti- ja posti-telefoni agentuures (39 agentuuris). Eelmistega kokku toimetavad nüüd telegramme vastuvõtmist ja üleandmist 50 agentuuri. Asutuste võrk suurenes aasta jooksul üldiselt 25,9% võrra.

Telegraafiasutuste võrk—*Réseau des institutions télégraphiques*

18.	Asutuste liik Genre des institutions	Asutuste arv Nombre des institutions	
		1927	1928
	Peatelegraafi kontor— <i>Bureau télégraphique</i>	1	1
	Posti-telegr.-telef. kontoreid— <i>Bureau de poste de télégraphe et de téléphone</i>	118	120
	Raadiojaamu— <i>Stations T. S. F.</i>	3	3
	Posti-telegr.-telef. agentuure— <i>Agences de poste de télégraphe et de téléphone</i>	50	11
	— <i>Kokku—Total</i>	170	135

Agentuures, samuti ka paljusis normaaltüübilisis asutusis (p. t. t. kontorites) sünnib tele-

grammide vahetus telefoni teel. Telegraafi aparatuurid on üles seatud ainult suurema tegevusega asutusis.

2. Telegraafi kasutamine.
Traffic télégraphique

Telegraafi kasutamine, võrreldes eelmise aastaga, on üldiselt vähenenud. Telegrammide arvu järgi vähenemise protsent on 1,4, sõnade arvu järgi aga 1,8. Vähenenud on telegraafi maksu eest kasutamine, kuna maksuvabade telegrammide arv aga suurenemist näitab ja nimelt sisemaalises läbikäimises 30,6% ning välismaalises läbikäimises 5,6% võrra. Ametlikkude maksuvabade telegrammide rohkus sisemaalises läbikäimises on tingitud ametkonna asutuste võrgu ja nende töö organiseerimisest, sest peavalitsus on sunnitud tegema korraldusi ja andma teateid asutusele telegraafi teel. Organiseerimise töö lõppemisel on oodata maksuta telegrammide arvu vähenemist. Tunduvalt on suurenenud ka meteoroloogiliste telegrammide arv, (mis maksuvabade telegrammide liiki kuuluvad), üksikult võttes 32,8% võrra.

Maksu eest telegraafi kasutamise vähenemine oleneb peamiselt telefoni tarvitamise arenemisest.

* Tulu on Riigikassa eelarve täitmise aruandest veidi suuremad, kuna seal arvestamata kassadesse jäänud summad.

Telegrammide arv—Nombre des télégrammes.

19.	1927/28	1926/27	+ või (ou) — %
	1000 — en 1000		
Sisemaalisi läinud—Du service interne, expédiés	148	139	+ 6,4
Välismaalisi tulnud—Du service international, reçus	103	110	— 6,3
Välismaalisi läinud—Du service international, expédiés	95	102	— 6,8
Kokku—Total	346	351	— 1,4
Telegrammide arv linnades:—Nombres des télégrammes dans les villes:			
Sisemaalisi läinud—Du service interne, expédiés	117	107	+ 9,8
Välismaalisi tulnud—Du service international, reçus	100	107	— 6,5
Välismaalisi läinud—Du service international, expédiés	92	99	— 7,1
Kokku linnades—Total pour les villes	309	313	— 1,2
Sellest:—Dont: { Tallinnas—à Tallinn	214	224	— 4,4
{ Tartus—à Tartu	35	35	—
Maades kokku—Total pour les arrondissements	37	38	— 2,6
Sõnade arv—Nombre des mots.			
Sisemaalisi läinud—Du service interne, expédiés	2 602	2 427	+ 7,2
Välismaalisi tulnud—Du service international, reçus	1 445	1 539	— 6,1
Välismaalisi läinud—Du service international, expédiés	1 258	1 411	— 12,7
Kokku—Total	5 305	5 407	— 1,8
Sõnade arv linnades—Nombre des mots dans les villes:			
Sisemaalisi läinud—Du service interne, expédiés	2 220	2 023	+ 9,7
Välismaalisi tulnud—Du service international, reçus	1 412	1 502	— 5,9
Välismaalisi läinud—Du service international, expédiés	1 221	1 403	— 12,9
Kokku linnades—Total pour les villes	4 853	4 028	— 1,5
Sellest:—Dont: { Tallinnas—à Tallinn	3 346	3 453	— 3,1
{ Tartus—à Tartu	817	798	— 8
Maades kokku—Total pour les arrondissements	452	479	— 5,6

Vahetatud telegrammide seas oli eriligitlisi telegramme—Dans le nombre total des télégrammes échangés il y avait des télégrammes spéciaux

a) Sisemaalises läbikäimises—Du service interne

20.	1927/28	1926/27	+ ehk — % (ou)	Linna- des dans les villes	Sellest arvust De ce nombre		Maades Dans les districts.
					Tallinnas à Tallinn	Tartus à Tartu	
Ametlikke läinud—De service, expédiés	16 240	12 574	+ 29,1	12 467	9 853	804	3 773
Muud (meteoroloog.)—Autres (météorolog.)	14 882	11 247	+ 32,3	12 095	—	9 009	2 787
Kokku maksuta—Total (non taxés)	31 122	23 821	+ 30,6	24 562	9 853	9 813	6 560
Kiritelegramme—Télégrammes urgents	434	572	— 24,1	392	241	42	42
Makstud vastusega—Avec réponse payée	1 990	2 316	— 14	1 545	547	196	445
Erikäskjalaga—Télégrammes exprès	2 879	3 184	— 9,5	2 909	1 392	308	570
Mitme adressiga—Télégrammes multiples	244	312	— 21,7	234	155	30	10
Ajakirjanduse—De presse	—	—	—	—	—	—	—
Aeglased—Différés	—	—	—	—	—	—	—
Kokku sisemaal—Total du service interne	36 669	30 205	+ 21,4	29 042	12 188	10 389	7 627

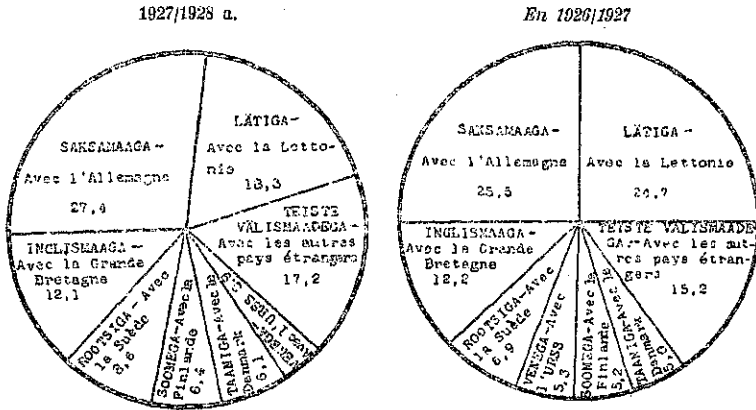
b) Välismaalises läbikäimises—Du service international

	1926/27 a. arv			1927/28 a. arv			%	Linna- des dans les villes	Sellest arvust De ce nombre		Maades Dans les dis- tricts
	Tulnud Reçus	Läinud Expédiés	Kokku Total	Tulnud Reçus	Läinud Expédiés	Kokku Total			Tallinnas à Tallinn	Tartus à Tartu	
Ametlisi—De service	2 164	2 036	4 800	2 622	2 447	5 069	+ 5,6	4 919	4 425	170	150
Muid—Autres	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku maksuta—Total (non taxés)	2 165	2 036	4 801	2 622	2 447	5 069	+ 5,6	4 919	4 425	170	150
Kiritelegramme—Télégrammes urgents	2 072	1 500	3 572	1 526	1 881	2 907	— 18,6	2 875	2 679	27	32
Makstud vastusega—Avec réponse payée	1 272	1 196	2 568	1 282	1 178	2 460	— 4,2	2 371	1 897	164	89
Erikäskjalaga—Télégrammes exprès	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mitme adressiga—Télégrammes multiples	584	928	1 512	550	523	1 073	— 29,03	1 073	1 008	26	—
Ajakirjanduse—De presse	—	—	—	1 272	485	1 757	—	1 757	1 757	—	—
Aeglased—Télégrammes différés	—	—	—	484	276	760	—	735	672	—	25
Kokku—Total	6093	6 260	12 453	7 736	6 290	14 026	+ 12,6	13 730	12 438	387	296

3. Läbikäimine välismaadega.
Trafic international.
 Välismaalises läbikäimises on telegrammide arv, võrreldes 1926/27 aastaga, vähenenud 6,7%. Ka siin vähenemine on maksulistest telegram-

mides, missugust nähtust tuleb jällegi kanda telefoni tarvitamise arenemise arvele. Eriti märgatav on see läbikäimises Lätiga.

Diagr. 2. Telegrammide vahetus välismaadega—*Echange des télégrammes avec l'étranger;*

Välismaadega vahetatud telegrammid—*Télégrammes échangés avec l'étranger.*

21.	Lainud— <i>Expédiés</i>		Tulnud— <i>Reçus</i>		Kokku— <i>Total</i>	
	Teleg. arv <i>Nombre des télégrammes</i>	Sõnu <i>Mots</i>	Teleg. arv <i>Nombre des télégrammes</i>	Sõnu <i>Mots</i>	Teleg. arv <i>Nombre des télégrammes</i>	Sõnu <i>Mots</i>
Austria— <i>Autriche</i>	763	8 930	616	7 300	1 379	16 230
Belgia— <i>Belgique</i>	924	12 659	804	9 524	1 728	22 183
Danzig— <i>Dantzig</i>	1 808	32 268	2 221	26 980	4 029	59 248
Helveetsia— <i>Suisse</i>	631	7 351	620	9 462	1 251	16 813
Hollandi— <i>Pays-Bas</i>	1 084	21 949	2 007	32 094	3 091	54 043
Inglise— <i>Gr. Bretagne</i>	11 034	120 906	12 872	134 636	23 906	255 542
Itaalia— <i>Italie</i>	492	7 769	551	11 533	1 043	19 302
Leedu— <i>Lithuanie</i>	1 129	14 269	1 426	17 569	2 555	31 838
Läti— <i>Lettonie</i>	15 721	309 755	20 341	398 939	36 062	678 694
Norra— <i>Norvège</i>	821	9 020	1 367	16 653	2 188	25 673
N. S. V. L.— <i>URSS</i>	3 285	61 394	4 572	89 456	7 857	150 850
Poola— <i>Pologne</i>	1 767	31 048	1 896	35 951	3 657	66 999
Pranisia— <i>France</i>	3 229	49 627	2 853	39 979	6 112	89 606
Rootsi— <i>Suède</i>	8 182	95 818	8 712	123 627	16 894	219 475
Saksa— <i>Allemagne</i>	27 909	301 531	26 167	321 806	54 076	623 337
Soome— <i>Finlande</i>	5 904	71 501	6 769	91 768	12 673	163 269
Taanid— <i>Danemark</i>	6 080	65 301	6 152	72 495	12 232	137 730
Cehhoslovakkia— <i>Tchécoslovaquie</i>	832	14 890	753	9 784	1 585	24 614
Muud Eur. riigid— <i>Autres pays européens</i>	833	9 482	741	10 223	1 574	19 705
Aasia— <i>Asie</i>	40	494	188	2 329	228	2 823
Aafrika— <i>Afrique</i>	33	287	41	383	74	670
Ameerika Põhja— <i>Amérique du Nord</i>	968	10 442	1 039	9 137	2 005	19 579
Lõuna— <i>Amérique du Sud</i>	40	307	64	381	104	688
Austraalia— <i>Australie</i>	120	844	293	2 870	413	3 714
Kokku—Total	94 597	1 257 812	103 089	1 444 859	197 686	2 702 671

Toodud tabeli andmete järgi on telegrammide vahetus, võrreldes eelmise aasta vahetusega, suurenenud Saksamaaga, Soomega, Rootsi ja Taaniga, kuna vähenenud Venemaaga ja Lätiga.

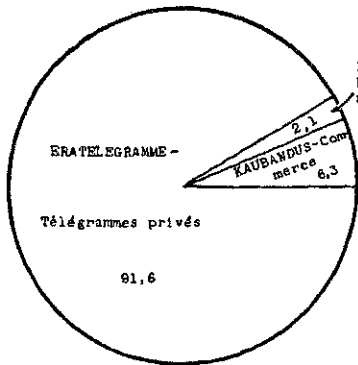
4. Transiit telegrammid
Télégrammes de transit.
 Transiittelegrammide arv on ka vähenenud. Selle nähtuse põhjuseks on radio kasutamise. Iga riik püüab mõõda telegrammide sihitamisest transiit-teid kaudu, kasutades selle asemel tulusamat otseteed radio abil.

Transiit telegrammid—*Télégrammes de transit.*

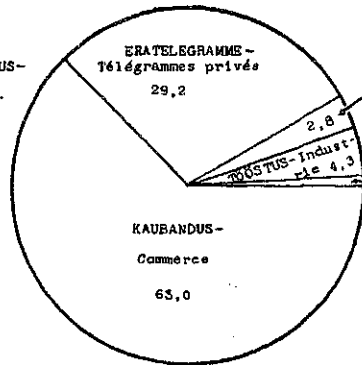
22.	Arv <i>Nombre</i>	Sõnad <i>Mots</i>
Aruande aastal— <i>Pendant l'année en cause</i>	19 944	254 326
1926/27 aastal— <i>En 1926/27</i>	20 824	275 056
Rohkem (+) või vähem (—) — <i>Augmentation (+) ou diminution (—)</i>	— 880	— 20 730
	— 4,2%	— 7,5%

5. Telegraafi tarvitajate liigid.
Catégories des expéditeurs des télégrammes.

Diagr. 3. Tallinna telegraafis 3 päeva jooksul kogutud andmete järgi oli telegramme nende üldarvust % -des: Sisemaalsed—Internes. Välismaalsed—Étrangers.

RIIGI JA OMAVALITSUS-État et autonomies municipales et communales

RIIGI JA OMAVALITSUS-État et autonomies municipales et communales

6. Telegrammide vahetus korrespondentidega telefoni teel.

Echange des télégrammes avec les correspondants par le téléphone.

Telegraafi tarvitajale kättesaadavuse hõlbustuseks, aruande aastal, on maksmata pandud telegrammide telefoni teel korrespondentidele vastuvõtmise- ja adreassaatidele edasiandmise kord. See kord on osutunud heaks ja leidnud kasutamist. Erilise tähtsuse omab see kord maal, kus telegraafi asutuste võrk õredam.

Telegraafi tarvitajale kättesaadavuse hõlbustuseks, aruande aastal, on maksmata pandud telegrammide telefoni teel korrespondentidele vastuvõtmise- ja adreassaatidele edasiandmise kord. See kord on osutunud heaks ja leidnud kasutamist. Erilise tähtsuse omab see kord maal, kus telegraafi asutuste võrk õredam.

Korrespondentidega telefoni teel vahetatud telegrammid.

Télégrammes échangés avec les correspondants par le téléphone.

23.	Tallinnas à Tallinn		Teistes linnades Dans les autres villes		Maal A la campagne	Kokku Total
	Sisemaalsed—Internes	Välismaalsed—Étrangers	Sisemaalsed—Internes	Välismaalsed—Étrangers		
Sisemaalsed—Internes . . .	8 635	—	486	—	5 865	14 986
Välismaalsed—Étrangers . . .	—	—	183	—	60	193
Kokku—Total . . .	8 635	—	669	—	5 925	15 179

7. Telegraafi tehnika ala.

Technique télégraphique.

Telegraafi tehnika alal ametkond uuendusi ette võtnud ei ole. Ülesse on seatud vaid mõnes asutuses Morse aparaadid. Uuemate abinõude järgi ei ole vajadust ette näha ka tulevikus, sest olemasolevad seaded rahuldavad harilikku korrashoidu juures, täielikult läbikäimise nõuded.

Telegraafi tehnika alal ametkond uuendusi ette võtnud ei ole. Ülesse on seatud vaid mõnes asutuses Morse aparaadid. Uuemate abinõude järgi ei ole vajadust ette näha ka tulevikus, sest olemasolevad seaded rahuldavad harilikku korrashoidu juures, täielikult läbikäimise nõuded.

a) Telegraafiasutuste aparatuuride koosseis.

Types des appareils des bureaux télégraphiques.

24.	Aparatuuride arv. Nombre des app.		+ või - %
	1.IV.1928	1.IV.1927	
Aparatuuride nimetused Dénominations des appareils:			
Morse	157	152	+ 3,3
Hughes	9	9	—
Klopfer	5	5	—
Raadio üleandm.—Radio, appareils transmetteur	2	2	—
Raadio vastuvõtm.—Radio, appareils récepteur	4	3	+ 33,3
Kokku—Total	177	171	+ 3,5

b) Muud abinõud—Autres moyens techniques.

25.	Arv—Nombre		+ või (ou) -%
	1.IV.1928	1.IV.1927	
Abinõude nimetused Dénominations des moyens.			
Elementid, Meidinger—Éléments, Meidinger	815	764	+ 6,6
Elementid, teised—Éléments, autres	29	25	+ 16
Akkumulaatorid—Accumulat.	211	232	- 9
Simultaan transformatorid—Transformat. simultanés	224	224	—
Kokku—Total	1279	1245	+ 2,7

C) Juhtmed.—Fils. Telegraafi ja telefoni juhtmete vahel täpse vahe tegemine on arvudes võimata; need asuvad ühiseil postel ja ühiseis kaablis. Puht telegraafi juhtmeid on endiselt 1 278 km, kuna simultaneeritud telegraafi-telefoni juhtmeid 9101 km, milledest pool, s. o. 4550,5 km tuleb arvata telegraafi juhtmeiks ja pool telefoni omadeks (v. tab. 40, lhk. 666).

8. Telegraafi tasuvus.

Revenus de télégraphie.

Telegraafi tulud ja kulud—Recettes et dépenses du télégraphe.

26.	1000 kr.
1927/28 eelarve aastal telegraaf andis sissetulekut—Pour l'année budgétaire 1927/28 le télégraphe a donné un revenu brut de	446*
Telegraafi alal oli väljaminekuid aruande aastal—Dépenses pour le télégraphe pendant la même année	172,9
a) telegraafiteenijate (eksploatatsiooni alal) palk, laste abiraha ja varustus—employés du télégraphe (section de l'exploitation) salaires, secours aux enfants, secours médical et secours pour équipement	25
b) seesama kulu tehnilisel alal—dépenses analogues pour la section technique	115,8
c) telegraafi korrashoid—entretien des télégraphes	2,9
d) telegraafi arendamine—construction des télégraphes	78,9
e) rahvusvahelised maksud—paiements internationaux	31,3
f) üldkulude (kantselei, majapidamine jne.) telegraafi osa—dépenses générales pour les télégraphes (frais de bureaux, frais économiques)	421,8
Kokku—Total	242,2
Ülejääk—Revenu net +	

*) Tulud on Riigikassa eelarve täitmise aruandest veidi suuremad, kuna seal arvestamata kassasse jäänud summad.

IV. RAADIOTELEGRAAF JA RINGHÄÄLING — T. S. F. ET RADIODIFFUSION.

1. Raadiotelegraafi asutused.

Etablissements radiotélégraphiques.

Raadio kaudu telegraafiliseks läbikäimiseks töötavad endiselt:

a) läbikäimiseks Saksa,

Inglise, Rootsi, ja Taani maadega Haapsalu 10 k/v. saatejaam ühes vastuvõtugaamaga Nõmmel. Telegrammid nende jaamade kaudu saadetakse ja saadakse Tallinna peatelegraafi kontoris.

b) läbikäimises kodu- ja välismaade laevadega ranna raadiojaam Koplis 1 k/v. antenni jõuga.

d) ilmateadete vastuvõtmiseks vastuvõtugaam Tartus.

Aruande aastal on täiendatud Nõmme vastuvõtugaama seadet. On valmistatud ja ülesse seatud teine kiirkirjutamise seadega (ondulaatoriga) vastuvõtu seade. Nüüd võib Nõmme jaam võtta vastu telegramme korraga neljalt saatejaamalt. Tegelikult on tulnud aga võtta vastu korraga ainult kahelt saatejaamalt. Raadiojaamade ajanõuetele vastavale kõrgusele tõstmine nõuab veel palju tööd ja kulu.

Peale postiametkonna raadiojaamade on olemas veel saate- ja vastuvõtu raadiojaamad Sõjaministeeriumil, 3 ranna ja 15 kaubalaeval (viimaste hulka arvatud ka päästelaevad ja jäämurdjad).

2. Raadiojaamade tegevus.

Activité des postes radiotélégraphiques.

A. Haapsalu-Nõmme jaam. — Station Haapsalu-Nõmme. Raadio teel telegrammide vahetus on telegrammide arvu järgi 5,5% võrra vähenenud kuid sõnade arvu järgi 0,5% võrra suurenenud.

Haapsalu-Nõmme jaama kaudu vahetatud telegrammid.
Trafic télégraphique échangé par la station Haapsalu-Nõmme.

27.	Arv—Nombre		+ või (ou) — %
	1927/28	1926/27	
Tulnud—Reçus	41 430	48 028	— 7,4
Läinud—Expédiés	43 294	44 294	— 2,2
Kokku—Total	87 733	92 322	— 5,5
Sõnade arv—Nombre de mots	1 005 438	1 000 143	+ 0,5

Haapsalu-Nõmme raadiojaama tegevusest saadud tulu 1927/28 a. — Revenu reçu de l'activité de la station T. S. E. Haapsalu-Nõmme en 1927/28.

	Kr.
Üldine telegraafi sissetulek—Revenue général du télégraphe	446 000
Sellest sisemaaliste telegrammide arvel—Dont pour les télégrammes internes	111 000
Jääb—Reste — Sissetulek välismaaliste telegrammide eest—Revenu des télégrammes internationaux	335 000
Selles summas on:—Cette somme comprend:	
a) Eesti terminaalmaksud—Taxes terminales estoniennes	191 847
b) Eesti transiitmaksud—Taxes de transit estoniennes	143 153
c) Terminaalksude summast langeb raadio arvele—Du montant des taxes terminales revient à la T. S. F.	72 392
d) Transiitmaksude summast langeb raadio arvele—Du montant des taxes de transit revient à la T. S. F.	108 111
Tulud kokku (c+d)—Revenu total (c+d)	180 503*)
Kulud—Dépenses.	
Tehnilised kulud raadio alal—Dépenses techniques de la T. S. F.	38 460
Personaal ja muud kulud—Personnel et autres dépenses	31 788
Jaama ja sisseseadete soetamise kuludest (24 000 000 sendist 10% aastas amortisatsioonil ja kapitali % peale—Pour l'amortissement 10% par an de la somme d'acquisition des bâtiments avec les frais d'installation	24 000
Kulud kokku—Total des dépenses	94 248
Puhaskasu—Revenu net	86 255

*) Tulud on Riigikassa eelarve täitmise aruandest veidi suuremad, kuna seal arvestamata kassadesse jäänud summad.

Telegrammide arvust vahetatud %-des.
Du nombre des télégrammes échangés en %.

28.	Maade nimetused Noms des pays	1927/28	1926/27
		Saksamaaga—avec l'Allemagne	51,6
Inglismaaga—avec la Gr.-Bretagne	30,3	29,2	
Rootsiga—avec la Suède	14,3	6,5	
Taaniga—avec le Danemark	3,8	8,3	

B. Koplirannajaam. — Station côtière Koplî. Rannajaama tegevus võrreldes eelmise aastaga on olnud väiksem. Vahetatud telegrammide arv vähenenud 16,5% võrra. Tegevuse vähenemine siin on põhjendatud asjaoluga, et jääolud möödunud talvel kergemad olid, kui eelmisel talvel.

Kopli jaama tegevus—Activité de la station Koplî.

29.	Telegrammide arv Nombre de télégrammes		+ või (ou) — %
	1927/28	1926/27	
Tulnud—Reçus	973	1145	--15
Läinud—Expédiés	189	247	--23,4
Kokku—Total	1162	1392	--16,5

D. Tartu vastuvõtu raadiojaam. — Poste récepteur de Tartu. Tartu jaam oli endiselt postiametkonna kulul ilmteadete vastuvõtmise otstarbel Tartu meteoroloogia observatoriumi teenistuses.

Ilmastiku kaardi kokkuseadmiseks ja ilmteadete laialisaatmiseks on Tartu observatorium aruande aastal saanud ja saatnud postiametkonna telegraafi kaudu maksuta 14 882 telegrammi.

3. Raadiotelegraafi tasuvus.

Etat financier de la T. S. F.

4. Raadio-Ringhääling.

Diffusion radiotéléphonique.

Ringhäälingut toimetab Eestis o/ü. „Raadio-Ringhääling“ kontsessiooni alusel. O/ü. „Raadio-Ringhäälingu“

poolt soetatud saatejaama sisseseade on üles pandud postiametkonna ranna raadiojaamas. Saatejaama postiametkonna hoones oleva osa teenimine sünnib postiametkonna ametnikkudega o/ü. „Raadio-Ringhäälingu“ kulul, kuna stuudiot kontsessioonär oma äranägemisel palgatud töajuga korraldab.

Maksud Ringhäälingu abonentidelt võtavad vastu postiametkonna asutused. Postiametkonna asutustes vastuvõetud ringhäälingu tariifimaksud läks 10% riigile ja 90% o/ü. Raadio Ringhäälingule.

V. TELEFON — TÉLÉPHONE.

1. Telefoni arendamine.

Développement du téléphone.

Aruande aastal jätkati telefoni arendamist ja korraldamist ülesseatud põhimõtete, et telefon oleks riigis kättesaadav igale kodanikule võimalikult ühesugustel tingimustel. Selles sihis on:

1) Tihendatud telefoniäsituste võrku uute asutuste avamise ja olemasolevate asutuste, enam tarvidusele vastavasse kohtesse, ümberpaigutamise teel.

2) Suurendatud kõnede läbilaske võimet uute ühendusjuhtmete ehitamise abil.

3) Kõnede kostmise tõstmiseks muudetud ühejuhtmelisi ühendusi kahejuhtmeliseks, välja

Rinhäälingusse puutuvaid määrusi on aruande aastal elunõuete kohaselt parandatud raadiokomitee soovide kohaselt.

Raadio-Ringhäälingu abonentid — Abonnés de la radiodiffusion.

	30.		+ või (ou) — %
	LIV. 1928	LIV. 1927	
Detektor aparaatid.—Postes détecteurs	10 206	—	—
Lampaparaatidega.—Postes aux lampes	3 700	—	—
Kokku—Total	13 906	7 000	+ 98,5

Riigi tulu ringhäälingust 1927/28 aastal Kr. 9970,35
Le revenu d'État de la radiodiffusion pour l'année 1927/28 Cour 9970,35.

vahetatud tehnilisile tingimusele mittevastavaid ühendusjuhtmeid, kõrvaldatud juhtmeid suuretakistusega jätke, võetud välja kaableist Tallinna kaugeühenduste juhtmed ja korraldatud aruande aastal maksmapandud tehnilise määrustiku nõuetele vastavalt asutuste sisendusi.

a) Asutused — Etablissements.

Uutest asutustest avatud — *Etablissements nouveaux:*

- 1) Telefoniagentuure — *Agences téléphoniques* 15
- 2) Telefonit. riigi kollektiivkeskjaame — *Stations centrales collectives d'État* 8
- 3) Telefoni erakollektiivkeskjaame — *Stations centrales collectives privées* 1
- 4) Telefoni kõnepunkte — *Téléphones publics* 130

Telefoniasutuste arv üldiselt suurenenud 23,7% võrra — *Le nombre des établissements téléphoniques s'est accru de 23,7%.*

Telefoniasutuste võrdlustabel — Tableau comparatif des établissements téléphoniques.

31.	Arv — Nombre		+ või (ou) — %
	1. IV. 1928	1. IV. 1927	
<i>Asutuste nimetused — Désignations des établissements:</i>			
Iseseisvaid telefoni keskjaamu — <i>Stations centrales téléphoniques</i>	3	3	—
Keskjaamu p.t.t. kontorites — <i>stations téléphoniques dans les bureaux de poste, de téléphone et de télégraphe</i>	111	114	+ 2,6
Telefoniagentuure — <i>Agences téléphoniques</i>	56	30	+ 43,6
Riigikollektiiv-keskjaamu — <i>Stations centrales collectives d'État</i>	57	59	+ 3,4
Erakollektiiv-keskjaamu — <i>Stations centrales collectives privées</i>	4	3	+ 33,3
Telefoni kõnepunkte — <i>Téléphones publics</i>	514	384	+ 35,3
Kokku — Total	745	602	+ 23,7
Kõnepunktidest varustatud automaat rahakasseerijaiga — <i>Téléphones publics munis d'une caisse automatique</i>	115	90	+ 26,6

A. Asutused — *Etablissements.* Telefoni keskjaamade vähenemine oleneb sellest, et kaks vähemategevusega p. t. t. kontorit: Halliste ja Kolkja muudetud agentuurideks kuna üks (Kasari) aga lihtkõnepunktiks posti agentuuris, kusjuures viimase vähene arv abonentide paralleelseadelisteks abonentideks kõnepunkti ühendusel kujundatud.

Kõnepunktid on avatud peamiselt postiagentuurides ja mõningais raudteejaames. Väljaspool nimetatud asutusi on avatud kõne-

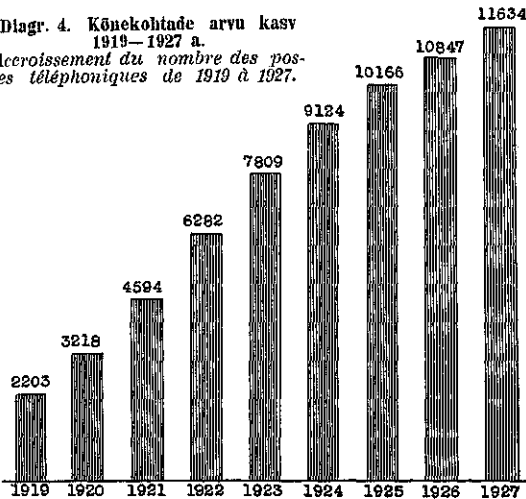
punktid ainult nende sissetuleku kindlustamise korral kõnepunkte soovijate poolt.

Kõnepunktide arv asukohtade järgi *Nombre des postes publics d'après leurs lieux d'établissement*

32.	Arv Nombre	
Vallamajades — <i>Dans les Administrations communales</i>	183	Neist postiagentuures 286
Raudteejaamades — <i>Aux gares</i>	111	Dont dans les agences postales 286.
Müjal — <i>Ailleurs</i>	220	
Kokku — Total	514	

Parema korraldamise ja ökonoomilisema teenimise otstarbel on olemasolevaist asutustest raudteejaamusse ümber paigutatud Liiva ja Risti keskjaamad (p.t.t. kontorid),—esimene Riisipere ja teine Risti raudteejaama.

Diagr. 4. Kõnekohtade arvu kasv 1919—1927 a.
Accroissement du nombre des postes téléphoniques de 1919 à 1927.

B. Abonentvõrk. — Réseau des abonnés. Telefoniasutuste võrgu arendamisega ühiselt on arendatud telefoni ala ka uute abonentseadete juurehitamise näol. Uusi abonentide on 1927/28 aastal juure tulnud (võrreldes 1926/27 a. andmetega) 787 tk. või %^o-%des 7,2. Juuretulek on võrdlemisi väike, eelmisel aastal küünis see ikka tuhande ja enam abonentini. Vähesed juurekasvu põhjuseks oli Tallinna keskjaama täiesulatus arendamise võimatus. Peakeskjaama oli võimalik uusi abonentide juure võtta ainult aboneerimisest äraütelnute asemele. Tegelik arendamine sündis ainult abikeskjaamade (Kopli, Kreutzvaldi ja Nõmme keskj.)

kaudu, millest siis ka Tallinna telefonivõrgu abonentide juurekasv oli kõigest 45 abonentide või 1,1%.

Järgnev tabel selgitab telefoni kõnekohtade juurekasvu linnas ja maal.

Linnade ja maade kõnekohtade arv
Postes publiques de téléphone d'après les villes et arrondissements.

33.	Arv—Nombre		% + --
	1. IV. 1928	1. IV. 1927	
a) Linnad—Villes.			
Tallinn ja Nõmme	4 126	4 081	+ 1,1
Tartu	1 196	1 057	+ 13,1
Pärnu	504	400	+ 26
Narva	299	279	+ 7,1
Viljandi	271	248	+ 9,2
Rakvere	264	234	+ 12,8
Võru	200	175	+ 14,2
Vaiga	167	142	+ 17,6
Haapsalu	152	141	+ 7,8
Kuressaare	138	126	+ 9,5
Paide	130	124	+ 4,8
Petseri	103	94	+ 0,5
Põhjala	78	77	+ 1,3
Türi	75	74	+ 1,3
Tapa	68	64	+ 6,2
Tõrva	57	68	+ 17,6
Paldiski	35	36	+ 2,8
Kokku—Total	7 863	7 420	+ 6
b) Maad—Arrond.			
Harju	527	524	+ 0,6
Järva	239	215	+ 11,1
Lääne	269	234	+ 15
Petseri	72	67	+ 7,4
Pärnu	600	515	+ 16,4
Saare	100	83	+ 20,4
Tartu	739	706	+ 4,6
Vaiga	106	96	+ 10,4
Viljandi	231	207	+ 11,6
Võru	643	563	+ 15,1
Võru	240	217	+ 6
Kokku—Total	3 771	3 427	+ 9,7
Üldse—Gr.total	11 634	10 847	+ 7,2

Kõnekohtade jaotus linnade ja maade järgi on ligikaudne. Täpne vahetegemine on raske, sest paljude linnakeskjaamade kõnekohtade asukohtad on väljaspool linnapiire (maal).

Kõnekohad maksustamise mooduse järgi—Postes téléphoniques d'après le mode d'installation.

34.	Arv—Nombre
Lihtseadeli abonentide—Abonnés avec une installation simple	8 745
Abikõnekohtadega abonentide—Abonnés avec des postes supplémentaires	869
Kodusete keskjaamade abonentide—Abonnés des stations centrales privées	147
Eritüüpi seadete abonentide—Abonnés f Harulini—Des branchements avec des installations d'un type spécial	6
Paralleelseadeli—Des installations parallèles	904
Postiametkonna maksuvabu—Postes gratuits de l'Administration des postes	330
Kõnepunkte—Postes publiques	693
Kokku—Total	11 634
Abikõnekohti—Postes supplémentaires:	
a) maksulisi—payants	1 526
b) ametkonna maksuvabu—Gratuits de l'Administration des postes	54
Kokku—Total	1 580

Tõdud tabeli kõnepunktide arvus on näidatud ka need kõnekohad, missugused, määratud keskjaamade ja agentuuride juures publiku kasutamiseks.

Telefoni kõnekohtade arv on kasvanud järjekindlalt.

Elanikkude arv ühe kõnekoha peale.
Nombre des habitants par un poste téléphonique.

35.	Arv—Nombre
1919 a.	503
1928 a.	96

Linnade- ja maakõnekohtade vahetõrrel- des elanikkude arvuga:

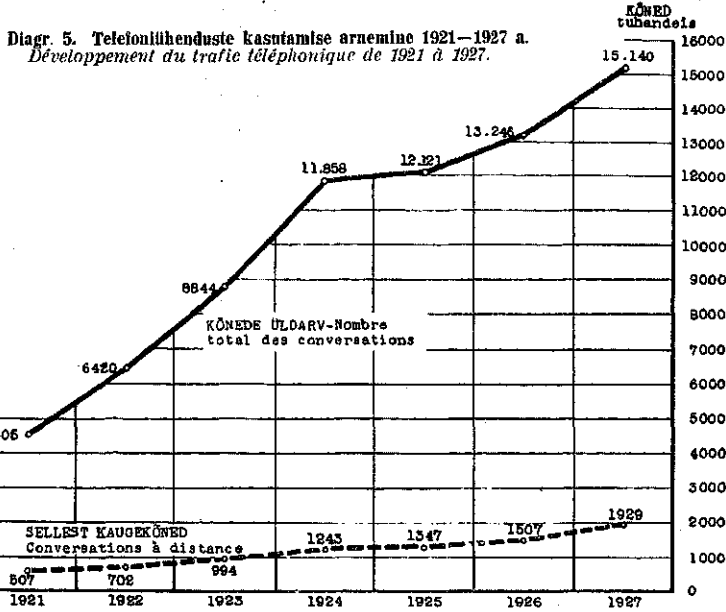
Elanikkude arv kõnekohta peale.
Nombre d'habitants par poste téléphonique.

36.	1928 a. algul Commence- ment de 1928	1927 a. algul Commence- ment de 1927	Vahe % Diffé- rence
Linnades—Dans les villes	35	37	— 5,4
Maal—Dans les districts	225	249	— 9,6
Linnades ja maal kokku— Total dans les villes et les districts	96	102	— 5,8

2. Telefoni kasuta- mine.
Trafic téléphonique.

Telefoniühenduste kasuta- mine on aasta-aastalt kas- vanud. Järgnev diagramm näitab seda kasvu piltlikult.

Läinud aastal on telefoni ühenduste kasuta- mine võrreldes eelmise aasta kasutamisanme- tega kasvanud üldiselt 14,3%. Kasvanud on nii kohalikkude kui ka kaugekõnede arv. Vähene- mine on olnud ainult väljakutsetes ja järelepäri- mistes. Järgnevas tabelis toodud arvud näitavad kasutamise kasvu ja kahanemist üksikasjaliselt:

Telefoniühenduste kasutamine—Trafic téléphonique.

37.	1927/28 a.	1926/27 a.	% ±
Kohalikke kõnesid—Conversations locales	13 003 979	11 487 384	+ 13,2
Nendest — Dont:			
a) Abonentide omavahelisi—Entre les abonnés	12 788 703	11 292 076	+ 13,2
b) Võõrastele avalikkudest kõnepunktidest—Des étrangers aux postes publiq.	215 276	195 308	+ 10,2
Kaugekõnesid—Conversations à grande distance:			
Sisemaalisi — Internes	1 805 309	1 451 824	+ 27,8
Välismaalisi — Etrangers:			
tulnud—à destination de l'Estonie	37 397	27 620	+ 35,4
läinud—originaires de l'Estonie	35 710	27 792	+ 28,4
Väljakutsed 1)—Appels	203 170	246 736	— 17,6
Järelepärimisi—Demandes de renseignements	3 255	3 557	— 8,4
Kõneleutsed—Avis d'appel	1 036	940	+ 10,2
Kokku kasutatud kõna—Le téléphone a été utilisé au total	15 139 946	13 245 853	+ 14,3

Kohaliku tähendusega kasutamises ja välis- maalisis kaugekõneis on olnud elavam tegevus

linnade keskjaamus, kuna sisemaalisis kaug- kõneis on maakeskjaamad liinest ees.

1). Väljakutsed tulnud—100 474—Nombre des appels reçus.

Kõnede arv linnades ja maal—Nombre des conversations dans les villes et à la campagne.

38.	Linnad—Villes			Maad—Dans les arrond.		
	1927/28	1926/27	% ±	1927/28	1926/27	% ±
Kohalikke kõnesid—Conversations locales	11 900 995	10 257 552	+ 16,2	1 102 984	1 229 832	- 10,3
Neist { Tallinnas—à Tallinn	8 220 086	7 121 824	+ 15,4	—	—	—
Dont { Tartus—à Tartu	1 566 541	1 420 864	+ 13,3	—	—	—
Kaugekõnesid—Conversations à grande distance:						
1) Sisemaalisi—Internes	801 011	657 652	+ 35,4	964 888	794 172	+ 21,4
Neist { Tallinna—à destination de Tallinn	226 890	184 652	+ 22,8	—	—	—
Dont { Tartu—à destination de Tartu	133 082	120 534	+ 10,4	—	—	—
2) Välismaalisi—Étrangers	72 226	54 684	+ 32	881	728	+ 24,4
Neist { Tallinnaga—Avec Tallinn	61 411	45 960	+ 33,0	—	—	—
Dont { Tartuga—Avec Tartu	3 007	2 280	+ 31,8	—	—	—
Väljakutseid—Appels	119 673	119 092	+ 0,4	83 497	127 644	- 34,5
Neist — Dont:						
Järelepärimisi—Demande de renseignements	2 927	1 953	+ 45	328	1 604	- 79,5
Kõnelektuseid—Avis d'appel	170	188	- 9,6	886	752	+ 15,1
Kokku—Total	12 987 002	11 091 121	+ 14	2 152 944	2 154 732	- 0,1

Kaugekõned kõnellikide järgi 1927/28.
Conversations classifiées par catégories en 1927/28.

39.	Sisemaalised Internes	Välismaalised Étrangers
	Tähtajalsed ja välgkõned—Conversations à heures fixes et conv. „Éclairés“	397
Kiirõned—Conversations urgentes	39 202	4 751
Lihikõned—Conversations privées	1 760 006	64 628
Ajakirjanduslikud kõned — Conv. de presse	1 564	3 067
Teenistuskõned (postikõned)—Conv. de service	54 230	248
Kokku—Total	1 855 399	73 107
Üldse kaugekõnesid:—Nombre total des conversations à grande distance	1 928 506	

3. Telefoni tehnika A. Ehitus.—Constructions.
Technique téléphonique. Tegevus sel alal

seisis uute keskjaamade ja ühendusjuhtmete ehitamises ja olemasolevate asutuste enam otstarbele vastavasse kohtesse ümberkandmises. Samuti on läbiviidud rida töid üksikute võrkude edaspidise arendamise suhtes.

Uttest asutustest ehitatud 15 agentuuri ja 9 kollektiivkeskjaama. Olevaid asutusi uutesse asukohtadesse ümberkantud: 4 keskjaama ja üks agentuur.

Uute ühendusjuhtmete ehitus läbi viidud peamiselt punktide vahel, kus koormatus kõnede suurus oli või jälle kus ühendused tehnilisile tingimustele ei vastanud. Nii on ehitatud:

1. Tallinn-Tartu vahele üks paar uusi 3 mm pronkstraadist juhtmeid, missugused kasutatud nüüd Tartust Valga poole minevate endiste pronks juhtmetega peamiselt Helsinki-Riia ühenduseks. Transiikõnede puudumisel kasutatakse loodud ühendust veel Tallinn-Riia ja ka Lõuna-Eesti asutuste kõnede Tallinnaga vahetamiseks.

2. Üks paar 4 mm ts. raudtraadist juhtmeid Tallinn-Türi vahele, missugused kasutatud Tallinn-Viljandi teiseks ühenduseks, kuna Tallinn-Türi-Viljandi ühine ühendus Tallinn-Türi otseühenduseks jäetud.

3. Üks paar 4 mm juhtmeid Tallinn-Kolga vahele, sest üks ühendus ei suutnud rahuldada nõudeid.

4. Viljandi-Tartu vahele üks paar 4 mm uusi juhtmeid, sest endised, nimetatud punktide vahelise ühenduse, juhtmed ei vastanud tehnilisile tingimustele, mille tagajärjel kõnede arv sel ühendusel oli halb. Vanad juhtmed kasutatud kõnepunktide ühendusjuhtmeiks.

5. Tallinn-Märjamaa-P. Jakobi vahele üks 4 mm uus juhe, lisaks senisele ühejuhtmelisele ühendusele. Uus juhe nimetatud punktide vahel andis võimaluse Tallinn-Pärnule kolmandama ühenduse loomiseks, Märjamaa vahetalitusele, mis tähtis, sest kaks Tallinn-Pärnu ühendust ei suutnud rahuldavalt läbi lasta Tallinna- ja Pärnu vaheliseid kõnesid.

Kõnede kostmise tõstmise otstarbel on toodud välja Tallinnas kaableist kõik telegraafi ja telefoni kaugejuhtmed. Selleks ehitatud uus liin ja tõmmatud uued juhtmed.

Peale nimetatute ehitati veel uued ühendused:

Rakvere-Jõhvi vahele ühes uue liiniga Püssi vahel, Tallinn-Tapa, Paide-J. Jaani, P. Jakobi-Peetri, Kabli-Heinaste, Põltsamaa-Võhma, Põltsamaa-Pilistvere ja Paide-Koigi vahele. Viimane ühendus on uut liini mõõda.

Üksikute võrkude arendamise alal on läbi viidud suuremad kaabli tööd Tallinnas. Siin oli suurem töö Suure-Tartu maanteel, kus elektritrampi käimapanuks tuli ära kaotada õhu liin. Samuti suuremad kaabli tööd olid Viljandis, kus tekkis tarvidus keskjaama ümberkandmisest. Ka teisis linnas, kus õhuliinid juhtmeiga koormatud olid, on majanduslikkude võimaluste piires kaableid muretsatud ja kasutatud, nagu: Tartus ja Narvas.

Tallinna telefonivõrgu edaspidise arendamise alal on väljatöötatud automatiseerimise kava ja nimelt, et asutatakse kõige pealt Kreutzvaldi t. Nr. 10—2000 numbriline automaatalajaam koostöötamiseks praeguse induktor keskjaamaga. Kava teostamine on ette nähtud 1928/29 a. peale.

Kõnekostmise tõstmiseks, olemasolevate ühenduste kaudu, jätkati vanade ristatuste ümbertegemist ja seni ristatamata ühenduste nendega varustamist, roostetanud ja tinutamata jätkude juhtmeist väljalõikamist, keskjaamade sisenduste tehnilisile tingimusele vastavalt ümbertegemist, asutuste vahelisel kauge- ja abonentühendusil mittevastava diameetriga juhtmete ümbervahetamist ja tühjuhtmeliste kauge- ja abonentühenduste kahejuhtmeliseks ehitamist.

Asutustevahelisi ühendusi ehitati kahejuhtmeliseks: Rakke-Vägeva, Väandra-Aluste-Kärgu, Palamuse-Roela, Kavastu-Kolkja, Laimjala-Uue Löve, Rakvere-V. Nigula-Aseri, V. Jakobi-Roela, Iisaku-Tudolinna, Orissaare-Maasi, Orissaare-Taaliku, Viljandi-Kõpu, Lüganuse-Maidla, Räpina-Võõbsu, Räpina-Naha ja Räpina-Linte.

Samuti kõnekostmise tõstmise eesmärgil on soetatud komplekt uuemaid mõõdurilistu. Nende abil avaneb võimalus välja selgitada ühendusjuhtmete omadused, millistest selguvad siis puudused, mis kõrvaldada tuleksid.

Kõnede läbilaske võime tõstmiseks asutuste vahel, ilma uute ühendusjuhtmete ehitamiseta, on

töötatud peamiselt teoreetilisel fantoom ühenduste loomise alal. Selleks on välja töötatud ristatuste kavad ja mõningate ühendusjuhtmete ümberasetamise vajadused. Fantoomühenduste korraldamine on ette nähtud 1928/29 a. Tartu-Valga ja Rakvere-Jõhvi vahel ning uute juhtmete paari ehitamise järele Tallinn-Tartu vahel veel Tallinn-Valga vahele. Aruande aastal on prooviks sisse seatud fantoomühendus Tallinn-Tapa vahele, kuid mõningate tehniliste puuduste pärast ei ole töö läbikäik sel küllalt rahuldav. Puuduste kõrvaldamise järele on loota häid tagajärgi.

B. Välismaadega läbikäimine. — *Communication avec les pays étrangers.* Välismaadega läbikäimises on nagu eelpool tähendatud, lahendatud Helsinki-Riia transiitühenduse küsimus. Üles on võetud Tallinn-Kaunas-Varssavi ühenduse loomise küsimus. Läbräälkimised sel alal on lõpetatud kuna ühenduse tööle rakendamine jäi järgneva aastaks.

4. Liinid ja juhtmed.
Lignes et fils.

Postiametkonna telegraafi-telefoni juhtmete seis—*Etat des fils télégraphiques et téléphoniques de l'Administration des postes.*

	Arvud km.—En km		+ või (ou) — %
	1. IV. 1928.	1. IV. 1927.	
40.			
a) Liinid—Lignes.			
Õhu— <i>Aériens</i>	9 376,5	9 278	+ 1,1
Maakaableid— <i>Câbles souterrains</i>	173	181	— 4,4
Veekaableid— <i>Câbles sous-marins</i>	360,5	391	— 5,2
Neist— <i>Dont:</i>			
1. Keskjaamade vahelisi— <i>Entre des stations centrales:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	4 202,5	3 731	+ 12,6
Maakaableid— <i>Câbles souterrains</i>	20,5	20	+ 2,5
Veekaableid— <i>Câbles sous-marins</i>	259,5	336	— 22,7
2. Abonentseadete liine linnas— <i>Lignes urbaines des installations d'abonnés:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	419,5	416	+ 0,8
Maakaableid— <i>Câbles souterrains</i>	148	161	— 4,3
3. Abonentseadete liine maal— <i>Lignes rurales des installations d'abonnés:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	4 754,5	5 129	— 7,4
Maakaableid— <i>Câbles souterrains</i>	3,5	—	—
Veekaableid— <i>Câbles sous-marins</i>	110	62	+ 77,4
b) Juhtmed—Conducteurs.			
Õhu— <i>Aériens</i>	55 092,5	50 180	+ 9,7
Õhukaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles aériens</i>	6 274,5	5 530	+ 13,4
Maakaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles souterrains</i>	15 118,5	12 932	+ 16,9
Veekaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles sous-marins</i>	628	660	— 4,8
Neist— <i>Dont:</i>			
1. Keskjaamade vaheliste ühenduste juhtmeid— <i>Conducteurs de communications entre les stations centrales:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	255 155	23 276	+ 9,6
Õhukaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles aériens</i>	8,5	—	—
Maakaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles souterrains</i>	151	142	+ 6,3
Veekaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles sous-marins</i>	510,5	594	— 13
Nende sees simultaaneeritud juhtmeid— <i>Dans ce nombre il y a des conducteurs simultanés</i>			
ja puht telegraafi ühenduste juhtmeid— <i>et des conducteurs des communications proprement télégraphique</i>	9 101	8 670	+ 2,6
	1 278	1 278	—
2. Abonentseadete juhtmeid linnas— <i>Conducteurs urbaines des installations d'abonnés:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	7 537,5	7 727	— 2,4
Õhukaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles aériens</i>	5 520	5 239	— 5,3
Maakaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles souterrains</i>	14 951,5	12 790	+ 16,9
3. Abonentseadete juhtmeid maal— <i>Conducteurs rurales des installations d'abonnés:</i>			
Õhu— <i>Aériens</i>	22 039,5	19 177	+ 9
Õhukaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles aériens</i>	746	801	+ 14,7
Maakaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles souterrains</i>	16	—	—
Veekaabliisooni— <i>Conducteurs de câbles sous-marins</i>	111,5	60	+ 63,9

Maakaablite vähenemise (pikkuses) põhjuseks on asjaolu et vähema mahulised kaablid asetatud suurema mahulistega. Veekaablid on väljavõetud ja kõlbmatuks muutumise tagajärjel (miinkaablid) arvelt maha kustutatud.

Abonentseadete õhuliinide vähenemine oleneb sellest, et uute asutuste avamisega muutusid endised abonentseadete liinid asutuste vahelisteks liiniks. Linnas on aga õhuliine asetatud kaabliiniidega.

5. Kommutaatorid ja aparaadid.

(v. tab. 41)
Commutateurs et appareils

6. Telefoni tasu. Telefoni tasuvus on näha all-

Revenus du téléphone. järgnevast tabelist:

Telefonilaparaadid ja ühendusabinõud -
Appareillage téléphonique.

41.	Arv—Nombre		± v6i (ou) %
	1. IV. 1928	1. IV. 1927	
Telefoni kommutaatorid Commutateurs téléphoniques			
Mitmekordsed—Multiples	42	38	+ 15,6
Automaat klappidega—à volets automatiques	2	2	—
Automaat—Automatiques	3	3	—
Kahejuhtmelised—à 2 conduct.	217	192	+ 13
Ühejuhtmelised—à 1 conducteur	—	9	—
Numberkastid—Tableaux indicat.			
Kahejuhtmelised—à 2 conduct.	20	—	—
Ühejuhtmelised—à 1 conducteur	8	—	—
Telefonilaparaadid — Appareils téléphoniques.			
Riigil omad — Appartenant à l'État	11 380	10 797	+ 5,4
Abonentide omad—Appartenant aux abonnés	1 141	926	+ 22,1

Telefoni tulud ja kulud — Recettes et dépenses du téléphone.

42.	1000 kr.
1927/28 eelarve aastal telefon andis sissetulekut—Pour l'année budgét. 1927/28 le téléphone a donné un revenu brut de	1714*
Väljaminekud telefoni alal aruande aastal olid järgmised—Dépenses pour le téléphone pendant la même année:	
a) Telefoniteenijate eksploatatsiooni alal palk, laste abiraha, arstiabi ja varustus—Employés du téléphone (section de l'exploitation salaire, secours aux enfants, secours médical et secours pour équipement)	604,9
b) Sama kulu tehnilisel alal—Dépenses analogues pour la section technique	226,9
c) Telefoni agetuuride juhatajate tasu—Rémunération des gérants des agences téléphoniques	12
d) Telefoni korrashoiid—Entretien des téléphones	364,8
e) Telefoni arendamine—Construction des téléphones	456,8
f) Rahvusvahelised maksud—Paiements internationaux	1,6
g) Üldkulude (kantslei, majapidamine jne.) telefoni osa—Dépenses générales pour les téléphones (frais de bureaux, frais d'économie, etc.)	132,1
Kokku — Total	1798,1
Toodud andmetest selgub, et telefon andis eelarve aastal puudu jääki—Par conséquent le téléphone a donné en l'année budgétaire 1927/28 un déficit de	84,1
Arvuse võttes aga telefoni arendamise (juurehitamise) kulu kr. 456 800, mis telefoni sissetulekuga kaetud, selgub et telefon eelarve aastal töötas siiski ülejäägiga—Mais considérant les dépenses de cour. 456 800 pour le développement du téléphone (nouvelles constructions) couvertes par le revenu des téléphones, il faut estimer que le téléphone a donné pendant l'année budgétaire un excédent de	372,7

VI. ÜLEVAADE POSTI-TELEGRAAFI-TELEFONI ABIASUTUSTE TEGEVUSEST.
APERÇU DE L'ACTIVITÉ DES ÉTABLISSEMENTS AUXILIAIRES DE POSTE, TÉLÉGRAPHE ET TÉLÉPHONE.

Postiagentuuride kaudu vahetatud liht postisaadetiste arv võrreldes eelmise aastaga on vähenenud, mis seletatav selle asjaoluga, et paljude kirjatalude postisaadetised sihitakse

nüüd ringtraktide abil otse kirjataludesse ilma postiagentuuri vahetallituseta. Registreeritud saadetiste arv on abiasutustes võrreldes eelmise aastaga suurenenud.

Posti-telegraafi-telefoni ageniuride kaudu 1927/28 a. postileantud postisaadetiste arv ning vastuvõetud telegrammide arv. Nombre des envois postaux et des télégrammes déposés dans les agences postales, télégraphiques et téléphoniques pendant l'année budgétaire 1927/28.

43.	P. l. t. ageniuride arv Nombre des agences	Lühpostisaadetised Envois orzinaires	Tähtsaadetised Envois recommandés	Juurumakenu saadetised Envois non affranchis ou insuffisamment affranchis	Pakid Cokis postaux	Rahakaarvild Matériaux de poste	Väärkirjad Lettres avec valeur déclarée	Ajalehtede tellimised Nombre des abonnements aux journaux	Telegrammid Télégrammes
Maad Districts									
Harju	75	340 018	10 840	1 962	498	9 166	348	4 599	30
Järva	38	203 780	7 912	889	211	6 040	924	3 258	162
Lääne	53	209 490	7 802	1 087	252	8 778	2 934	5 152	543
Petseri	14	48 735	3 210	638	108	1 362	—	695	114
Pärnu	64	237 295	11 114	1 879	680	7 984	2 166	6 611	642
Saare	27	90 828	3 390	1 590	315	2 086	1 541	1 900	48
Tartu	67	508 002	28 647	4 113	468	10 407	2 886	4 868	78
Valga	25	200 142	13 147	803	414	3 970	—	1 662	702
Viljandi	48	175 476	9 720	594	360	6 522	1 303	4 074	84
Viru	51	306 372	13 234	2 901	421	10 155	2 509	5 556	210
Võru	53	173 040	9 854	1 554	360	6 172	336	2 352	30
Kokku—Total	515	2 493 164	117 870	17 810	4 067	72 652	14 952	40 527	2 643
Saadetiste üldarvust % — Pourcent du total général		6,7 %	10 %	6,6 %	2,4 %	14,5 %	16,9 %	24,1 %	1,03 %

*) Tulud on Riigikassa eelarve täitmise aruandest veidi suuremad, kuna seal arvestamata kassadesse jäänud summad.

Tabelid Nr. Nr. 43 ja 44 näitavad abiasutuste tööd maade järgi.

Posti-telegraafi-telefoni agentuuride kaudu väljastatud postisaadeldised ja telegrammid ning peetud kõned.
 Nombre des envois postaux et des télégrammes délivrés par les agences de poste de télégraphe et de téléphone, et le nombre des conversations effectuées.

44. Maad Districts	P. t. i. agen- tuuride arv Nombre des agences	Ajalehed Journaux	Lihtsaadeldised Envois ordi- naires	Tähtsaadeldised Envois recommandés	Juuremaksu saadeldised Envois non affranchis ou insuffisamment affranchis	Pakid Colis postaux	Väärkirjad Lettres avec valeur déclarée	Telegrammid Télégrammes	Telefoni kõned—Conversat. téléphon.		
									Kohalikud Locales	Tulnud kauge- kõned—Con- versat. à gran- de distance d'arrivée	Läinud kauge- kõned—Con- versat. à gran- de distance de départ.
Harju	76	874 829	497 580	12 468	2 544	1 302	8 322	552	29 997	35 345	43 840
Järva	38	677 862	299 202	8 534	1 965	619	3 562	80	12 795	17 748	25 100
Lääne	53	609 494	324 014	9 278	1 746	1 074	5 484	1 036	8 208	17 268	21 924
Petseri	14	75 049	81 735	3 072	1 782	420	2 478	918	3 968	2 862	3 263
Pärnu	64	857 615	361 236	10 648	2 280	984	5 344	1 266	21 752	25 862	30 638
Saare	27	395 802	156 314	4 811	1 330	873	2 932	24	11 581	4 062	6 182
Tartu	68	1 008 894	527 635	13 785	3 588	1 170	8 547	402	19 160	29 232	40 952
Valga	26	364 974	201 498	6 451	818	876	2 280	1 146	8 972	14 514	22 126
Viljandi	49	882 198	308 148	9 156	1 740	714	4 974	930	8 544	10 944	11 946
Viru	52	938 638	474 599	13 007	3 709	1 050	6 191	810	22 832	29 435	36 583
Võru	53	627 140	296 886	8 508	2 244	540	3 330	234	10 626	9 072	15 144
Kokku—Total .	522	7 412 184	3 522 847	99 718	23 746	9 628	53 444	7 378	152 435	196 364	257 698
Saadeldiste üldarvust % — Pourcent du total général		42,1%		9 %		5,7 %	6,08 %	1,8 %	1,2 %	10,4 %	13,6 %

VII. POSTI- TELEGRAAFI- TELEFONI AMETKONNA TULUD JA KULUD.

RECETTES ET DEPENSES DES POSTES DES TÉLÉGRAPHES ET DES TÉLÉPHONES.

1. Tulud. Posti-telegraafi-telefoni ametkonna
 Recettes. 1927/28 a. tulud, võrreldes 1926/27 a.
 tuludega, on suurenenud üldiselt 7,7% võrra,
 mis tingitud on maaposti olude paranemisest
 ja telefoni võrgu arenemisest. Tulud postist ja
 telefonist näitavad peaaegu võrdset tõusu
 (8,3% ja 8,4%), kuna telegraafi alal on tulude
 vähenemine 1% võrra, mille põhjuseks on tele-
 graafi asemel suuremal määral telefoni tarvi-
 tamine.

Kulud eelmise aastaga võrreldes on suure-
 nenud 9,9% võrra, milline juurekasv langeb
 tegevuse üldise laienemise ja maaposti olude
 paranemise arvele.

Postiametkonna tulude ja kulude üldist läbi-
 käiku näitab siin järgnev tabel, millest näha, et
 ametkond aruande aasta jooksul on riigile an-
 nud puhast tulu kr 816 770.

Postiametkonna tulud ja kulud (kr)—Recettes et dépenses des postes, des télégraphes et des téléphones (en kr).

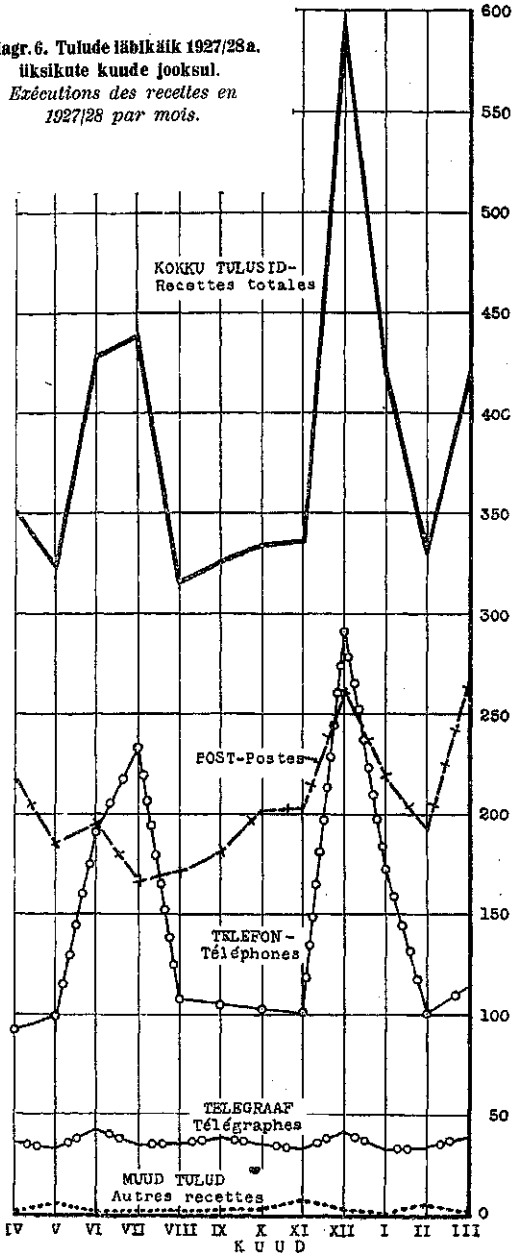
45.	Tulud *)—Recettes					Kulud—Dépenses			Ülejääk Solde
	Post Poste	Telegraaf Télégraphe	Telefon Téléphone	Muud tulud Autres recettes	Kokku Totaux	Korralised Ordinaires	Erakorrali- sed Extraordi- naires	Kokku Total	
1926/27 a.	2 271 770	450 803	1 580 696	19 485	4 322 754	3 105 773	386 618	3 492 391	830 363
1927/28 a.	2 460 972	445 990	1 714 352	34 377	4 655 691	3 838 921	—	3 838 921	816 770
Võrreldes 1926/27 a.	± 189 202 8,3%	— 4 813 — 1,0%	± 133 656 8,4%	± 14 892 76,4%	± 332 937 7,7%	± 733 148 23,6%	— 386 618	± 346 590 9,9%	—

Järgnevas diagrammis on näidatud posti-
 ametkonna tulude läbikäik aruande aasta üksi-
 kute kuude järgi, millest selgub, et posti tulud
 näitavad tõusu jõulu- ja kevadepühade eel, s.o.
 detsembri ja märtsi kuudel, telefoni sissetule-

kute tõus on aga juuni ja juuli ning detsembri
 ja jaanuari kuudel, mis seletatav telefoni põhi-
 maksude tasumise tähtaegadega. Telegraafi ja
 muud tulud on enam-vähem stabiilsed kogu
 aasta jooksul.

*) Tulud on Riigikassa eelarve täitmise aruandest veidi suuremad, kuna seal arvestamata kassadesse jäänud summad.

Diagr. 6. Tulude läbikäik 1927/28 a. üksikute kude jooksul.
Exécutions des recettes en 1927/28 par mois.

2. Kulude läbikäik ja eelarve.

Dépenses budgétaires.

Tabel 4 näitab posti ametkonna kulude läbi käiku üksikute kudelike järgi, aruande aasta jooksul võrreldes eelarvega. 1927/28 a. eelarve summa hulka on arvatud eelmisest aastast ülekantud eelarve krediidid ülejääke kr 138 741. 1927/28 a. eelarve krediidid ülejääkidest on 1928/29 a. peale ülekantud kr 24 915.

3. Tagajärg rahalise vahetõrja õiendamisel välismaadega.

Résultats des acomptes avec les pays étrangers.

Välisriikide postivalitsustega arvete õiendamisel posti, telegraafi telefoni ja muude maksumuste ning transfertsummade alal on operatsioonid välisvaluutas olnud eesti raha peale ümberarvatult sissetulekuna kr 1 064 424,67 ja väljaminekuna kr 498 709,03. Selle järgi on välisvaluutat Eesti kasuks saadud kr 565 715,64 väärtuses. Peale eelnimetatud arvete õiendamise on aga postiametkond välismailt ostnud tehnilisi materjale välisvaluuta eest eesti raha peale ümberarvatult kr 91 145,68 eest, nii et postiametkond 1927/28 aastal riigile on annud välisvaluutat kr 474 569,96 väärtuses.

VIII. POSTI-TELEGRAAFI-TELEFONI AMETKONNA PERSONAAL.

PERSONNEL DES POSTES, DES TÉLÉGRAPHES ET DES TÉLÉPHONES.

1. Arv. jagunemine. liikumine.

Nombre, classification et mouvement.

Personaali arvu, jagunemise ja liikumise kohta annavad võrdleva ülevaate järgnevad tabelid ja diagramm.

Riigi raudteede ja posti-telegraafi-telefoni teenijate ja töolistate preemia ja lisatasu seaduse põhjal („R. T.“ nr. 109/110 — 1925 a.) on aruande aasta jooksul asutuste koosseisudes 156 töö-

Kulude läbikäik ja eelarve (kr)—Dépenses budgétaires (en kr).

	1927/28 a. eelarve Budjet	1927/28 a. kulud Dépenses	Ülejääk Solde
46. Korralised kulud—Dépenses ordinaires.			
1 Teenistustasu—Appointements	1 725 884	1 716 110	9 774
2 Ametsõidud—Voyages de service	19 184	19 059	125
3 Ametnikkude ja teenijate toetus—Subsides aux employés	188 906	184 874	4 032
5 Ametnikkude ja teenijate varustus—Equipement des employés	37 350	37 302	48
7 Juridiline abi ja kohtukulud—Conseil juridique et frais de justice	1 810	1 809	1
8 Kantseleikulud—Frais de bureaux	62 150	62 047	103
9 Majapidamine—Frais d'économie	165 154	148 917	16 237
11 Veokulud—Frais de transport	359 720	458 928	792
12 Vallasvara—Biens meubles	88 964	88 668	296
14 Hoonete remont—Réparations de bâtiments	48 825	48 574	251
23 Väärtmärkide valmistamine—Impression des timbres d'affranchissement	10 000	10 000	—
34 Hartuslikulud—Frais d'instruction	710	710	—
40 Kodifikatsioon ja kirjastamine—Codification et éditions	7 500	7 500	—
72 Telegraafi ja telefoni korrashoid ja arendamine—Maintenance et développement du télégraphe et du téléphone	960 446	940 285	20 161
84 Rahvusvahelised maksud—Paiements internationaux	115 861	108 204	7 677
90 Segakulud—Frais divers	8 250	5 934	2 316
Kokku—Totaluz	3 900 734	3 838 921	61 813

jõudu kokku hoitud, mille arvel on vastavast krediidist 69002 krooni lisatasu välja makstud, mis kokkuhoitud koosseisude palgasummas

välja teeb 50%. Lisatasu maksmine on posti-ametkonnas töövõljalikust tunduvalt aidanud tõsta.

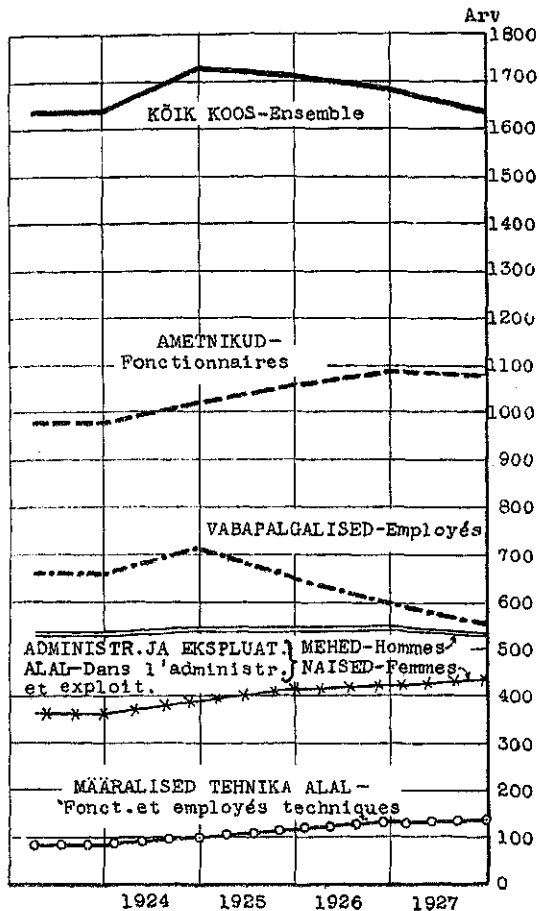
47.	1927 a. lõpul A la fin de 1927		1926 a. lõpul A la fin de 1926	
	Mehi Hom- mes	Naisi Fem- mes	Mehi Hom- mes	Naisi Fem- mes
I. Postiametkonna tegelik personal (ühes peavalitsusega)—Personnel effectif des postes, des télégraphes et des téléphones (y compris la Direction Générale)				
1. Määralsed — Selon les états:				
a) Ametnikud — Employés:				
Administ. ja eksploat. alal—En ce qui concerne l'administration et l'exploitation	531	425	547	417
Tehnika alal—En ce qui concerne le service technique	128	—	125	—
a) Kokku — Total	659	425	672	417
	1084		1089	
b) Lihtteenijad—Employés de catégories inférieures:				
Eksploatatsiooni alal—En ce qui concerne l'exploitation	402	38	431	30
Tehnika alal—En ce qui concerne le service technique	117	—	134	—
b) Kokku — Total	519	38	565	36
	557		601	
Kokku määralsed — Total selon les stats	1178	463	1237	453
	1641		1690	
2. Ülemääralsed — Surnuméraires.				
c) Ametõpilased ja kandidaadid—Élèves et candidats:				
Posti-telegr.-telefoni alal—En ce qui concerne les services de poste, de télégraphe et de téléphone	20	39	20	41
Telgraafi-telefoni tehnika alal—En ce qui concerne le service technique des télégraphes et des téléphones	10	—	9	—
c) Kokku—Total	30	39	29	41
	69		70	
d) Mitmesugused alalised töötajad: autojuhid, kutsurid, postide pealelaandlajad, plombeerijad, aidamehed, koristajad jne—Différents agents permanents: chauffeurs, cochers, chargeurs de poste, agents pour appliquer des plombs, surveillants des hangars, agents pour arranger etc.	36	12	37	28
	48		65	
Kokku ülemääralsed—Total des surnuméraires	66	51	66	69
	117		135	
II. Abilasutuste tegelik personal—Personnel effectif des établissements auxiliaires				
1. Posti peavalitsuse elektro-tehnika Kesktöökojas—Dans l'atelier électrotechnique de la Direction Générale des Postes et des Télégraphes.				
a) Ametnikud—Employés:				
Administ. ja eksploat. alal—En ce qui concerne l'administration et l'exploitation	1	1	1	2
Tehnika alal—En ce qui concerne le service technique	3	—	4	—
b) Töölised—Ouvriers	31	2	26	1
Kokku — Total	35	3	31	3
	38		34	
III. Agentuurides — Dans les agences.				
a) Postiagentuuride juhatajad—Gérants des agences postales	416	—	438	—
b) Posti-telefoni agentuuride juhatajad—Gérants des agences postales et téléphoniques	49	—	25	—
c) Posti-telegr.-telefoni agentuuride juhat.—Gérants des agences postales, télégraph. et téléph.	50	—	11	—
d) Telefoni agentuuride juhatajad—Gérants des agences téléphoniques	7	—	11	—
Kokku — Total	522	—	485	—

2. Haridus. Määralsed ametnikkude hariduse kohta 1923—1927 a. eest annab ülevaate järgnev tabel. Kõrgema hariduse alla on võetud ülikooli-haridus ja kõrgem tehniline haridus. Kõrgema alghariduse osalistest lahtrisse on põlgutatud ametnikud, kes on lõpetanud täiskursuse 1) veneaegses linnakoolis,

2) õpetajate seminaaris, 3) Lutheri kihelkonnakoolis, 4) 2-klassilises ministeeriumi koolis, 5) 2-klassilises õigeusu kihelkonnakoolis ehk 6) 2-klassilises valitsuse algkoolis. Koduse ehk alghariduse all tuleb mõista kõiki alghariduse astmeid, mis on madalamad algkooli 6 aastastest kursusest.

Diagr. 7. Määraliste (ametnikkude ja vabapalgaliste) arvu liikumine 1924-1927 a.

Mouvement du nombre des fonctionnaires et des employés (y compris ceux de catégories inférieures) 1924-1927.

Määraliste ametnikkude jaotus hariduse järgi % 1923-1927 a.
Répartition des employés d'après leur instruction en % de 1923 à 1927.

48.	Ametnikkude arv Nombre des employés			Kõrgema haridusega Instruction supérieure			Keskkooli haridusega Instruction moyenne			Kõrgema algkooli haridus. Instruction primaire supérieure			Koduse ehk algharidusega—Instruction primaire inférieure		
	Mehi Hommes	Naisi Femmes	Kokku Total	Meeste % Hommes	Naiste % Femmes	Üldine % Général	M. %	N. %	Üldine %	M. %	N. %	Ü. %	M. %	N. %	Üldine %
1923	1 235	407	1 642	1,1	—	0,7	3,4	30,6	13,5	80,0	68,3	75,6	15,5	1,1	10,2
1924	1 300	427	1 727	1,9	—	1,2	3,9	30,9	14,1	78,5	67,6	74,4	15,7	1,5	10,3
1925	1 259	447	1 706	2,3	0,2	1,5	5,0	30,6	14,9	77,7	67,4	73,6	15,0	2,0	10,0
1926	1 237	453	1 690	2,4	0,5	1,7	3,0	33,8	17,8	75,5	62,1	70,4	14,1	3,6	10,1
1927	1 178	463	1 641	2,3	0,5	1,6	9,0	33,9	18,7	82,3	59,7	73,3	5,9	5,9	5,9

Ametpuhkuste võrdnev tabel 1924-1927 a.—Congés pendant la période de 1924 à 1927.

49.	Määraliste ja ülemääraliste ametnikkude ja teenijate üldarv Nombre total des employés			Puhkepäevade üldarv Nombre total des jours de congé			Puhkepäevi ühe inimese kohta Jours de congé par personne		
	Mehi Hommes	Naisi Femmes	Kokku Total	Meeste kohta H.	Naiste kohta F.	Kokku Total	Mehe kohta H.	Naise kohta F.	Ühe inimese kohta par person.
1924	1 300	427	1 727	25 238	10 358	35 596	19,4	24,2	20,6
1925	1 259	447	1 706	31 709	12 138	43 847	24,4	27,1	25,7
1926	1 237	453	1 690	32 195	12 838	44 553	26,0	27,3	26,4
1927	1 190	464	1 654	31 230	13 156	44 386	26,1	28,3	26,7

1) Selles arvus on arvuind need teenijad, kes olid õigustatud puhkust saama. Peale nende oli aruande aastal 48 mees- ja 50 naisteinijat, kellel puhkuse saamiseks õigust ei olnud (need, kes esimest aastat teenisid). Eelmiste aastate teenijate arvus on ka viimati nimetatud teenijad sees.

Ametkonna poolt on Tallinnas, alates 1923 a., korraldatud prantsuse- ja ingliskeele kursused neile ametnikele, kes selleks soovi on avaldanud. Osavõtt kursustest oli aruandeaastal: 1) prantsuskeele alal 10 ja ingliskeele alal 20. Seni on kursused läbi kuulanud ja vastavad eksamid sooritanud 12 inimest.

Tuleb veel tähendada, et aruande aastal on paljud algharidusega meesametnikud oma haridust täiendanud ning kõrgema algkooli kursuse ulatuses eksamid sooritanud. Ka keskkooli haridusega meesametnikkude arv on läinud aastaga võrreldes 1% võrra tõusnud.

3. Ametpuhkused. Puhkuste teostamise jaoks on postiametkonna suuremate asutuste normaal-koosseisudesse 8,3% lisatööjõudu juure arvatud. Selle lisatööjõuga peavad need asutused oma kui ka ümbruskonna väikeste asutuste teenijaskonnale puhkusi võimaldama. Asutus, kus on vähemalt 1 tööjõudu, peab omal jõul, asendajat komandeerimata, puhkusi teostama.

Puhkuste teostamine sünnib peaaesjalikult suvekuudel—1maist—1oktoobrini—väljaarvatud tehniline personaal ja suvituskohade asutiste teenijad, kes oma puhkused talvekuudel kätte saavad.

Nagu ametpuhkuste võrdlevast tabelist näha, muutub puhkuste teostamine aasta-aastalt normaalsemaks. Aruande-aastal said oma puhkuse täielikult kätte 85,8% meesteinijaist ning 95,4% naisteinijaist. Ülejäänud said oma puhkuse kas osaliselt kätte ehk ei kasutanud seda üldse.

Määralliste ja ülemääralliste ametnikkude ja teenijate ametpuhkused 1927/28 eelarve aastal.
Congés des employés selon les états et des surnuméraires en 1927/28.

50.	Mehed Hommes	Naised Femmes	Kokku päävt Au total des jours
	Ametnikkude ja teenijate üldarv, kes oлд õigustatud puhkust saama Nombre des employés et agents ayant droit à un congé	1 196	464
Puhkust said: 30 päeva Ont eu un congé de: 30 jours	966	413	41 370
de 15—29 " incl.	55	20	1 486
de 14 " "	60	30	1 260
alla—moins de 14 " "	24	—	270
Kokku—Total	1 105	463	44 336
Puhkus jäi saamata kas täiesti ehk osaliselt—N'ont pas pu profiter du congé	170	21	3 321

4. Tervislik olukord. Ametkonna teenijate tervisliku olukorra eest hoolitsemine põhjeneb Vabariigi Valitsuse poolt 1920 a. 6 veebruaril vastu-

võetud ajutistel kodukorra määrustel, mis on antud valitsuseasutustes töötavate ametnikkude ja tööliste haiguse korral kindlustamise kohta („R. T.“ Nr. 26/27—1920 a.)

Riiklist arstiabi kohtadel teostavad lepingus olevad arstid, hambaarstid, apteegid jne., ametkonna usaldusarstide lähema kontrolli all.

Aruande aastal oli ametkonnal	
Nombre du personnel médical de l'Administration des postes.	
Usaldusarste—Médecins de confiance	11
Lepinguarste—Médecins qui avaient passé un contrat avec l'Admin. des postes	357
Hambaarste—Dentistes	76
Ämmaemandaid—Sages-femmes	36
Masseerijaid—Masseurs	6
Apteeke—Pharmacies	56

Teenijaskonna tervislik seisukord oli aruande aastal pea samasugune kui 1926 a.

Määralliste ja ülemääralliste ametnikkude ja lihtteenijate haiguspäevade võrdlev tabel 1923—1927 a.
Tableau des jours d'absence pour cause de maladies pendant la période de 1923 à 1927.

51.	Ametnikkude ja teenijate üldarv Nombre total des employés			Haiguspäevade üldarv Nombre total des jours de maladie			Haiguspäevade arv ühe isiku kohta Nombre des jours de maladie par employé		
	Mehi Hommes	Naised Femmes	Kokku Total	Meeste kohta H.	Naisete kohta F.	Kõigi kohta Total	Mehi kohta H.	Naise kohta F.	Üldine ühe isiku kohta Par employé
	1923	1 235	407	1 642	5 774	4 674	10 448	4,7	11,2
1924	1 300	427	1 727	7 266	5 882	13 098	5,6	13,6	7,6
1925	1 259	447	1 706	6 328	5 404	11 732	5,0	12,1	6,8
1926	1 237	453	1 690	7 849	7 731	15 580	6,3	17,0	9,2
1927	1 244	514	1 758	7 791	6 990 ¹⁾	14 781	6,2	13,6	8,4

Võrdlevast tabelist näeme, et iga naisametniku kohta tuleb ainult 13,6 haiguse päeva 17 haiguse päeva vastu 1926 a., kuid selles arvus puuduvad sünnituse puhul töölt äraoldud päevad, mis iga naisametniku kohta annab 2,5 haiguse päeva juure, s. o. mele saame iga naisametniku kohta 16,1 haiguse päeva. Eelmistel aastatel ei olnud need päevad üldhaiguste päevadest eraldatud.

Arstiabi ja arstirohtude ning matuste puhul antava rahalise toetuse peale on aruandeaastal kulutatud üldse 107 253 krooni ehk 61 krooni iga teenija peale. (1926 a. kulutati 96 501 krooni ehk 57,1 kr iga teenija peale).

Määralliste ja ülemääralliste haigete ametnikkude ja -teenijate arv haiguse kestvuse järgi 1927/28 a.
Tableau des employés malades en 1927/28 d'après la durée de maladies.

52.	Mehi Hommes	Naised Femmes	Kokku Total
	Ametnikkude ja teenijate üldarv—Nombre total des employés et agents	1241	514
Haigeld oli haiguse kestvuse järgi: D'après la durée des maladies, étaient absents:			
Üle 6 kuu—Plus de 6 mois	1	1	2
6—3 kuuni—de 6 à 3 mois	12	18	30
3—1 " —de 3 à 1 mois	37	32	69
1 kuust 1 nädalani—de 1 mois à 1 semaine	193	162	355
Alla 1 nädala—Moins d'une semaine	291	379	670
Kokku haigeld—Total des maladies	534	592 ²⁾	1126

¹⁾ Peale näidatud 6990 haigusepäeva tuli 1927 a. naisametnikkude peale veel 1291 haiguse päeva sünnituse puhul, mis annab iga naisametniku peale 2,5 haiguse päeva juure. Eelmistel aastatel on sünnituse puhul täiesti puudunud päevad juba üldhaiguse päevade arvus.

²⁾ Peale nende puudus töölt 20 naisametnikku sünnituse puhul, igatüki läbistikkude 64,5 päeva. — En outre 20 employés féminins manquaient pour des causes de l'accouchement, chacune environ 64,5 jours.

Posti-telegraafi-telefoni kohta enam Keskbüroo väljaandis ilmunud andmed:

Post, telegraaf, telefon, raadio 1923 a. Eesti Statistika 1927 a. lhk. 637—656.

Üldandmed posti-telegraafi-telefoni kohta 1919—25 a. Eesti Statistika nr. 63(2), lhk. 67—75, 1926 a.

Posti, telegraafi ja telefoni tegevuse ülevaade 1919—22 a., Eesti Statistika nr. 16(5), lhk. 53—63, 1923 a.

Post, telegraaf ja telefon Eestis 1919—1921, Eesti Statistika nr. 3—4, lhk. 108—118, 1922 a.

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu septembris 1928 a.
Importation et exportation des principaux articles en septembre 1928.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU							
I. Tera- ja jahvat. villi, kartul, loomat.							
1	Rukis	2 031,5	305 672	300	Tselluloos märg	—	—
	Sel.: Saksa	1 376,8	247 784	302	Puupapp värvimata	151,3	33 297
	Ühisriigid	628,9	113 208		Sel.: Soome	143,5	31 581
2	Nisu	1 314,8	289 811	318	Läti	7,8	1 716
	Sel.: Ühisriigid	1 265,2	278 044	322	Paberossipaber	4,7	13 123
	Austraalia	49,6	11 767		Kirjutus- ja trükipaber	27,7	8 486
3	Oder	556,0	100 636	323	Sel.: Rootsi	26,8	5 601
4	Kaer	363,5	77 214	333	Tapeid ja bordtürid	9,0	8 032
6	Mais	0,8	94		Raamatud ja ajakirjad võõra- keelsed	1,6	4 339
7	Muu teravilli ern.	—	—				
8	Herned	83,0	27 308				
12	Nisujahu	334,5	94 971	X. Puuvill, lina ja muud kiudained			
	Sel.: Inglise	202,1	56 588	335	Puuvill toores	431,0	972 704
	Ühisriigid	92,4	26 783		Sel.: Ühisriigid	390,6	873 565
	Kaanada	40,0	11 600		Egiptus	32,4	83 848
17	Manna	29,9	6 698	339	Kanep	54,8	34 286
	Sel.: Rootsi	17,4	5 057		Sel.: India	22,5	12 353
	Ühisriigid	10,0	2 917		N.S.V.L.	16,5	9 060
20	Herkulo ehk kaeratangud	28,5	9 228	341	Dzhuut	72,0	32 293
24	Kliid igasugused (loomatoit)	398,1	48 078	343	Vill värvimata	25,6	111 427
	Sel.: Saksa	288,1	40 909		Sel.: Saksa	12,9	63 055
	Ühisriigid	50,0	7 169		Läti	5,6	19 523
25	Õlikoogid	—	—	XI. Tekstiiltööstussaadused			
29	Muu loomatoit ern.	—	—	350—352	Puuvillaniit ja -lõng	9,2	63 733
III. Kala ja kalakaup							
53	Heeringad	1 225,5	319 385	354—363	Puuvillariie	58,1	488 264
		1 218,0	315 376		Sel.: Saksa	15,8	158 101
					Inglise	10,3	98 572
					Tshehhoslov.	12,0	100 824
IV. Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid							
87—96	Puuvill ja marjad kuivatatud	30,3	26 258	370	Sukad, sokid	7,1	118 435
181	Riis	355,4	92 643	371	Muu kujutud töö ern.	2,3	44 472
	Sel.: India	330,5	85 937	392	Kööed ja nõõrid	14,3	14 342
	Inglise	24,8	6 706	393	Kalavõrgud	1,9	10 928
193	Kohv toores, ubades	18,0	30 611	395—396	Villane lõng	29,9	241 457
136, 139	Kakao ubades ja pulbris	20,0	21 819	397—399	Villane riie kangais	45,6	799 689
140	Tee igasugune	5,9	15 509		Sel.: Prantsuse	17,4	294 260
141—142	Suhkur peenike ja rafinaad	1 693,3	462 831		Saksa	9,8	171 649
	Sel.: Poola	499,4	135 827		Tshehhoslov.	7,4	127 477
	Inglise	476,7	130 204	407—408	Siid- ja kunstsiidniit ja -lõng	3,4	35 252
	Tshehhoslov.	302,3	83 119	400—412	Siidriie	2,3	154 628
	N.S.V.L.	232,4	63 226	426—428	Viltriie ja sellest kaup	0,5	5 728
152	Tubak lehtedes, kasvudes	46,3	72 883	429	Vahariie ja sellest kaup	0,1	21 741
	Sel.: Taani	13,2	28 796	431	Linoleum	9,3	11 143
	Ühisriigid	9,4	9 075		Sel.: Läti	7,8	9 323
	Hollandi	4,1	7 700	441—446	Valmisriided igast materj. peale siidi	1,0	12 707
156—166	Vilnad ja veinid	2,4	5 643	449—453	Peakatted igasugused	3,1	98 031
179	Margarin	1,8	1 651				
183	Sool	1 686,7	37 107	XII. Metallid			
184-b	Kopra	48,3	28 025	455	Malm toores	84,7	8 003
VI. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused							
193	Loomanahad kuivalt soolatud	20,4	63 450	458—460	Lau-, sordi- ja vormraud igasug.	1 527,9	178 716
	Sel.: Ühisriigid	11,9	37 879		Sel.: Belgia	897,2	102 651
	Argentina	5,2	15 965		Saksa	555,4	66 209
194	Loomanahad märjalit soolatud	35,6	63 440	461—463	Lehtraud ja raudplekk	557,7	131 505
	Sel.: India	13,9	24 539		Sel.: Inglise	211,0	64 500
	Ühisriigid	11,9	20 927		Saksa	223,9	31 740
	Saksa	5,5	9 892		Rootsi	71,3	22 595
198—198,200	Tõõtletud peenesord. nahad	5,2	121 625	464—467-a	Teras	44,2	10 102
201	Suured parknahad	6,0	101 182		Sel.: Saksa	22,3	5 816
213—229	Karunahad	4,7	218 212		Inglise	12,4	2 927
				469—471	Vask	10,5	15 780
					Sel.: Saksa	5,7	8 614
					Rootsi	4,8	7 160
				477—478	Inglistina	1,8	7 637
VII. Seemned ja elustaimed							
238	Linaseemned	42,4	167 669	XIII. Metallkaup			
239	Ristikelnaseemned	303,7	94 116	480—490	Rauast ja terasest taotud, pressit. ja valatud kaup ern.	424,4	99 627
243	Päevalilleseemned	43,3	11 794	491	Raudaurukatlad ja crn. katel- sepatöö	6,0	3 352
VIII. Puu- ja puutööstussaadused							
275—279	Tiseri- ja treialitöö	3 153,6	182 182	492	Raud- ja terastorud ja nende ühendusjad	159,4	51 710
280—283	Aami- ja puusepatöö	7,6	18 821	493	Treitud, poleeritud, libvitud raud- ja teraskaup igasugune	55,8	75 568
		94,8	31 643	494	Raudplekk-kaup ern. lihtne	62,9	52 135
				497	Raud- ja terastraat ⊕ 1—5 mm	83,2	14 436
				507	Raudraatnaelad ja -needlid	20,4	10 338
				508	Raud- ja terastraatkaup ern.	16,5	14 982
				509—511	Noakaup igasugune	4,6	32 196
IX. Paber, paberkaup ja trükitöö							
296	Paberimass kuiv	361,9	184 989				
297	Paberimass märg	—	—				
299	Tselluloos kuiv	66,4	15 586				

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu septembris 1928 a. (järg).
 Importation et exportation des principaux articles en septembre 1928 (suite).

Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Eker—couronne d'Estonie égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	Järjek. nr. üksikainete nomenklat.	Eker—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU							
517	Vikatid	—	—	XIX. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused			
519	Ern. käsitööriistad	17,6	34 648	731	Kivisõetõrv	103,9	20 380
521	Vasktorud	3,5	7 294	739	Nafta toores	224,5	20 278
522	Vasktraat isoleer. Ø 0,5—12,5 mm	23,3	32 228		Sel.: Ühisriigid	150,0	13 500
526—527	Vaskkaup igasugune	14,3	72 742		N.S.V.L.	64,3	5 853
536	Alumiiniumkaup ern.	2,3	9 319	740	Petrooleum	1 399,5	142 760
XIV. Põllutöomasinad ja -riistad					Sel.: N.S.V.L.	775,0	79 050
547—548	Viljapeksugarntuurid jõumasi- naga ja ilma	124,4	154 794	742	Ühisriigid	624,5	63 710
551	Traktorid	38,9	59 080		Sel.: N.S.V.L.	493,8	103 698
554	Põllutöomasiinate osad	14,9	9 503		Ühisriigid	287,8	49 941
XV. Muud töö- ja jõumasina- transportabinõud				746	Leedu	100,0	21 000
555	Aurumasinaid, lokomobiilid	0,9	1 895		Määrdeõli ern.	89,0	18 687
556	Plahvatusjõumasinaid	56,7	137 009		Sel.: Saksa	196,2	61 555
562-a	Separatorid ja n. piimandus- masinaid	16,9	39 790		Poola	67,7	19 825
570	Õmblus- ja pilutusmasinaid ja nende osad	43,5	142 013		Läti	40,0	14 000
565, 561	Igasugused tööstusmasinaid ja abinõud rauast, malmitist, tera- sest	135,2	230 282	751	Paraffin	31,3	8 955
566, 566-a	Masinate ja aparatuuride osad	49,3	88 857	755	Kampol	20,6	7 919
573—577	Veesõiduriistad	(tk) 1,00rg	80		Sel.: Ühisriigid	62,0	20 493
578—580-a	Sõiduaud	37 tk.	100 203	761	Kookosõli	60,1	19 648
585	Jalgrattad	183 tk.	14 694		Sel.: Hollandi	1,5	1 210
595	El-õnnamod., -mootorid, trans- formaatorid	6,5	18 913	770	Loomarasy tehniliseks tarbeks Pelmasest kummist asjad ühend. kiudainetega	1,5	1 210
602	El-lambid metallinõidiga	2,1	47 084	787, 792—	795	14,8	85 646
607—608	El-juhed isoleeritud	24,9	44 309	790	Kummit jalanõud	39,2	125 452
609	El- ja telef. kaablid metallpantse- riga	24,5	24 527		Sel.: Läti	19,3	10 600
610	Telegr., telef., raadioaparatuurid, -tarbeasjad, -osad	3,0	51 116	794	Soome	8,3	49 907
XVI. Instrum., aparatuur ja lasker.					Prantsuse	5,1	27 940
617	Arsitööriistad, aparatuurid ja -tarbe- asjad	1,2	23 123		Veoaudote massiiv-kummishiini	0,7	1 650
621—627	Kellad	1,2	31 790	XX. Väetisained			
641—643-b	Laskeriistad	0,9	9 087	798	Toomasslakk jahvatatud	3 210,4	167 641
XVII. Kivid, mullad ja nende saad.				802	Superfosfaat	2 691,8	135 749
644	Vabrik ja ehit. tarvitav savi	78,7	2 530		Sel.: Rootsi	1 806,7	89 940
661	Tulekindlad kivid ja tahvid (shamotkivid)	260,3	17 090		Taani	600,1	31 375
700—702	Fajanskaup	38,6	31 982	803	Kaalisool	202,2	17 347
705—706	Portselankaup	18,3	22 883	804	Tshilitsalpeeter	—	—
707—725	Tahvelklaas ja klaaskaup	105,1	120 398	808	Värvetihapu ammoniaak	—	—
XVIII. Kivisüsi, koks, põlevkivi				XXI. Keemiaain., värv., apteegikaup			
726	Kivisüsi	7 083,3	108 867	811	Värvetihapu alumiinium	821,7	487 140
		7 083,3	108 867	812	Kaustiksooda puhastamata	125,7	10 752
				864	Pesuusooda	66,3	17 614
				866	Sõehape (vedel)	78,1	9 559
				873	Värvetihapu (vedel)	4,6	2 416
				890	Värvetihapu toores, tükikesed	—	—
				977	Valmistatud arsiirühud	1,7	36 133
				979—985	Lõhna- ja kosmeetikaained	2,7	69 010
				986—998	Mineraalvärvid	194,6	27 827
				1003	Anilinivärvid	16,4	69 336
				1031	Parkimisekstraktid	94,4	47 548
				1040	Saapamääre	4,7	7 204
XVIII. Kivisüsi, koks, põlevkivi				XXII. Kunstkaup, muusikariistad ja muu eespool nimetatud kaup			
726	Kivisüsi	7 083,3	108 867	1048—1053	Muusikariistad	25,6	274 816
		7 083,3	108 867	1054	Kirjutusmaterjal ern.	11,6	71 978
						5,8	49 820
VÄLJAVEDU							
I. Tera- ja jahvatatud vilja, kartul, loomatoit				IV. Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid			
22	Kartul toores	285,7	35 811	66	Teraleib, pain normal	58,6	62 570
		268,1	33 055		Sel.: Läti	6,8	3 054
II. Toiduained—karjasaadused				77	Õunad	6,4	2 858
30	Sealiha värsked ja soolatud	6,7	8 268	130	Kartulijahu	—	—
30-a	Pekon	57,9	88 555	149	Shokolaad	10,9	38 067
	Sel.: Inglise	57,9	88 555	V. Elusloomad (arv)			
31	Sealiha suitsut. (singid, küljed)	1,6	2 562	185	Hobused (arv)	761	107 267
32	Loomaliha	284,4	221 852	186	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	21	8 450
	Sel.: Soome	275,4	214 832	189, 190	Sead, põrsad (arv)	669	93 060
34	Lambaliha	66,5	71 123			68	5 133
	Sel.: Soome	33,5	35 814	VI. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused			
	Rootsi	29,4	31 450	193	Loomanahad kuivalt soolatud	75,7	178 421
38	Sea- ja loomarasv sulatatud	—	—		Sel.: Läti	2,2	9 844
42-a	Kohupiim	—	—		Sel.: Läti	2,2	9 844
43	Või	1 328,2	4 090 732	194	Loomanahad märjalt soolatud	8,4	10 042
	Sel.: Saksa	1 243,5	3 829 998		Sel.: Soome	8,4	10 042
	Inglise	84,7	260 734				
45	Munad	3 693 600 tk.	416 638				
III. Kala ja kalakaup							
47—49	Värsked kalad	45,2	94 500				
57—59	Kalakonservid	43,4	91 085				
		0,6	650				

Tab. 3. Tähtsamate ainete sisse- ja väljavedu septembris 1928 a. (järg).
Importation et exportation des principaux articles en septembre 1928 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Ekr—couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)	1000 kg	kr
1		2	3	4		5	6
VÄLJAVEDU							
201	Suured parknahad	28,8	114 044	XI. Tekstiiltoöstussaadused		531,7	1 646 909
	Sel.: Inglise	28,7	113 804	350—352	Puuvillaniit ja -lõng	77,0	315 150
213—223	Karusnahad	0,0	1 800		Sel.: Saksa	47,5	194 840
227	Jõhvid	0,6	3 263		Leedu	14,8	61 865
235	Sooled	12,7	19 896	354—363	Puuvillarite	162,6	722 887
VII. Seemned ja elustaimed							
238	Linaseemned	—	—		Sel.: Läti	61,7	271 052
VIII. Puu- ja puutööstussaadused							
247—251	Palgid, prussid, pakud, latid	40 516,9	3 447 041		Taani	40,5	180 430
252	Lipprid	69 363	76 300	382	Rootsi	14,1	61 975
253—256	Lauad ja plangud	96 351	131 578		Pakkimis- ja kotirite	193,5	295 569
	Sel.: Inglise	10 392,10	2 200 800		Sel.: Taani	102,1	155 300
	Hollandi	8 143,86	1 725 297	387	Inglise	39,1	60 937
257	Propsid	1 606,42	339 758		Purjerite	24,1	73 718
	Sel.: Inglise	451 406	418 960		Sel.: Taani	17,7	54 052
259	Krohvimispeerud	30,03	9 009	397—399	Rootsi	3,8	11 616
270	Vineer	1 705,8	450 690		Villane riie	10,7	131 176
	Sel.: Inglise	1 684,2	444 615		Sel.: Hiina	4,7	55 769
271	Vineerist tootlipõhjad	153,6	84 423		Leedu	3,1	35 180
	Sel.: Inglise	93,6	51 466		Läti	1,8	24 364
	Saksa	46,5	25 557	XII. Metallid		897,6	37 378
272	Tikutraat	61,2	18 535	456	Vanaraud	881,1	30 450
275-a	Uksed	17,0	7 800		Sel.: Saksa	540,5	19 610
	Sel.: Inglise	17,0	7 800	468	Poola	292,2	9 040
275-b	Mööblid	39,9	30 800		Vanavask	9,5	4 644
	Sel.: Inglise	33,7	27 800		Sel.: Rootsi	6,4	3 196
	Saksa	6,2	3 000		Taani	3,0	1 448
IX. Paber, paberkaup ja trükitöö		4 039,3	899 369	XVII. Kivid, mullad ja nende saad.		13 953,3	219 183
295	Kaltsud igasugus. (peale villaste)	—	—	649	Tsement	1 323,2	51 690
315	Pakkimispaber	145,3	62 506		Sel.: Läti	960,4	37 690
316	Rotatsioonipaber	902,2	199 728		Soome	356,8	14 009
322	Kirjutus- ja trükipaber	856,1	246 661	650-a	Kips	280,7	8 500
X. Puuvill, lina ja muud kiudained							
337	Lina	85,3	139 028	659	Telliskivid vaapamata	7 317,4	101 712
	Sel.: Inglise	52,6	85 683	XIX. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused		64,4	9 821
	Soome	32,7	53 345	764	Värnits	—	—
338	Takud	37,9	44 313	XXI. Keemiaain., värv., apteegikaup		114,9	66 592
				924	Kaseiin	9,2	8 110
				1 026	Tuletikud	103,2	54 200
					Sel.: Ühisriigid	82,6	45 000
					Inglise	20,6	9 200

Tab. 4. Väliskaubandus septembris 1928 a. (tollamette järgl). — *Commerce extérieur en septembre 1928 (par les bureaux de douane).*

	Tallinna	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haap- satu	Kures- saare	Kunda	Paidiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1000 kg { Sissevedu—Importation	26 236	4 860	2 465	571	0,4	0,2	176	653	—	34 969
{ Väljavedu—Exportation	23 940	5 974	17 649	7 211	4 147	—	2 095	1 930	27	82 973
Üldtähtik—Total de l'importation et de l'export.	50 176	10 840	20 114	7 782	4 148	0,2	2 271	2 583	27	97 941
Kroonides { Sissevedu—Importation	10 709 085	643 805	304 773	32 758	492	1 390	16 966	23 573	—	11 732 792
{ Väljavedu—Exportation	9 767 840	511 960	984 253	625 583	58 089	—	114 494	102 706	4 529	12 169 423
Üldtähtik—Total de l'importation et de l'export.	20 476 834	1 155 765	1 289 026	658 321	58 561	1 390	131 460	126 279	4 529	23 902 215

Tab. 5. Tollamette tulud septembris 1928 a. (tuh. kr) — *Recettes douanières en septembre 1928 (1000 kr.)*

	September — Septembre			1. IV. — 1. X.		
	1928 a.	1927 a.	1926 a.	1928 a.	1927 a.	1926 a.
Sisseveotoll—Droit d'importation	1 909	1 757	1 907	10 734	8 676	8 761
Väljaveotoll—Droit d'exportation	43	52	170	235	412	934
Lisatoll—Accidents	3	5	13	20	23	37
Kantselmaks—Taxes de bureau	8	4	3	67	24	18
Trahvid—Amendes	4	1	8	13	13	17
Mitmesugused—Autres recettes	10	11	11	60	62	68
Kokku—Total	2 037	1 830	2 112	11 129	9 210	9 835
Ladumaks—Droit de magasinage	9	11	9	56	57	56
Sadamamaks—Droits de port	102	99	92	599	582	570
Kraana tarvit. m.—Droits pour l'emploi des grues	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	111	110	101	655	639	626

Tab. 6. Riigiraudteed augustis 1928 a. — Chemins de fer unis en août 1928.

1. Tähtsamad andmed pütkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

Rongide arv Nombre de trains	Ärakasutatu- tud läbi- taske võima- luse % de l'expl. de la capa- cité	Reisija- km üldarv (tuh.) Voyageurs- km (milliers)	Sellest III kl. (tuh.) III cl. (milliers)	Istekol- tade arvu kasuta- mise % des places occu- pées	Tühjade kauba- vagunite % kaubavagunite üldarvust % des wagons à marchandises non chargés au nombre total des wagons à marchandises	Laaditud kaubavag. keskmise teljekoorem*) Charge moyen d'essieu pour un wagon à marchand. chargé	Kauba- rongi keskmise kaal (toonides) Poids moyen d'un train de march- andises	Kauba- rongi keskmise telgede arv Nombre moyen d'essieu pour un train de marchand.
a) Laiarööpsised teed — Voie large								
Aurronges	2 509	—	16 700	15 360	42,3	4,80	471	65,17
Sellest: Paldiski—Keila	179	89,25	39	37	7,1	38,13	160	33,47
Haapsalu—Keila	202	32,58	1 278	1 167	96,9	14,91	66	16,51
Keila—Tallinna	1 040	84,87	1 537	1 510	67,0	27,58	171	31,32
Tallinna—Tapa	694	79,95	4 366	3 951	45,1	23,03	563	78,83
Tapa—Narva	438	47,10	3 146	2 917	45,4	33,59	403	50,72
Tapa—Tartu	421	57,20	3 674	3 318	39,4	18,18	520	72,08
Tartu—Valga	358	53,03	1 793	1 661	41,9	12,17	444	57,31
Valga—Irboska	159	40,03	857	808	38,3	20,57	362	47,96
Mootorvaguneis	785	—	2 182	2 182	60,6	—	—	—
Elektrironges: Tallinna—Pääsküla	1 160	—	1 907	1 907	63,5	—	—	—
Kokku — Total	4 454	—	20 789	19 458	45,1	24,12	461	65,17
Juulis — Juillet 1928 a.	4 310	—	21 071	19 768	42,5	27,77	516	71,18
Augustis — Août 1927 a.	3 791	—	19 576	18 482	48,0	24,36	—	72,14
1/IV — 31/VIII 1928.	19 012	—	101 830	95 478	47,2	27,16	463	67,88
1/I — 31/VIII 1928 a.	30 183	—	143 470	131 093	45,9	27,46	—	70,10
Kitsarööpsised teed — Voie étroite								
Sellest: Tallinna—Türi	565	—	2 136	1 863	55,9	3,12	200	81,06
Türi—Mõisaküla	399	—	977	877	37,0	21,81	126	50,38
Mõisaküla—Pärnu	623	—	677	612	51,8	37,90	179	73,97
Sellest: Lääna—Välja	125	—	95	85	43,6	28,95	—	—
Lelle—Päpiniidu	153	—	404	313	53,0	27,63	164	71,89
Türi—Tamsalu	577	—	370	351	54,3	29,10	117	45,44
Riiselja—Orajõe	185	—	61	61	30,8	39,76	142	74,73
Mõisaküla—Valga	178	—	326	288	44,3	35,23	142	63,19
Valga—Mõniste	103	—	133	133	27,9	27,26	160	51,53
Sonda—Mistvee	607	—	193	189	48,0	44,84	108	57,75
Kokku — Total	2 831	—	5 372	4 782	47,8	28,54	159	66,93
Juulis — Juillet 1928 a.	2 907	—	5 192	4 608	46,0	30,81	149	62,54
Augustis — Août 1927 a.	2 726	—	5 296	4 786	50,2	28,56	—	72,56
1/IV — 31/VIII 1928.	12 745	—	27 108	24 400	50,6	29,26	155	61,82
1/I — 31/VIII 1928	18 675	—	38 981	34 789	47,6	29,43	—	64,97

	Laalarööpsised teed—Voie large				Kitsarööpsised teed Voie étroite		
	Augustis		1/IV-31/VIII	1/I-31/VIII	Augustis		1/I-31/VIII
	1928	1927	1928/29	1928	1928	1927	1928
2. Kaubavedu — Transport des marchandises							
Saadetiste arv — Nombre des envois	55 046	47 056	269 781	404 179	29 815	23 157	214 816
kaal — poids (tuh. tn.)	106	124	796	1 274	71	47	579
tn-km (tuh.)	17 936	14 283	84 870	135 768	5 477	3 511	42 085
Sellest: erakaubad — Dont marchandises privées	—	—	—	—	—	—	—
kaal — poids (tuh. tn.)	126	98	617	1 035	67	47	506
tn-km (tuh.)	12 964	10 497	63 564	106 770	4 937	3 516	36 969
Erakaupadest väikekiirus. — Marchand. privées à petite vitesse	—	—	—	—	—	—	—
kaal — poids (tuh. tn.)	123	94	603	1 016	64	46	485
tn-km (tuh.)	12 577	9 979	61 823	104 511	4 062	3 366	35 687
3. Pagasivedu — Transport des bagages							
Pakkide arv — nombre	34 555	34 691	158 032	229 222	15 670	12 601	110 167
kaal — poids (tuh. tn.)	0,8	0,9	3,6	5,1	0,4	0,4	2,4
tn-km (tuh.)	70	75	316	497	34	30	198
4. Reisijate vedu — Transport des voyageurs.							
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	472 973	484 640	2 391 080	3 291 878	122 986	125 971	926 378
Sellest f Vüüsiühendus — Communauté avec l'étranger	4 205	4 036	19 028	29 222	964	1 020	5 906
Dont Kohalik liikumine — Mouvement local	468 678	480 514	2 362 032	3 262 656	122 022	124 942	920 470
Sellest: I klassis	70	29	402	733	—	—	—
" II	9 082	9 385	49 198	72 403	6 418	5 617	44 522
" III	462 971	475 226	2 331 455	3 218 745	116 638	120 354	861 856
Reisija-km üldarv — Voyageurs-km.	20 789 495	19 576 163	101 890 660	149 470 490	5 372 142	5 296 085	38 981 305
Sellest f Elektrirongid — Trains électriques	1 906 703	2 529 143	11 759 781	17 292 598	—	—	—
Dont Mootorvagunid — Wagons à moteur	2 182 444	396 679	5 870 016	6 551 249	—	—	—
Reisijaid ühe tee-km peale — Voyageurs par km exploité	30 891	29 088	151 397	213 180	9 593	10 508	69 600
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen	44,0	30,4	42,8	43,6	43,7	42,0	42,1
Magamiskaartide üldarv — Cartes pour wagons-lits vendues	4 601	5 330	22 646	34 011	1 104	446	5 472
Jaamaesise-piletite üldarv — Tickets d'entrée vendus	16 944	19 438	87 202	121 555	547	1 075	14 884
5. Veerevkoossesu kasutamine — Exploitation du matériel roulant							
Rongide üldarv — Nombre total de trains	4 454	3 791	19 912	30 183	2 831	2 726	18 675
Rong-km üldarv — Trains-km.	260 843	205 474	1 157 451	1 734 270	158 206	187 930	1 174 927
Sellest reisirongides — Dont trains de voyageurs	183 912	150 566	826 930	1 241 515	84 658	79 023	871 814
Teig-km üldarv — Essieu-km.	9 823 144	8 218 987	44 049 934	67 104 625	8 714 409	7 415 700	59 785 351
Sellest f Reisivaguneis — Voitures à voyageurs	3 657 904	3 493 575	17 963 114	27 470 174	2 027 888	1 927 280	15 381 676
Dont Kaubavaguneis — Wagons à marchandises	5 670 240	4 725 412	26 086 820	39 634 451	5 686 611	5 488 420	44 403 679
Keskmine telgede arv rongis — Moyenne des essieux par train	35,74	39,56	38,05	38,89	55,1	53,76	51,0
Sellest f Reisirongides — Trains de voyageurs	31,62	30,79	33,52	33,52	45,8	42,46	40,7
Dont Elektrirongides — Trains électriques	8,98	8,11	8,45	8,32	—	—	—
Dont Kaubarongides — Trains de marchandises	65,10	72,14	67,90	67,98	67,0	72,85	65,0
Keskm. kaubar. kaal — Poids moyen d'un train de marchand.	421	453	426	442	154	151	151

*) Keskmine telje koorem kitsarööpsisel teel on arvestatud paari telje peale.

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus oktoobris 1928 a.
Mouvement du port de Tallinn en octobre 1928.

Rahvuslik lipp Pavillons nationaux	Sellest—Dont																Laevadega veetud Transport de		
	Üldse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Reistajad (arv) Voyag. (nombre)	Kaupu (tonnides) Marchan. (tonnes)	
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
	I. SISSE TULNUD — VALISSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS																		
Eesti	55	11 118	24	6 772	12	3 788	10	2 079	2	360	2	360	27	1 954	3	369	55	10 504	
Sell. aur.—Dont bat. à vap.	19	8 633	14	5 506	9	3 494	8	1 809	—	—	—	—	3	422	1	171	46	8 260	
Inglise	6	4 796	6	4 796	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3 606	
Läti	1	437	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Kreeka	3	389	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norra	2	1 025	2	1 025	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	901	
Rootsi	7	4 920	6	1 591	0	4 636	5	1 307	1	284	1	284	—	—	—	—	1	1 424	
Rumeenia	2	235	—	—	—	—	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—	
Saksa	40	23 246	35	18 435	—	—	—	—	29	16 781	26	14 114	6	4 436	4	2 292	179	22 939	
Soome	29	8 793	15	2 556	—	—	—	—	2	2 562	—	—	27	6 231	15	2 556	679	440	
Taani	7	3 993	7	3 993	—	—	—	—	1	732	1	732	—	—	—	—	1	3 370	
Türgi	1	129	—	—	—	—	—	—	1	129	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cehhoslovakkia	1	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku—Total	154	59 145	95	39 168	18	8 424	15	3 338	37	29 952	30	15 490	60	12 521	22	5 217	919	43 184	
1/I—31/X 1928	1269	630 529	766	410 361	156	59 416	129	28 916	298	262 657	259	168 731	511	175 477	157	49 280	17 220	343 222	
September 1928	144	72 318	85	49 977	11	2 153	11	2 155	29	20 774	26	19 431	65	23 013	22	5 001	1 425	37 093	
Oktoober 1927	165	61 877	73	33 257	16	2 957	11	2 201	26	18 231	25	16 089	82	14 505	18	4 557	900	24 955	
	RANNASÖIT — CABOTAGE																		
Rannasõit—Petit cabot.	165	11 778	139	9 040	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 306
	H. VALJA LAINUD — VALISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS																		
Eesti	61	9 405	46	8 706	9	1 682	7	1 533	—	—	—	—	41	1 899	31	1 524	75	12 067	
Sell. aur.—Dont bat. à vap.	17	7 395	16	7 256	8	1 672	7	1 533	—	—	—	—	2	251	2	251	69	10 068	
Inglise	6	4 796	4	3 870	—	—	—	—	—	—	—	—	2	926	—	—	1	1 825	
Läti	1	437	1	437	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	531	
Kreeka	2	253	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norra	2	2 146	2	2 146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2 042	
Prantsuse	2	1 286	1	1 286	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 128	
Rootsi	6	4 594	5	4 280	3	669	3	669	—	—	—	—	1	284	—	—	—	1 294	
Rumeenia	1	151	—	—	—	—	—	—	1	151	—	—	—	—	—	—	—	—	
Saksa	31	19 355	21	13 120	—	—	—	—	11	7 305	11	7 305	15	9 074	7	3 796	192	7 433	
Soome	31	8 720	28	6 133	1	96	1	96	3	2 789	3	2 789	27	5 864	24	3 277	593	3 077	
Taani	6	3 695	4	2 496	2	1 009	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	954	
Türgi	1	129	1	129	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	
Kokku—Total	159	54 747	113	42 691	15	3 456	11	2 298	15	10 216	14	10 085	86	18 047	62	8 597	869	30 856	
1/I—31/X 1928	1240	616 222	885	398 211	176	56 795	153	36 426	184	127 633	158	119 734	563	192 845	352	78 882	17 230	240 829	
September 1928	147	72 647	93	44 438	20	7 600	16	7 221	25	15 998	19	15 168	64	21 856	34	6 666	1 577	25 404	
Oktoober 1927	172	61 101	136	41 653	36	13 512	34	13 238	17	10 709	12	9 165	86	14 521	70	7 724	916	29 700	
	RANNASÖIT — CABOTAGE																		
Rannasõit—Petit cabot.	159	15 141	98	11 040	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 138

Tab. 8. EESTI PANGA ÄRISEIS 30 septembril 1928 (1000 Ekr.).
Bilans de la Banque d'Estonie le 30 septembre 1928 (1000 Ekr.).

Aktiva—Actif	1000 Ekr.		%	Passiva—Passif	1000 Ekr.		%
Kattevara—Réserve:	35 988	49,3		Põhikapital—Capital	5 000	6,8	
kuld rahas ja kangides—or monnayé et or non monnayé	10 045	13,8		Tagavarakapital—Fonds de réserve	1 963	2,7	
välisraha—devises étrangères nettes	25 943	35,5		Jooksvate kohustused—Exigibilités courantes:	61 752	81,6	
Vahetusraha—Pièces de monnaie d'appoint est.	472	0,6		A. Pangatähed liikvel—Billets en circulation	39 564	54,2	
Sisevekslid—Effets intérieurs escomptés	10 168	13,9		B. Jooksvad arved—Dépôts à vue et compt. cour.	22 188	30,4	
a) kaubavekslid—commerciaux	8 813	12,1		a) valitsusele—État	15 894	21,6	
b) põllumajandust.—agricoles	1 332	1,8		b) pankade—banques	1 346	1,9	
c) metsatööstust.—relatifs au commerce d. bois	22	0,0		c) teised—divers	5 038	6,9	
Laenu—Prêts et avances:	—	—		Muud passivad—Passifs divers	4 319	5,9	
valitsusele—a l'État	—	—					
teistele¹)—divers	16 355	22,4					
Kinnis- ja vallasvara—Propriété immobil. et matér.	1 322	1,8					
Muud aktivad—Autres actifs	8 729	12,0					
	73 034	100			73 034	100	

¹) Kattevara vahakord jooksvate kohustustega: 58,27%.—Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 58,27%.

¹) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene mitte üle Kr. 15 000 000.—.

Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äriselts 1 septembril 1928 a.

Bilans des banques privées et des principales banques coopératives au 1 septembre 1928.

	20		21		20 era-		21 ühis-	
	erapanka		ühispanka		panka		panka	
	20 bang. privées		21 bang. coopér.		20 bang. privées		21 bang. coopér.	
	1/IX	1/VIII	1/IX	1/VIII	1/IX	1/VIII	1/IX	1/VIII
	1000 kr.				% ₁₀			
Aktiva—Actif								
1. Kassa—Caisse	1 415	1 016	379	281	1,4	1,0	1,2	1,0
2. Jooksvad arved teisis rahaasutisits Comptes courants	1 081	1 345	2 174	2 315	1,0	1,3	7,2	7,9
a) Sellest Eesti pangas—Dont la Banque d'Estonie	642	454	0,6	0,4
3. Pt. 1 ja 2 kokku—Total p. 1 et 2	2 446	2 361	2 553	2 596	2,4	2,3	8,4	8,9
4. Panga päralit olevad väärtused—Effets en portefeuille	1 418	1 235	143	124	1,4	1,2	0,5	0,4
a) Väärtpaperid—Effets	1 065	944	127	109	1,0	0,9	0,4	0,4
Sellest börsil koteeritavad—Dont effets cotés à la Bourse	203	107	0,2	0,1
b, c) Väljamaa rahad, kallismetallid, čekid ja maksukäs. välisvaluutas—Métaux précieux et effets en valeurs étrangères	353	291	16	15	0,4	0,3	0,1	0,0
5. Laenuid—Prêts	68 928	67 874	21 095	20 132	68,9	66,3	69,7	68,6
a) Diskonteerit. vekslid—Eseomptes	26 981	26 398	11 144	10 572	26,2	25,8	36,8	36,0
Sellest sisemaa vekslid—Dont du pays	21 291	20 040	20,7	19,6
b) Tähtajal. laenuid—Prêts termin.	1 712	1 645	5 945	5 777	1,6	1,6	19,7	19,7
d) Kto-krt. laenuid—Autres prêts	40 235	39 833	4 006	3 783	39,1	38,9	13,2	12,9
6. Garantide deebitorid—Débit. de gar.	11 818	12 098	0,62	1 060	11,5	11,8	3,2	3,6
7. Korrespondendid—Correspondants	5 864	6 480	1 494	1 692	5,7	6,3	4,9	5,8
a) Sisemaa—en Estonie	1 498	1 251	519	503	1,5	1,2	1,7	1,7
{ Loro	1 999	1 740	960	1 173	1,9	1,7	3,2	4,0
{ Nostro	292	829	0	0	0,3	0,3	0,0	0,0
b) Väljamaa—à l'étranger	2 075	3 160	17	16	2,0	3,1	0,0	0,1
{ Loro	139	126	117	123	0,1	0,1	0,4	0,4
{ Nostro	2 936	2 825	26	26	2,3	2,3	0,1	0,1
9. Osakondade arved—Succursales	5 382	5 386	543	545	5,2	5,3	1,8	1,8
10. Kinnisvara—Immubles	438	439	117	113	0,4	0,4	0,4	0,4
11. Vallasvara—Mobilier
12. Jooksvad kulud, makstud ja komisj.—Frais courants, intérêts et commis. payés	2 828	2 541	724	609	2,7	2,5	2,4	2,1
14. Üleminevad summad—Actifs transitaires	1 005	1 020	180	167	1,0	1,0	0,6	0,6
15. Muud aktivad—Actifs divers	387	441	2 204	2 134	0,4	0,5	7,6	7,3
a) Liikmete vastutus ¹⁾	1 892	1 856	6,2	6,3
Kokku—Total	102 989	102 316	30 250	29 330	100	100	100	100
Passiva—Passif								
1. Panga kapitalid—Capitaux et réserves	10 388	10 384	1 821	1 798	10,1	10,2	6,0	6,1
a) Sisemakstud aktsiakapital (osakap.)—Capital versé	7 724	7 724	1 410	1 381	7,5	7,6	4,6	4,7
b) Tagavarakapital—Réserves	2 001	2 002	267	268	1,9	2,0	0,9	0,9
c) Muu erikapital—Réserves spéciales	659	658	144	149	0,7	0,6	0,5	0,5
2. Hoiusummad—Dépôts	43 951	43 613	18 623	18 330	42,7	42,6	61,5	62,5
a) Tähtajal. hoiusummad—Dépôts terminables	10 627	10 430	7 166	7 037	10,3	10,2	23,7	24,0
b) Jooksvad arved—Comptes courants	30 293	30 529	10 693	10 762	29,4	29,8	35,8	36,7
c) Kontokorrentarvete kreditiisaldod—Autres dépôts	3 031	2 654	764	531	3,0	2,6	2,5	1,8
3. Rediskont—Résecompte	7 023	8 040	700	610	7,4	7,9	2,3	2,1
a) Sellest maksukohaga sisemaa—Dont payables à l'intérieur du pays	1 785	1 570	1,7	1,5
4. Võlaarved teisis asut. —Créditeurs	4 303	4 074	2 547	2 317	4,3	4,0	8,4	7,9
a) Sellest sisemaa kreditiisutisits—Dont établissements du pays	3 213	2 819	3,1	2,7
5. Pt. 3 ja 4 kokku—Total p. 3, 4	12 016	12 114	3 247	2 927	11,7	11,9	10,7	10,0
6. Korrespondendid—Correspondants	14 489	14 047	1 096	979	14,0	13,7	3,6	3,3
a) Sisemaa—en Estonie	3 171	3 427	653	459	3,0	3,3	2,1	1,6
{ Loro	1 402	1 315	384	477	1,4	1,3	1,3	1,6
{ Nostro	711	630	10	10	0,7	0,6	0,0	0,0
b) Väljamaa—à l'étranger	9 185	8 076	49	59	8,9	8,5	0,2	0,1
{ Loro
{ Nostro
7. 8. Maksukäsdud ja akseptid—Acceptations	209	329	19	12	0,3	0,3	0,1	0,1
9. Väljamaksmata % ₁₀ restant à payer	248	238	65	75	0,2	0,3	0,2	0,2
10. Väljamaksmata osakasu—Dividendes restant à payer	122	126	50	81	0,1	0,1	0,3	0,3
11. Garantide krediiditorid—Créditeurs de garanties	11 819	12 088	962	964	11,5	11,8	3,2	3,3
12. Osakondade arved—Succursales	2 362	2 393	25	27	2,3	2,3	0,1	0,1
13. 14. Saadud prots. ja muud tulud Intérêts et commissions reçus	4 985	4 608	1 785	1 575	4,8	4,5	5,9	5,4
16. 1927 a. jagamata puhaskasu—Bénéfice net.
17. Üleminevad summad—Transitoires	827	848	176	277	0,8	0,8	0,6	0,9
18. Muud passivad—Passifs divers	1 512	1 528	2 351	2 285	1,5	1,5	7,8	7,8
a) Amortisatsioonkapital ²⁾	1 174	1 173	219	217	1,1	1,1	0,7	0,7
b) Liikmete lisakohustus ³⁾	1 892	1 856	6,2	6,3
Kokku—Total	102 989	102 316	30 250	29 330	100	100	100	100

¹⁾ Responsabilité des membres. ²⁾ Capital d'amortissement. ³⁾ Responsabilité supplémentaire des membres.

Tab. 11. Üksikute pankade äriseltsu summad 1 septemb. 1928 a.

Montant des bilans des banques au 1 septembre 1928.

	1. IX. tuh. kr.		1. VIII. tuh. kr.	
	1. IX. tuh. kr.	1. VIII. tuh. kr.	1. IX. tuh. kr.	1. VIII. tuh. kr.
Erapangad—Banques privées				
G. Scheel ja Ko.	25 834	26 975		
Tallinna krediitpank a/s.	24 830	23 767		
Estimaa tööstus- ja kaub.-pank	10 613	10 585		
Tartu pank	7 228	7 426		
Tallinna aktsiapank	5 223	5 347		
Kommertsbank	6 479	6 107		
Tallinna linnapank	4 557	4 571		
Eesti laenupank a/s.	3 092	3 064		
Eesti-Vene pank	2 624	2 070		
Sakala pank	2 367	2 394		
Kaubapank a/s.	2 142	2 118		
Pärnu pank	2 124	2 117		
Pärnu krediitpank	1 235	1 202		
Viru pank	979	934		
Valga pank	1 016	1 008		
Tartu tööstuspank	1 056	1 046		
Rosen ja Ko	442	428		
Tartumaa pank	582	586		
Tartu linna pank	756	756		
Võru pank	220	215		
Kokku—Total	102 989	102 316		
Tähtsamad ühispankad—Principales banques coopératives				
Eesti rahvapank	5 314	5 185		
Eesti laenu- ja hoiuühisus				
Tartus	3 542	3 498		
Tartu majaomanikkude pank	2 829	2 742		
Kolmas Tartu laenu- ja hoiuühisus	2 809	2 833		
Viljandi ühispank	1 881	1 801		
Tallinna majaomanikkude pank	2 576	2 376		
Rakvere ühispank	1 175	1 144		
Tallinna laenu- ja hoiukassa	1 077	1 080		
Pärnu-Eesti laenu- ja hoiuühisus	1 090	1 051		
Võru ühispank	904	896		
Jõgeva ühispank	887	871		
Paide ühispank	809	819		
Põltsamaa ühispank	726	711		
Tallinna juudi ühispank	1 022	887		
Narva ühispank	576	564		
Põlupidajate ühispank	659	633		
Põhja-Eesti ühispank	487	431		
Saarde laenu-hoiuühisus	543	513		
Võhma ühispank	446	447		
Saarde ühispank	512	505		
Petseri laenu-hoiuühisus	376	343		
Kokku—Total	30 250	29 330		

Arvestatud pankade üksikasjaline äriselts v. E. St. nr. 67 (b) lk. 364—365, (äriselts 1. jaan. peale).

Données sur la situation séparément pour chaque banque v. Rec. nr. 67 (b) page 334—365 (au 1 janvier 1927).

Märkus: Äriseltsused 1. IV, 1. V, 1. VI ja 1. VII 1927 a. (E. St. 68 (7), 69 (8), 70 (9)) on korrespondentarvete nimetused nomenklatuuris ebaõiges järjekorras trükitud; see peaks olema (Aktivas ja passivas).

Korrespondendid

a) Sisemaa { Loro
Nostro
b) Väljamaa { Loro
Nostro

Tab. 12. RIIGI SISSETULEKUD AUGUSTIS (1000 Ekr).

RECETTES DE L'ÉTAT en AOÛT (1000 Ekr).

Ekr = couronne d'Estonie, égale 100|248 gr. de l'or pur (100 mks. aurif.).

Table with columns for years 1928 and 1927, listing various tax and revenue items such as Korrallised tulud, OTSEKOHESED MAKSUD, LÕIVUD JA TASUMAKSUD, and SEGATULUD.

Tab. 14. VABARIIGI PIIRIDEST ÜLESÕITNUTE ARV OKTOOBRIIS 1928 a.

NOMBRE DES PERSONNES PASSES LES CONFINS DE LA RÉPUBLIQUE EN OCTOBRE 1928.

Table showing the number of border crossings (Sisse sõitnud and Välja sõitnud) by country for various nations like Eesti, Ameerika, Austria, etc.

Välispassidega Passeports pour l'étranger

Table with multiple columns showing passport statistics for Tallinn, Valga, Narva, and other regions, including Piiripunkti järgi and Sissepassidega.

Tab. 25. TOIDUAINETE MAKSUMUS KALORILISE SISALDUSE JÄRGI 1925-1928 a. — COÛT DES DENRÉES ALIMENTAIRES À LA BASE DE LEUR VALEUR NUTRITIVE 1925-1928.

Large table listing the cost of various food items (e.g., Sealihha, Seapekk, Loomaliha) categorized by calorie content and years from 1925 to 1928.

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaberite hinnad Tallinna börsil oktoobris 1928 a.
Cours du change à Tallinn (Reval) en octobre 1928.

Börsi koosolekute päevad	New-York 100 \$ (dollar)		London 100 £ (Ingl. ml.)		Berlin 100 Saksa mk. — Mark allemand		Helsinki 100 Soome mk. — Mark fin.		Paris 100 Prants. fr. Franc fr.		Bruxelles 100 Belga Belga		Zürich 100 Helv. fr. Franc suisse		Milano 100 Itaalia liira La lire		Stockholm 100 Rootsi kr. Cour. sué- doise		Kjöbenhavn 100 Taani kr. Cour. da- noise		
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	
	1. . .	373,25	374,25	1810	1815	88,95	89,55	9,38	9,43	14,60	14,85	51,85	52,35	71,80	72,40	19,50	19,90	99,80	100,40	99,50	100,10
2. . .	"	"	"	"	88,90	89,50	"	"	"	"	"	"	71,85	72,45	"	"	99,85	100,45	"	"	
3. . .	"	"	"	"	88,85	89,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,80	100,40	"	"	
4. . .	"	"	"	"	88,90	89,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
5. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
6. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
8. . .	"	"	"	"	88,80	89,40	"	"	"	"	"	"	"	"	19,55	19,95	"	"	"	"	
9. . .	"	"	"	"	88,75	89,35	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
10. . .	373,10	374,10	"	"	88,85	89,45	"	"	"	"	"	"	71,80	72,40	"	"	"	"	"	"	
11. . .	373	374	"	"	88,80	89,40	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
12. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
13. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,75	100,35	"	"	
15. . .	373,10	374,10	"	"	88,85	89,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
16. . .	"	"	"	"	88,75	89,35	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
17. . .	"	"	"	"	88,85	89,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
18. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
19. . .	"	"	"	"	88,90	89,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,55	100,15
20. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
22. . .	373,15	374,15	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,70	100,30	"	"	
23. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
24. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,50	100,10
25. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
26. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
27. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	99,75	100,35	"	"	"
29. . .	373,25	374,25	"	"	88,95	89,55	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
30. . .	373,15	374,15	"	"	88,90	89,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
31. . .	373,25	374,25	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Keskmine																					
Oktoob. 1928	373,16	374,16	1810	1815	88,87	89,47	9,38	9,43	14,60	14,85	51,85	52,35	71,81	72,41	19,54	19,94	99,76	100,36	99,51	100,11	
Septem. 1928	373,06	374,06	1810	1815	88,90	89,50	9,38	9,43	14,55	14,80	51,85	52,35	71,80	72,40	19,52	19,92	99,82	100,42	99,49	100,09	
1/1-31/X-28	372,48	373,48	1813	1818	88,88	89,48	9,37	9,41	14,02	14,87	51,89	52,39	71,72	72,32	19,50	19,90	99,85	100,45	99,05	100,25	
Oktoob. 1927	372,77	374,54	1815	1824	88,92	89,70	9,38	9,45	14,00	15,08	51,81	52,70	71,93	72,71	20,36	20,91	100,18	100,95	99,87	100,65	

Jours de place	Oslo 100 Norra kr. Cour. norvégienne		Praha 100 C. slov. kr. — Cour. tch. slov.		Amsterdam 100 Hol. kuldenni Florin		Riga 100 latti Lat		Moskva 100 Cerv. r.) Tchervon. rouble		Wien 100 Aus s. Shilling autrichien		Budapest 100 Ungari pengő P. hongrois		Warszawa 100 slotti Zloty		Kaunas 100 l. Lit		Danzig 100 kuldenni		E.V. vöi- dulani Empr. de l'Etat	
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.
	1. . .	99,85	100,05	11,05	11,25	149,70	150,50	71,90	72,40	191,25	192,75	52,55	53,15	65,00	65,70	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60
2. . .	"	"	"	"	149,05	150,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3. . .	"	"	"	"	149,70	150,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4. . .	"	"	"	"	149,65	150,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
5. . .	"	"	"	"	149,60	150,40	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
6. . .	99,40	100,10	"	"	149,65	150,45	"	"	"	"	"	"	65,05	65,75	"	"	"	"	"	"	"	"
8. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	65,10	65,80	"	"	"	"	"	"	"	"
9. . .	99,35	100,05	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
10. . .	99,40	100,10	"	"	149,60	150,40	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
11. . .	"	"	"	"	149,55	150,35	"	"	"	"	52,50	53,10	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
12. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	65,05	65,75	"	"	"	"	"	"	"	"
13. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	52,45	53,05	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
15. . .	99,35	100,05	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
16. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
17. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
18. . .	"	"	"	"	149,60	150,40	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
19. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
20. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
22. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
23. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
24. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
25. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	65,00	65,70	"	"	"	"	"	"	"	"
26. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
27. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	52,50	53,10	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
29. . .	"	"	"	"	149,65	150,45	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
30. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	191,50	193,00	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
31. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Moyenne																						
Oktoob. 1928	99,36	100,06	11,05	11,25	149,61	150,41	71,90	72,40	191,27	192,77	52,49	53,09	65,04	65,74	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60	1,70
Septem. 1928	99,39	100,09	11,05	11,25	149,63	150,38	71,88	72,38	191,21	192,71	52,56	53,16	65,06	65,76	41,50	42,70	36,75	37,35	72,40	73,00	1,60	1,70
1/1-31/X-28	99,35	100,09	11,05	11,25	149,65	150,65	71,87	72,37	191,58	193,08	52,45	53,05	65,02	65,72	41,50	42,70	36,72	37,32	72,51	73,14	1,54	1,62
Oktoob. 1928	98,26	99,94	11,04	11,25	149,70	150,78	71,73	72,50	190,88	193,27	52,59	53,52	65,34	66,35	41,17	42,97	36,67	37,45	—	—	1,37	1,42

Peale selle noteeriti: 8% Eesti hüpoteegi pangla pantlendid, (nominaal väärtus kr. 1). 1. — 22. okt. ostj. 0,84, müüj. 0,86; 23—31 okt. ostj. 0,85, müüj. 0,87; 1927 a. 7% välislaenu (nominaal väärtus \$ 500). 1. — 9. okt. ostj. 1,689, müüj. 1,740; 10. — 27. okt. ostj. 1,688, müüj. 1,730; 29. okt. ostj. 1,689, müüj. 1,740, 30. okt. ostj. 1,688, müüj. 1,739; 31. okt. ostj. 1,689, müüj. 1,740.

Ekr = couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs). *) Ček.

Tab. 24. Suurmüügihinnad oktoobris ja septembris 1928 a.

Prix de gros en octobre et septembre 1928.

Hinnad kroonides — Prix en Ekr.	Okt. 1928 a.	Sept. 1928 a.	Okt. 1928 a.	Sept. 1928 a.	
Ekr = couronne d'Estonie, égale 100/248 gramme de l'or pur (100 marks antérieurs)					
Toidunäed ja tomatoit — Denrées alimentaires et fourrage					
1. Rukis, Eesti — <i>Seigle du pays</i>	3,18	—	77. Puuvillane riie, Bjas, — <i>Cotonnade</i>	1) 0,47	0,47
2. " Ameerika — " <i>d'Amérique</i>	3,18	3,19	78. " Mitkul — " "	1) 0,85	0,85
3. Nisu, Eesti — <i>Froment du pays</i>	3,95	3,90	79. Paber, rotatsiooni — <i>Papier roté</i>	4,49	4,40
4. " Veno — " <i>de Russie</i>	—	—	80. Tallanahk, Eesti nahast — <i>Cuir à semelles du pays</i>	68	68
5. Oler, toidu — <i>Orge</i>	3,12	3,10	81. " Ameer. nahast I s. — <i>Cuir d'Amér. I s.</i>	74,25	74,25
6. Kaer, toidu Eesti — <i>Avoine du pays</i>	3,03	—	82. " " II s. — " " II s.	69	69
7. " väljamaa — <i>étrangère</i>	3,01	2,91	Ehitusmaterjalid — Matériel de construction		
8. " seemne, — <i>Avoine (pour semence)</i>	—	—	83. Tsemant, Portland, Port-Kunda — <i>Ciment d. Portland</i>	3) 8,75	8,75
9. Rukkijahu — <i>Farine de seigle</i>	3,25	3,39	84. " " " " " " " " " " " "	5) —	—
10. Itakkipüü — " <i>blatée</i>	4,25	4,16	85. Kriit, toores — <i>Craie brute</i>	—	—
11. Nisuj, Ameerika, söre — <i>Farine de from. amér., I s.</i>	7,35	7,45	86. " pestud — " <i>lavée</i>	1,20	1,20
12. Nisuj, Ameer. pelme, kõrg. s. — " " II s.	7,35	7,40	87. Asfalt — <i>Asphalte</i>	1,31	1,35
13. Kartulid, ekspord — <i>Pommes de terre (d'export.)</i>	1,15	—	88. Lubi — <i>Chaux</i>	0,47	0,47
14. piirituse — " <i>pour alcool</i>	0,73	—	89. Kips tükikesed — <i>Plâtre en morceaux</i>	0,25	0,25
15. Kartulihelbed — <i>Flourons de pommes de terre</i>	—	—	90. " jahvatatud — " <i>moulu</i>	0,40	0,40
16. Kartulitärklis — <i>Supérieur</i>	7,20	7,25	91. " krohvimise — " <i>pour ouvrages en stuc.</i>	0,65	0,65
17. Hurned, roh., Eesti — <i>Pois verts du pays</i>	—	—	92. Telliskivid I s. — <i>Brigues I sorte</i>	6) 60	—
18. " " " " " " " " " " " "	6,88	6,88	Metallid — Métaux		
19. Odratangud — <i>Grain d'orge</i>	—	—	93. Raud, sordi — <i>Fer en espèces</i>	2,73	2,51
20. Piim, pudelreis — <i>Lait en bouteilles</i>	1) —	—	94. " latt — " <i>lingots</i>	—	—
21. Või, melerdei, ekspord — <i>Beurre de ferme (d'export.)</i>	50,10	49,10	95. " viits — <i>Ferraille</i>	3,70	3,55
22. siseturu — " " " " " " " " " " " "	—	—	96. " plekk — <i>Tôle de fer</i>	3,70	3,70
23. Margariin, kodumaa — <i>Margarine du pays</i>	20,40	20,40	97. " tsingitud — <i>Tôle de fer zinguée</i>	6	6
24. Juust, sveitsi, Eesti — <i>Fromage, suisse, du pays</i>	27,95	27,87	98. " talad (T) — <i>Sommiers en fer</i>	2,57	2,48
25. " " " " " " " " " " " "	—	—	99. Teras, vedru — <i>Acier à ressort</i>	4,75	4,73
26. Kaseiin — <i>Caséine</i>	13,20	13,25	100. " tõrgistade — <i>Oudillage en acier</i>	13	13
27. Muud, eksp. I s. — <i>Oufs (d'exp.) I s.</i>	8) 15	32,25	101. " talla — <i>Aimant</i>	3,10	—
28. " " " " " " " " " " " "	—	—	102. Malm — <i>Fonde de fer</i>	—	—
29. Sõtkur, peen., Dantsigi — <i>Sucre en poud., de Dantsig</i>	—	—	103. Inglitina — <i>Étain</i>	85,50	93
30. " " " " " " " " " " " "	6,32	6,50	104. Seatina — <i>Plomb</i>	10,25	10,75
31. " " " " " " " " " " " "	6,47	6,80	105. Vaskplekk, punane — <i>Tôle de cuivre, rouge</i>	31,25	33,25
32. " " " " " " " " " " " "	6,43	6,97	106. " valge — " <i>blanche</i>	30,25	32,25
33. " " " " " " " " " " " "	6,31	—	107. Tsinkplekk — " <i>de zinc</i>	18	10
34. " " " " " " " " " " " "	6,36	6,57	Kütteained, õlid ja nende saadused — Combustibles, huiles et leurs produits		
35. " " " " " " " " " " " "	6,40	6,44	108. Segapuud — <i>Bois mixtes</i>	—	—
36. Siirup, kartuli, 420 — <i>Strop de pom. de terre 420</i>	7,80	7,50	109. Klivisüsi auru, Yorkshire — <i>Houille de Yorkshire</i>	0,48	0,43
37. Glükoos — <i>Glucose</i>	7,45	7,25	110. " Newcastle — <i>Houille de Newcastle</i>	0,41	0,41
38. Tee, lahtine, Pekoe broken, Java — <i>Thé</i>	—	—	111. " sepa — <i>Houille de forge</i>	0,40	0,40
39. " " " " " " " " " " " "	82	82	112. Koks, vaku — <i>Coke de fonte</i>	—	—
40. " " " " " " " " " " " "	89	89	113. " gaasi — <i>Coke de gaz</i>	0,65	0,65
41. " " " " " " " " " " " "	45	45	114. Põlevkivi, I s. A. — <i>Schiste combustible I sorte A.</i>	0,10	0,10
42. Kohvi, Rio, Santos — <i>Café de Rio, Santos</i>	46	47	115. " " " " " " " " " " " "	0,08	0,08
43. Kesk-Ameerika sordid — <i>Café d'Amér. Centr.</i>	63	64	116. " " " " " " " " " " " "	0,05	0,05
44. Kakaos, inglise — <i>Cacao d'Angleterre</i>	23	23,50	117. Põlevkiviõli — <i>Houille de schiste combustible</i>	1,70	1,70
45. " " " " " " " " " " " "	20,50	20,50	118. Nafta, Vene — <i>Naphte de Russie</i>	2,26	2,30
46. " " " " " " " " " " " "	28	28,75	119. " Ameerika — <i>Naphte d'Amérique</i>	2,05	2,05
47. Riis, Burma II — <i>Riz de Burma II</i>	5,80	5,78	120. Peetroleum, Vene — <i>Pétrole de Russie</i>	2,48	2,60
48. Sool, lahtine, Saksa — <i>Sel d'Allemagne</i>	0,58	0,56	121. " Ameerika — <i>Pétrole d'Amérique</i>	2,51	2,60
49. " " " " " " " " " " " "	0,56	—	122. Bensin, Vene — <i>Benzine de Russie</i>	4,50	4,50
50. " " " " " " " " " " " "	—	—	123. " Ameerika — <i>Benzine d'Amérique</i>	4,50	4,50
51. Heeringad, Yarmouth, Maties — <i> harengs d. Yarm.</i>	—	—	124. Masinaõli, Vene ja Poola — <i>Huile à graiss. de Russie et de Pologne</i>	4,65	4,65
52. " " " " " " " " " " " "	—	—	125. " " " " " " " " " " " "	5,05	5,05
53. " " " " " " " " " " " "	52	52	Väetisained — Engrais		
54. " " " " " " " " " " " "	56	56	126. Superfosfaat, 18 — 20% — <i>Superphosphate 18—20%</i>	5) 5,50	5,50
55. " " " " " " " " " " " "	30	30	127. Toomasjahu, 16 — 17% — <i>Scorie Thomas 16—17%</i>	7) 4,50	4,50
56. " " " " " " " " " " " "	25	25	128. Kaalitsool, 30% — <i>Sel de potasse 30%</i>	—	—
57. Sealihä I s. — <i>V viande de porc I sorte</i>	19,60	19,15	129. " " " " " " " " " " " "	9) 9,50	9,50
58. Pekk — <i>Lard I sorte</i>	—	—	130. Kainiit, 12% — <i>Carbite 12%</i>	7) 4,85	4,85
59. Loomaliha I s. — <i>V viande de boeuf I sorte</i>	8,44	9,10	131. Eesti fosforiit, 25 — 27% — <i>Phosphor. du pays 25—27%</i>	7) 4,80	4,80
60. Ristikheln — <i>Tréfle</i>	—	—	132. Salpeeter, Norra — <i>Salpêtre de Norvège</i>	—	—
61. Aasaheln — <i>Foin des prés</i>	—	—	133. " " " " " " " " " " " "	8) 17	17
62. Ölikoogid, linaseemne — <i>Tourteaux de graines d. lin</i>	3,40	3,30	Värvid ja muu keemilakau — Matières tinctoriales et autres produits chimiques		
63. " puuvillile — " <i>de tournecol.</i>	3,27	3,15	134. Nigrosiin, veesulav, väljamaa — <i>Nigrsine fondante</i>	88,50	88
64. " päevilla — " <i>de coton</i>	—	—	135. Tsinkvalge, väljamaa — <i>Blanc de zinc, étranger</i>	13,30	13,30
65. " soojatangud — " <i>de soya</i>	—	—	136. Tinvalge, " " " <i>plomb</i>	13,73	13,37
66. " palmi — " <i>de palme</i>	—	—	137. Ooker, " " " <i>Ocre étrangère</i>	3,72	3,72
67. Nisukiliid — <i>Sons de Froment</i>	2,45	2,43	138. Pesusooda — <i>Soude</i>	1,78	1,76
68. Rukkikiliid — <i>Sons de seigle</i>	—	—	139. Seebikivi, inglise — <i>Pierre de savon d'Angleterre</i>	4,75	4,75
Linaseeme, lina, riie, paber ja nahk — Graines de lin, lin, tissus, papier et cuirs			140. Tuletikud — <i>Allumettes</i>	3) 130	136,25
69. Linaseeme, õli 87% basis — <i>Graines de lin,</i>	4,02	—			
70. külvil 95-96% basis — <i>Graines de lin p. semence</i>	4,50	—			
71. Lina, Litvi, R — <i>Lin de Litovnie, R</i>	19,25	—			
72. " Petersi, R — " <i>de Petersi, R</i>	21,75	—			
73. " Võru, R — " <i>de Võru, R</i>	—	—			
74. " Tartu, R — " <i>de Tartu, R</i>	19,25	—			
75. Takud, Codilla I — <i>Étoupe de Codilla I.</i>	—	—			
76. " " II — " <i>II.</i>	—	—			

Hinnad on antud puuda kohta peale märgitute — Les prix sont indiqués par poud etc. les cas marques ci-après: 1) liiter — litre, 2) 360 tk. — 360 oeufs, 3) tünn — baril, 4) arssin — arshine, 5) 10 puuda 10 naela — 10 pouds 10 livres, 6) tuhat — mille, 7) kott 6 puuda — sac à 6 pouds, 8) tünn (6 pd, 4 nl.) — baril, 9) 500 pakki — 500 paquets.

Tab. 29. Tööbörste ja eravahetatlikontorite tegevus septembrils 1928 a.
Activité des bourses du travail et des agences d'affaires privées en septembre 1928.

Omavalitsuste tödbörstid — Bourses du travail des administrations publiques												Eravahetatlikontorid — Agences d'affaires privées													
Tööbörste arv — Nombre de chômeurs						Tööbörste arv — Nombre de chômeurs						Tööbörste arv — Nombre de chômeurs						Tööbörste arv — Nombre de chômeurs							
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
10	9	36	19	9	3	48	150	9	25	32	15	32	15	12	7	5	35								
1	1	30	4	13	1	3	1	6	6	20	1	1	1	1	1	1	1								
22	40	53	52	14	5	126	6	3	3	39	4	36	3	2	42	76	3								
27	4	3	3	3	1	1	3	2	2	4	2	4	2	1	5	1	1								
3	4	4	1	6	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1								
24	31	11	43	3	11	94	1	26	312	103	142	81	3	24	66	10	10								
3	3	90	97	3	11	131	33	34	105	143	142	115	221	5	50	221	9								
78	148	135	163	45	80	131	33	34	20	20	8	18	3	30	13	13	52								
26	8	24	11	14	1	5	5	2	2	2	1	3	18	3	3	13	2								
57	92	92	92	92	92	55	142	6	26	46	90	46	90	5	35	35	35								
121	189	151	173	69	131	97	30	6	5	98	24	97	21	165	309	82	4								
64	80	105	147	29	86	208	280	20	75	118	447	111	218	58	58	58	58								
		3	25	9	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3								
5	2	29	38	3	3	2	8	1	1	2	7	2	7	30	30	30	30								
1	1	3	7	1	1	1	16	2	2	2	2	2	2	5	4	4	4								
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10								
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16								
197	270	295	396	98	102	317	351	26	94	223	481	215	249	253	448	87	47								
467	661	661	661	200	200	668	668	122	122	704	704	264	264	706	706	134	134								
2 040	2 940	6 443	5 000	1 105	1 390	6 431	5 010	1 550	836	5 325	11 314	4 205	808	1 049	77	387									
220	266	441	264	46	62	351	301	301	301	197	358	251	351	270	270	270	270								
306	568	438	528	71	36	459	301	101	73	233	378	191	219	494	707	220	47								
197	270	295	396	98	102	317	351	26	94	223	481	215	249	253	448	87	47								
467	661	661	661	200	200	668	668	122	122	704	704	264	264	706	706	134	134								
2 040	2 940	6 443	5 000	1 105	1 390	6 431	5 010	1 550	836	5 325	11 314	4 205	808	1 049	77	387									
220	266	441	264	46	62	351	301	301	301	197	358	251	351	270	270	270	270								
306	568	438	528	71	36	459	301	101	73	233	378	191	219	494	707	220	47								

- Põllu- ja aiatalitused — Ouvriers agric. et horticult.
 - Metsatalitused — Forstiers
 - Ja 4. Kaev. ja murd. ning nende saad. tööl. 5.)
 - Metalitööd — Ouvriers en métal
 - Textiilitööd — Ouvriers dans l'industrie textile
 - Riistatöölised — Ouvriers de la construction de véhem.
 - Ehitustöölised — Ouvriers dans construction
 - Puittöölised — Ouvriers dans l'industrie du bois
 - Transport- ja sidetöölised 9.)
 - Kauplus töölised (ka keelnerid)
 - Kaniseleit- ja kontorimeinikud — Empl. de bureau
 - Majaleenid — Services domestique
 - Lihitöölised — Journaliers
 - Muud töölised — Autres ouvriers
- Põllumajandus ja siidandus — Agricult. et horticult.
 - Metsandus — Exploitation des forêts
 - Ja 4. Murruud ja kaevand. ja nende saadust. ts. 5.)
 - Metalitööstus — Industrie des métaux
 - Textiilitööstus — Industrie textile
 - Puittööstus — Industrie du bois
 - Paberitööstus — Industrie du papier
 - Kehakaitsetööstus — Confection de vêtements
 - Ehitustööstus — Constructions
 - Kaubandusliku teoõmuga eelviot. — Commerces
 - Transport ja side — Transport et communication
 - Isikuteenistus — Service domestique
 - Muud — Autres industries

1. Tallinna linna 121
 2. Tartu linna ja -maa 64
 3. Valga linna
 4. Pärnu linna
 5. Viljandi linna
 6. Narva linna
 7. Rakvere linna
 8. Harjumaa
 9. Saaremaa
 10. Võru linna ja -maa
 11. Põlva linna
 12. Anjala
 13. Nõmme
 14. Põltsamaa
 15. Haapsalu

Kokku 197

Kokku 1/1 — 30/IX. 1928 a. — Total 2 040
 August 1928 a. — Août 1928 220
 September 1927 a. — Septembre 1927 306

1) 1 jaanuariks 1928 a. 2) Tähend. kuude 1 kuupäevaks jäanud töötute ja vabakohatade keskmise arv. 3) Vähem määrat tööl olnud. 4) Sellest maha arvatud töötajate hulgaest välja-
 langenute arv. 5) Ouvriers des industries extractives, des produits d'extraction et ouvriers verriers. 6) Ouvriers des transports et des communications. 7) Employés de magasins (aussi garçons
 d'hôtel). 8) Industries extractives et transformation de leurs produits.

Tab. 30. Tööstustettevõtted ja nende tööjõud 1-ks oktoobriks 1928 a.
Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1 octobre 1928.

	Ettevõtte arv — Nombre des entreprises			Tööajate üldarv — Nombre général des travailleurs			Neljast töölisest — Dont ouvriers			Töölisest ja teenijast alaealist (alla 18 a.) — Ouvriers parmi les mineurs et service					
	Tööaeg 1 septembriks 1928	Tööaeg 1 oktoobriks 1928	Tööaeg 1 oktoobriks 1928 — Au 1 octob.	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses	Sept. teenistuses			
I. Murrud ja kaevandused	16	15	2 644	194	618	2 255	419	84,2	2 420	198	601	2 012	408	83,1	67
II. Mineraalne töötöötamine	21	21	1 886	167	1 774	1 774	112	94,1	1 787	104	277	1 624	113	93,5	118
III. Metallitööstus	35	35	3 872	120	259	3 788	1 389	96,4	3 836	111	248	3 201	137	95,9	148
IV. Keemiatööstus	12	12	863	44	64	833	20	97,7	836	42	63	698	21	97,8	10
V. Nahatööstus	10	10	414	28	16	426	13	102,9	353	26	16	363	10	102,8	1
VI. Tekstiilitööstus	25	25	9 644	317	304	9 657	13	100,1	8 968	307	206	8 879	11	100,1	279
VII. Puitööstus	59	59	5 226	307	1260	4 278	363	81,8	4 657	294	1225	3 726	631	80,0	72
VIII. Pabertööstus	14	14	2 473	113	114	2 472	1	99,9	2 169	112	111	2 170	1	100,0	31
IX. Põllvabrikitööstus	16	16	1 463	55	25	1 193	30	102,6	941	54	22	1 027	22	108,4	65
X. Toidu-, maisinainet- ja jookide tööstus	42	42	2 400	115	91	2 424	18	102,0	1 905	108	81	1 927	22	101,2	41
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	9	9	809	227	243	798	16	98,0	686	228	288	671	16	97,8	9
XII. Ehitistööstus	10	12	665	31	29	687	2	100,3	471	29	28	472	1	100,2	8
XIII. Elektrifitseerimine	7	7	157	157	157	157	0	100,0	152	0	0	152	0	100,0	0
XIV. Puhastustööstus	3	3	137	31	29	687	2	100,3	471	29	28	472	1	100,2	8
Kokku suurtööstus—Total	279	277	33 118	1 775	3 336	31 557	1 561	96,3	29 252	1 712	3 242	27 702	1 530	94,8	867
Sellest { ettevõtted 50 ja üle töötajaga — Les entre-prises ayant plus de 50 travailleurs	123	120	28 030	1 236	2 606	26 680	1 370	94,9	24 688	1 184	2 526	23 494	1 342	94,6	675
Dont { ettevõtted 20–49 töötajaga — Les entreprises ayant 20–49 travailleurs	156	157	5 088	539	730	4 897	191	96,2	4 306	528	716	4 206	188	95,7	194
1928 a. septembri arvud — Chiffres de septembre 1928	286	279	34 173	2 077	3 132	33 118	1 055	96,9	30 253	2 004	3 031	29 282	1 027	96,6	987
Kokku suurtööstus—Total	31	29	379	22	94	307	72	81,0	350	20	92	287	72	79,9	12
I. Industries extractives	78	78	858	89	68	879	21	102,4	850	86	66	867	20	102,5	107
II. Industrie minerale	20	20	198	7	3	192	1	98,5	135	1	1	135	0	100,0	0
III. Métallurgie	17	17	149	3	3	153	4	102,7	127	1	1	127	4	103,1	7
IV. " des caoutchouc et cuir	46	46	427	15	15	437	10	102,3	372	24	14	382	10	102,7	15
V. " textile	70	70	730	25	17	698	102	86,0	671	63	170	564	107	98,6	28
VI. " du bois	12	12	158	12	12	159	10	102,0	140	10	12	138	2	102,1	10
VII. " du papier	42	42	507	18	16	517	10	102,0	475	27	17	488	10	102,1	10
VIII. " polygraphique	108	105	902	71	48	925	23	102,5	743	67	42	768	25	102,4	25
IX. " de l'alimentation et des boissons etc.	37	42	876	128	95	478	102	127,1	361	125	26	469	99	127,5	34
X. " de vêtements et fab. de mercerie	10	8	81	12	25	68	13	84,0	75	11	25	61	14	81,9	1
XI. Confection de vêtements et fab. de mercerie	7	7	59	3	1	61	2	103,4	46	3	1	48	2	104,3	1
XII. Constructions	8	8	78	1	1	78	0	100,0	68	1	1	68	0	100,0	0
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	476	477	4 897	474	489	4 882	15	99,7	4 378	445	470	4 353	25	99,4	319
XIV. Industrie du nettoyage	755	9	38 015	2 249	3 825	36 439	1576	95,8	33 610	2 157	3 712	32 055	1 555	95,4	1 186
Üldse suur- ja kesktööstus—Grand total	471	476	4 958	453	514	4 897	61	98,8	4 438	422	482	4 378	60	98,6	293
Kokku kesktööstus—Total (entreprises moyennes)	757	8	39 131	2 530	3 646	38 015	1 116	97,2	34 697	2 426	3 513	33 610	1 087	96,9	1 280
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (entreprises moyennes)	471	7	4 958	453	514	4 897	61	98,8	4 438	422	482	4 378	60	98,6	293

1) Arvestatud juba eumem tegevust alustanud, kuid andmete puudumisel angustli kokkuvõtetist välja jäänud ettevõtte.

Tab. 31. TÖÖNNETUSED TÖÖSTUSETTEVÕTTEIS SEPTEMBRIS 1928 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en septembre 1928.

	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtted) Grand. entrep. (plus de 20 travailleurs)	Sellest—Dont		Keskistööstus (5—19 töötaja- ettevõtteid) Entreprises moyennes (de 5—19 travail- leurs)	Kokku Total	Augustis Août 1928
		Üle 50 töötaja- ettevõtteid Entr. ayant plus de 50 travail- leurs	20—49 töötaja- ettevõtteid Entr. ayant 20—49 tra- vailleurs			
I. Murrud ja kaevandused	72	68	4	—	72	94
II. Mineraalide ümbertöötamine	96	26	12	—	38	38
III. Metallitööstus	52	39	13	11	63	72
IV. Keemiatööstus	13	10	3	—	13	12
V. Nahatööstus	3	2	1	—	3	9
VI. Tekstiilitööstus	97	96	1	—	97	121
VII. Puitööstus	89	86	3	4	93	140
VIII. Paberitööstus	26	26	—	1	27	30
IX. Polügraafiatööstus	1	—	1	—	1	2
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööst.	21	18	3	3	24	17
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	—	—	—	1	1	1
XII. Ehitustööstus	7	3	4	1	8	10
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevar.	5	5	—	—	5	4
XIV. Puhastustööstus	—	—	—	—	—	1
Kokku—Total	424	379	45	21	445	551
Kokku—Total 1. I. — 30. IX. 1928	4065	3640	425	188	4253	—

Pour la nomenclature franç. s'adres-
ser à la page précédente

Tab. 32. TÖÖSTUSTÖÖLISTE ARVU LIHKUMISE INDEKSID (1-ks kuupäevaks).

Nombres-indices du mouvement du nombre de main d'oeuvre dans les entreprises industrielles (au 1-er du mois).

	A. Liikuvul baasil (eelmine kuu = 100 järgmine kuu jaoks) A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant)										B. Indeksit baasil 1. I. 1927 = 100. B. Base 1. I. 1927 = 100	
	Töötajad ¹⁾ —Travailleurs en général ¹⁾					Töölised—Ouvriers					Töötajad ¹⁾	Töölised
	Suur- ja kesk- tööstus	Suurtööstus	Sellest		Kesk- tööstus	Entreprises grandes et mo- yennes	Grandes entreprises	Dont		Entreprises moyennes		
		50 ja üle töötajaga	20—49 tööt.	5—19 tööt.	50 et plus de travail- leurs	20—49 travaille- urs	5—19 ouvriers					
1927 Jaanuar	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Veebruar	100,8	100,4	100	102,5	103,2	100,9	100,5	100,2	102,7	103,1	100,8	100,9
Märts	103,7	103,5	103,3	104,8	105,1	104,2	104,0	103,8	105,5	105,6	104,5	105,1
Aprill	103,0	102,8	101,8	109,0	104,3	103,4	103,2	102,1	110,5	104,6	107,6	108,7
Mai	99,5	100,6	100,5	101,2	92,9	99,5	100,6	100,5	101,3	98,1	107,1	108,2
Juuni	105,8	106,6	106,4	107,4	101,0	106,6	107,4	107,2	108,4	101,4	113,3	115,3
1928 Jaanuar	99,3	98,8	99,2	96,5	102,0	99,1	98,6	99,1	95,9	101,3	102,0	102,6
Veebruar	103,0	102,4	101,7	106,7	106,7	103,3	102,7	102,0	107,2	107,0	105,1	106,0
Märts	103,6	103,6	102,5	109,8	103,9	104,0	103,9	102,8	110,9	104,7	108,9	110,2
Aprill	101,0	101,2	100,7	108,7	99,9	101,2	101,3	100,8	104,0	100,3	110,0	111,5
Mai	101,8	101,5	101,3	102,7	101,9	101,8	101,8	101,6	102,7	102,0	111,7	113,5
Juuni	106,6	107,2	105,2	117,8	108,1	107,2	107,9	105,6	119,9	108,1	119,1	121,7
Juul	99,6	99,5	98,2	103,7	100,3	99,7	99,6	98,2	106,6	100,2	118,7	121,3
August	101,2	101,7	102,1	99,2	97,8	101,1	101,3	102,1	89,9	95,2	120,4	123,1
September	97,2	96,9	96,9	96,9	98,8	98,9	96,6	96,5	96,8	98,6	116,9	119,2
Oktoober	95,8	95,3	94,9	96,2	99,7	95,4	94,8	94,6	95,7	99,4	112,1	118,7

Tab. 33. NAKKUSHAIGUSED SEPTEMBRIS 1928 a. — Maladies contagieuses en septembre 1928.

	Typhus ab- dominalis	Paratyphus	Typhus ex- anthematic.	Febris recurrens	Malaria	Variola	Morbilli	Scarlatina	Diphtheria	Dysenteria	Lepra	Encephalit. febrilis	Meningitis cerebr. epid.	Trachoma	Tubercul- toos	Kokku Total
Linnad—Villes	12	8	—	—	—	—	4	52	9	2	—	—	—	4	46	137
Tallinn	4	5	—	—	—	—	—	21	5	—	—	—	—	1	27	63
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Kuressaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	2	—	—	—	—	—	—	8	1	—	—	—	—	—	5	16
Nõmme	1	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	3	9
Paide	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pärnu	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	3	8
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	3
Tartu	3	2	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	4	17
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valga	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Viljandi	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	8
Võru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maad—Arrond.	23	6	—	—	—	—	2	32	7	—	—	—	3	16	53	142
Viru	6	1	—	—	—	—	1	19	1	—	—	—	—	—	5	33
Järva	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	6
Harju	2	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	2	8
Lääne	6	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	10	25
Saare	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Pärnu	4	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	4	12	25
Viljandi	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	7
Tartu	—	1	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	3	11	20
Valga	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Võru	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	6	10
Petseri	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	4
Kokku—Total	35	14	—	—	—	—	6	84	16	2	—	—	3	20	99	279

1) Töölised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad. — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

Rahandus (10 tuh. kr.) — Finances (en

Numeratsioon ja lahrite järjekord muudetud
Numération des colonnes est changée

Table with columns: Liikvel olev raha (Circulation fiduciaire), Pangad (Des banques), and Pankade vaheline arvokoda (Mouvement de la chambre de compensation). Rows include monthly and yearly totals for 1921-1928.

Väliskaubandus (järg) —

Table with columns: Tähtsamad väljaveoainad (Articles princip. d'export.) and Tähtsamad sisseveoainad (Articles principaux). Rows include monthly and yearly totals for 1921-1928.

1) 10 000 kroonides, 1921—24 milj. mk.—En 10 000 couronnes, 1921—24 en millions mk
2) Ilma Eesti panga kassades olnud vahetusrahata.

T ö ö s t u s — I n d u s t r i e

Haigekassadel liikmeid ¹⁾ Membres des caisses de maladie	Töötajate arv suurte tööstustes Nombre des employés dans les grandes entreprises				Tööstuste tegevus Activité des usines et ateliers					
	Üldarv Nombre total	Viimase kuu- päeva Au dernier mois	Neist töölist Dont ouvriers		Üldse registreeri- tud töötate arv Nombre total des chôm. enregistrés	Töötute arv viima- seks kuupäevaks N. des chômeurs au dernier du mois	Üldine vabakoht- ade arv Nombre total des places vacantes	Vabakohtade arv viimase kuupäev. Au dernier du mois	Tööd saanud arv kui—Placements au cours du mois	
			Üldarv Nombre total	Viimase kuupäeva Au dernier du mois						
19 499	32 467	30 094	26 613	26 339	1 810	945	603	152	451	
24 634	32 473	30 166	28 029	26 407	1 587	746	612	170	442	
33 359	34 516	32 147	30 663	28 361	3 993	2 314	771	163	608	
33 665	35 273	32 051	31 386	28 822	5 089	2 406	1 870	301	1 531	
34 349	35 367	31 675	31 452	27 862	4 041	2 145	1 319	314	1 002	
37 064	30 094	30 887 ²⁾	27 717	25 689	5 105	2 957	1 272	138	1 116	
37 047	30 166	30 166	28 029	26 407	6 194	2 970	1 472	83	1 394	
36 312	34 516	32 147	30 663	28 361	5 442	2 337	852	62	820	
36 549	35 273	32 051	31 386	28 822	3 611	1 907	915	100	794	
38 602	35 367	31 675	31 452	27 862	2 688	729	1 093	468	589	
39 968	34 035	31 055	30 134	27 297	1 614	809	567	91	476	
39 768	32 886	29 631	29 045	25 923	1 934	1 201	677	267	410	
38 854	31 496	29 402	27 717	25 689	3 810	2 664	647	64	539	
37 225	31 219	28 958	27 417	25 242	6 714	4 526	1 886	53	1 630	
37 378	30 047	28 617	26 251	24 898	6 995	4 437	1 828	33	1 795	
36 034	31 071	29 312	27 224	25 578	7 085	4 421	2 755	236	2 519	
34 205	31 467	30 358	27 618	26 583	6 482	4 113	1 346	184	1 207	
34 918	32 587	30 716	28 726	26 928	6 114	3 134	1 320	87	1 233	
36 339	33 233	31 185	29 377	27 403	2 901	2 162	1 319	124	981	
37 014	36 167	33 454	32 228	29 556	3 970	1 470	1 231	105	1 028	
36 716	30 583	33 274	32 582	29 443	2 369	853	796	170	596	
40 133	34 173	33 028	33 028	30 259	1 616	486	665	107	538	
40 653	37 029	34 173	33 028	30 259	1 099	467	491	52	439	
41 865	36 250	33 118	32 263	29 232	1 358	706	518	134	264	

Piltipunkt. kaudu Par les cordons de la frontière ⁴⁾	Loomataudid—Épizooties				Suurmüügilindeksid (geom. keskm.)—N. indices des prix de gros (moy. géom.)																	
	Sisse sõitnud Arrivées	Välja sõitnud Départés	Põrnataud Anthrax	Tõttitud Moutons	Marutaud Lyssa	Kärnataud Scabies	Sigade punataud Erysipelas suis	1913 = 100							1922 = 100							
								Sisseveetavad ained Articles d'importation				Väljaveetavad ained Articles d'exportation			Üldindeks N. indice général	Sellest Dont		Sisseveetavad ained Articles d'importation	Väljaveetavad ained Articles d'exportation		Üldindeks N. indice général	
118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132		133	134		135	136		137
46 554	30 288	111	44	82	1974	153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36 879	30 336	123	48	66	921	255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39 719	38 068	109	4	96	295	391	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36 330	35 734	80	12	49	299	514	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35 994	39 219	79	4	145	211	429	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
127 405	130 262	65	7	144	145	561	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
192 690	194 441	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 879	2 524	9	4	7	115	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 990	2 528	10	4	7	77	21	96	68	120	119	108	97	128	195	119	113	96	123	100	100	100	100
3 310	3 172	9	—	8	25	33	92	70	133	108	104	115	128	184	127	114	102	117	96	107	101	101
2 944	2 978	7	1	4	25	43	94	79	142	103	108	117	118	235	127	116	109	110	100	107	103	103
2 999	3 268	7	—	12	18	36	112	84	180	103	115	120	129	220	135	124	118	114	106	114	109	109
10 617	10 855	5,4	0,6	12,0	45,4	108	83	154	99	109	114	121	143	120	114	110	108	100	101	101	101	101
16 056	16 203	—	—	—	110	84	156	94	108	108	108	127	184	122	114	109	107	99	103	101	101	101
15 892	16 002	7	1	11	3	35	111	85	146	96	108	98	119	175	114	111	105	106	100	96	98	98
16 812	17 019	8	1	6	41	113	86	153	95	109	97	119	180	114	111	105	108	101	96	98	98	98
26 100	26 325	11	—	10	11	130	114	86	162	94	110	102	125	180	119	114	109	108	101	100	101	101
20 963	20 714	20	—	7	12	132	113	84	160	94	109	107	127	180	122	118	110	109	101	103	103	102
22 456	22 750	42	—	18	6	272	109	83	156	93	107	112	127	180	125	119	110	108	98	105	101	101
16 458	16 793	11	—	2	160	107	82	153	91	105	116	116	129	180	128	115	111	108	97	103	102	102
14 156	14 445	4	1	2	108	107	81	164	91	105	117	131	270	135	118	111	108	97	113	104	104	104
12 055	12 649	5	—	8	53	107	81	170	90	105	119	132	238	134	118	112	108	97	113	104	104	104
14 902	14 134	4	1	9	40	108	82	175	89	106	119	133	225	134	118	113	108	98	113	104	104	104
12 788	12 972	4	—	9	20	110	82	182	89	107	119	136	234	136	119	114	109	99	115	106	106	106
13 808	14 115	9	—	8	14	108	82	185	89	107	124	137	260	141	121	115	109	99	118	107	107	107
15 889	15 929	8	—	14	12	110	82	186	88	107	128	137	256	142	121	117	109	99	119	108	108	108
18 924	19 107	3	—	14	9	113	82	193	87	108	130	137	249	142	123	120	108	100	120	109	109	109
23 932	24 505	3	—	13	25	113	82	194	88	109	127	142	243	143	123	119	110	100	100	121	109	109
27 619	25 990	17	—	25	58	113	81	194	87	108	122	141	229	139	121	116	110	99	117	107	107	107
27 289	27 135	17	—	10	6	154	109	81	200	87	107	123	141	142	122	117	109	99	120	108	108	108
26 802	27 403	25	—	29	0	164	107	80	189	86	105	133	141	145	122	118	109	97	122	108	108	108
20 732	20 572	9	—	16	10	104	107	82	174	86	103	134	141	145	121	118	109	96	122	107	107	107

1) 1927 a. peale eelkõrvõite andmed. 2) Esimese poolaasta andmed. 3) Ühes piirivalve punktidega—Y compris les cordons de la arde-frontière. 4) 1913 aasta—année 1913. 5) Teise poolaasta andmed.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu ilmutused 1921—1928 a. (järg).
 Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1921—1928 (suite).

		Elumaksumusindeksite käik 1913—28 (geom. keskm.) Nombres-indices du coût de la vie 1913—1928 (moy. géom.)																		
		1913 = 100										1922 = 100								
		Toitlus	Korter	Kütte ja valgustus	Riietus	Puhastus	Reisid, liikumine, post	Haridus	Lõhustus	Muud kulud	Üldindeks	Alimentation	Logement	Chauf. et éclairage	Habillement	Hyg. du corps et nettoyage	Yoga, circulat., poste	Instruction	Diversissements	Autres dépenses
	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159
1913	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	435	112	71	107	180	151	93	133	112
1921	104	10	83	124	79	44	57	120	63	85	108	44	93	83	84	80	85	111	84	95
Juuli—Juillet	98	23	90	141	93	56	68	108	76	91	100 ¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1922	115	34	86	135	89	56	83	108	82	102	120	147	96	96	95	100	125	99	108	114
1923	106	28	83	129	86	54	69	102	76	94	110	123	93	92	92	98	105	95	100	105
1924	118	31	83	151	100	75	94	138	91	107	123	136	93	107	107	134	141	128	120	120
1925	118	31	76	149	99	77	94	142	90	106	122	136	84	106	106	158	141	132	119	118
1926	112	40	80	147	95	78	94	142	92	105	117	175	89	105	102	140	141	132	122	117
1927	114	31	80	146	97	78	94	142	90	104	118	136	89	104	103	140	141	132	119	116
1927 Aprill—Avril	114	31	81	146	94	78	94	142	89	104	119	136	90	104	101	140	141	132	119	116
Mai—Mai	115	31	81	147	94	78	94	142	90	104	120	136	90	105	101	140	141	132	119	116
Juuni—Juin	117	52	81	149	94	78	94	142	96	110	122	227	90	106	101	140	141	132	127	123
Juuli—Juillet	118	52	81	149	94	78	94	142	95	108	118	227	90	106	101	140	141	132	127	121
August—Août	107	52	80	149	94	78	94	142	95	104	111	227	89	106	101	140	141	132	126	116
September—Septembre	108	52	79	149	94	78	94	142	94	104	112	227	88	106	101	140	141	132	125	117
Oktoober—Octobre	108	52	77	149	94	78	94	142	94	105	113	227	86	106	101	140	141	132	125	117
1928 Detsember—Décembre	109	52	80	149	94	78	94	142	95	105	113	227	89	106	101	140	141	132	126	118
1928 Jaanuar—Janvier	113	52	82	150	94	78	94	142	96	108	118	227	92	107	101	140	141	132	127	121
Veebruar—Février	114	52	82	150	102	78	94	142	97	109	118	227	92	107	109	140	141	132	129	122
Märts—Mars	117	52	83	150	102	78	94	143	97	111	122	227	92	107	109	140	141	132	129	124
1928 Aprill—Avril	121	52	81	150	100	78	94	143	97	113	126	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Mai—Mai	121	52	81	150	100	78	94	143	97	113	126	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Juuni—Juin	120	52	81	150	100	78	94	143	97	112	125	227	90	107	107	140	141	132	129	126
Juuli—Juillet	127	52	81	150	100	78	94	143	98	116	132	227	90	107	107	140	141	132	130	130
August—Août	124	52	84	150	100	78	94	143	98	115	129	227	94	107	107	140	141	132	130	128
1928 September—Septembre	119	52	84	150	100	78	94	143	98	112	124	227	94	107	107	140	141	132	130	125
Oktoober—Octobre	120	52	85	150	100	78	94	143	98	112	125	227	95	107	107	140	141	132	130	126

¹⁾ Keskmiselt aastas. — Moyenne annuelle.

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“ 1922-28.

METODOLOOGIA.

Rahvusvahelised mõjud statistika korraldamisel	Nr. 76(3)	lkh. 161-170
Statistika tegevuse ajal	75(2)	65-72
Rahva suhtumine statistikal Eestis	75(2)	73-81
I Eesti-Läti statistika konverentsi resolutsioonid	66(5)	233-238
Sama II Eesti-Läti statistika konverents	71(10)	547-554
Sama III Balti riikide statistika konverents	30(7)	397-401
Põlripunktidest ülesõitnute statistikat	30	50-51
Väliskaubanduse arvestamise põhimõtted	27(6)	1-24
Põllumajanduse statistika ülesanded ja teostamine	22(1)	1-20
Statistika ühistegelistes asutistes	14(3)	73-100

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Välja ja sisseerand ilmas 1920-24 a.	Nr. 57(12)	lkh. 5-10
Võrdlusandmeid Balti riikidest 1920-26 a.	72(11)	629-633
Palgaolud välisriikides 1914-25 a.	55(10)	1-4

RAHVASTIK.

Vastsündinute pikkus, kaal ja peamõõdud Tallinnas 1926-27 a.	Nr. 82(9)	lkh. 525-531
Sündivus, surevus, abieluluvus ja lahutus 1926 a.	74(1)	1-18
Sama 1925 a.	64(8)	97-101
Sama 1924 a.	47(2)	1-69.1
Tähtsamad jooni demograafiast 1918-28a.	75(2)	135-137
Abieluluvus 1922 a.	21(10)	61-69
Surevus 1922 a.	20(9)	61-76
Sündivus, surevus ja abieluluvus 1921-22 a.	18(7)	51-80
Surmapõhjused 1925 a.	14(3)	102-104.
Rinnalaste surevus 1925 a.	65(4)	209-219
Rahvaarvu kasv Eestis 1921-25a.	55(10)	5-8
Linnade ja alevite rahvastik 1927 a.	78(5)	235-237
Rahvaarv linnades 1921 a. II poolel	1-2	42-55
Rahvalikimine üle piiri 1927 a.	78(5)	238-291
Rahvalikimine üle piiri ja sisemaal 1925-26 a.	68(7)	384-389
Väljaränd 1927 a.	77(4)	233-235
Väljaränd 1926 a.	66(5)	290-291
Väljaränd Eestist 1924-25 a.	57(12)	1-5
Opteerimislikumine ja optandid 1922a. Üldrahvalugemise üldarvud	5	5-22
Enesetapp (v. kuritegevus)	24(3)	1-14
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	69(8)	431-445

HARIDUS.

Õpilaste töökoormatus	Nr. 83(10)	lkh. 565-577
Õpetajate seminarid 1923-27 a.	78(5)	298-302
Õpetasutused 1922-27 a.	76(3)	200-210
Merkikoolid 1923-27	74(1)	80-84
Alg- ja keskkoolid 1926/27 a/a.	79(6)	341-361
Sama 1925/26 a/a.	72(11)	611-623
Sama 1924/25 a/a.	60(15)	1-20
Sama 1923/24 a/a.	49(10)	1-54.1
Lasteaiad 1923-27 a.	81(8)	471-473
Üldandmed algkoolide kohta 1921/22 a/a.	13(2)	47-65
Keskkoolid. Üldarvest. ja õpil. 1920/21 a/a.	3-4	17-38
Riigi kuld haridusasutiste peale 1918-21a.	3-4	39-42
Eesti haridusasutiste üldarv I. I. 1922 a.	1-2	198-199
Liikooli õppejõud, üliõpilaskond ja majandus 1922-26 a.	66(5)	281-288
Sama tehnikumi kohta	66(5)	289-290
Kirjastus, ajakirjandus ja kirjandus 1924-26 a.	68(7)	393-401

TÖÖ JA PALGAD.

Tööpõeva pikkus tööstuses 1927 a.	Nr. 82(9)	lkh. 541-545
Tööolud 1922-27 a.	75(3)	138-140
Suur- ja kesktööstus ettevõtete tööjõud I. VII. 1927 a.	71(10)	608-610
Tööliste arv tööstuses 1928-1924 a.	89(6)	1-14
Suurtööstusettevõtete isiklik koosseis 1923 a.	24	43-45
Töövõimalused Eesti tööstuses 1922-20a.	49(4)	15-18
Tööõbrside tegevus ja tööaolu 1924-26 a.	70(9)	524-528
Tööaolu Tallinnas 8. IV. 1926 a.	62(1)	9-20
Sama Tartus 16. II. 1927 a.	69(8)	464-466
Sama lühiselt 1922-24 a.	39(6)	15-30.1
Töökaitses 1921-26 a.	73(12)	696-704
Kollektiivlepingud I. VII. 1927 a.	71(10)	589-590
Streigid tööstuses 1927 a.	73(5)	294-295
Sama 1926 a.	67(6)	354-356
Sama 1921-25 a.	54(9)	7-13
Sama 1922 a.	15(4)	51-53
Töötingimused suurtööstuses 1925 a. I poolel.	41(8)	42-46
Hüdaabitoed 1927/28 a. talvel	89(10)	600-604
Sama 1924-26 a.	69(8)	455-463
Haigekassad ja nende liikmed 1921-27 a.	80(7)	418-421
Tööõnnetused 1926 a.	81(8)	485-488
Sama 1924-25 a.	70(9)	487-494
Palgaolud tööstuses 1926-27 a.	80(7)	402-417
Tööstustööliste palgad Tallinnas 1926-27a.	71(10)	578-580
Tööstustööliste palgad Tallinnas 1926-27a.	67(6)	340-350
Põllutööliste palgad 1927 a.	71(10)	576-577
Sama palgad 1926 a.	61(16)	22-23
Tööstustööliste palgaolud 1914-26 a.	59(14)	3-12
Tööliste majanduslik seisukord Tallinnas ja Narvas (Büdzjetiline uuring)	47(3)	1-108
Tööliste majanduslik seisukord Tallinnas ja Narvas (Büdzjetiline uuring)	38(4)	1-21.1
Palgaolud suurtööstuses 1924 a.	32(11)	1-24
Põllutööliste palgaolud ja töösturg 1923-24a.	64(8)	151-152
Üks põllutööliste tulude-kulude aruanne		

TERVISHOID.

Nakkushaigused 1927 a.	Nr. 83(10)	lkh. 587-588
Kaitsevää tervishoid 1925-27 a.	82(9)	513-524
Rahva tervislik seisukord 1919-27 a.	75(2)	141-142
Surmapõhjused 1926 a.	77(4)	236-247
Sama 1925 a.	64(3)	102-104.
Rinnalaste surevus 1926 a.	81(8)	480-470
Sama 1925 a.	65(4)	209-219
Nakkushaigused 1925-26 a.	67(6)	351-353
Vähktõbi 1919-25 a.	73(12)	684-690
Tuberkuloos 1925-26 a.	70(9)	518-523
Tervishoidlik seisukord 1924-25 a.	58(13)	3-5
Narva karantiin 1922 a.	15	54-55

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Tulekahjud 1927 a.	Nr. 76(3)	lkh. 194-199
Stüdimõistetute koosseis 1924-26 a.	74(1)	19-28
Vangide arv 1922-26 a.	74(1)	29
Enesetapp 1927 a.	81(8)	488-490
Sama 1925-26 a.	65(4)	206-208
Sama 1922 a.	19(8)	57-80
Kuri- ja süüteod ning seaduste ja määruste rikkumised 1924-26 a.	71(10)	555-573
Kuritegevus 1919-1924 a.	58(6)	1-7
Tulekahjud 1924-26 a.	70(9)	512-517
Tööõnnetused (v. töö ja palgad)		

TÖÖSTUS.

Tööjõud ja toodang suurtööstuses 1926 a.	Nr. 75(2)	lkh. 110-125
Sama tööstuses 1925 a.	63(2)	37-56
Kütteainete tarvituse tööstuses 1925 a.	67(6)	347-349
Jõumasinad ja mehaaniline jõud tööstuses 1925 a.	69(8)	446-453
Eesti tööstussaaduste turud 1923-26 a.	70(9)	498-502
Eesti suurtööstuses 1921-22 a.	12	41-71
Tööstusettevõtete arv 1922 a.	6-8	98-99
Tekstiil- ja paberitööstus 1913(14) ja 1921 a.	6-8	98-97
Jõõpre turbaraba (uurimise andmed)	3-4	59-68

VÄLISKAUBANDUS.

Väliskaubandus 1919-27 a.	Nr. 75(2)	lkh. 101-109
Väliskaubandus 1927 a. I poolel	69(8)	453-454
Toilimaks ja väliskaubandus tollitariifi kohaselt 1927 a.	83(10)	589-599
Sama 1926 a.	70(9)	503-511
Eesti tööstussaaduste turud 1923-26 a.	70(9)	498-502
Väliskaubandus 1926 a. I poolel	58(13)	5-7
Sama 1923 a. (aastakokkuvõtte)	26(5)	1-7
Põllumajandus- ja tööstusained väliskaubanduses	81(8)	453-459
Sama	67(6)	322-330
Sama	49(4)	3-8
Eesti maksubilanss 1924-26 a.	66(5)	239-256

HINNAD.

Loomade hinnad laetadel 1927 a.	Nr. 78(5)	295-297
Suurmüügi ja elumaksumuse indekseid 1913-28	77(4)	lkh. 261-269
Suurmüügihinnad 1922-26 a. ja Eesti suurmüügiindeks	63(2)	57-66
Toiduainete võrdlev maksumus 1922-27 a.	68(7)	389-392
Põllumajandussaaduste hindade indekseid	65(4)	219-220
Elumaksumus (elukallidus)	36(3)	1-98.1
Suurmüügihinnad Tallinnas 1922-24 a.	35(2)	30-33

TRANSPORT JA SDE.

Tähtsamate kaupade vedu laiaroopalisel raudteel 1926 a.	Nr. 76(3)	lkh. 176-186
Randtee tegevus 1926/27 a.	73(12)	706-724
Sama 1925 a.	65(4)	182-199
Sama 1921-23 a.	17(8)	67-96
Välis- ja rannasõit ja kauba- ning reisijate vedu 1927 a.	80(7)	421-437
Sama 1926 a.	67(6)	331-346
Kaubalaevastik I. I. 1928 a.	82(9)	532-537
Sama I. I. 1927 a.	68(7)	404-408
Laevastik ning kaupade ja reisijate vedu aiseveetel 1927 a.	82(9)	538-540
Sama 1926 a.	68(7)	409-411
Laevastik ja kaubavedu veetel 1925 a.	56(11)	1-18
Post, telegraaf, telefon, raadio 1926 ja 1927 a. I veerandil.	72(11)	637-658
Lairoopalisel raudteel 1919-21. a.	1-2	188-192
Mootorsõidukite arv 1922-26 a.	68(7)	412-403
Maanteede pikkus	69(8)	467
Era lennuasjandus 1924-26 a.	85(4)	200-208
Post-telegraaf-telefon 1919-25 a.	63(2)	67-75

KINDLUSTUS.

Kindlustusseltside tegevus 1926 a.	Nr. 74(1)	lkh. 35-48
Sama 1924-25 a.	64(3)	134-148
Sama 1923 a.	42(9)	1-16.1
Sama 1920-22 a.	29(8)	1-15
Haiguskindlustus 1926 a.	83(10)	578-586
Sama 1919-25 a.	68(7)	375-333

KREDIIT JA KAPITAL.

Pankade tulud ja kulud 1921-26 a.	Nr. 71(10)	lkh. 580-585
Maapanga tegevus 1926-27 a.	71(10)	586-587
Maapanga äri seis (stand. tab. 9).	71(10)	587-588
Pandimajade tegevus 1922-26 a.	73(12)	690-695
Eesti rahaasutuste arenemine 1920-21a.	1-2	203-205

RAHANDUS.

Riigi tulud ja kulud 1918-27.	Nr. 79(6)	lkh. 362-366
Maavaltuste tulud ja kulud 1923-26 a.	79(6)	367-378
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1926 a.	78(5)	311-322
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1925 a.	66(5)	257-269
Sama 1924 a.	52(7)	
Sama 1923 a.	40(7)	

Omsvalitsuste kulud tervishoia ja hoolendamise peale 1925 a.	Nr. 65(4)	lkh. 203—205
Maksuabilanss 1927 a.	78(5)	303—310
Eesti maksuabilanss 1924—26	66(5)	239—256
Puhaskasumaks 1927 a.	81(8)	479—484
Tulumaks 1927 a.	77(4)	249—260
Riigi sissetulekud 1922 a.	15,	58—59
Likvald olev paberraha ja selle kate 1924—25 a.	44(11)	26—27

ÜHISTEGEVUS.

Tarvitajate ja majandusühingud 1926 a., Nr. 73(12)	lkh. 725—727
Tarvitajateühisused I. I. 1924	33(12), " 1—31

VARIA.

Alkoholi toodang ja tarvitamine 1920—27 a., Nr. 78(5)	lkh. 291—293
Riigiteenijate arv ja selle vähendamisprobleem	Nr. 76(3), lkh. 211—218
Kirjastus, ajakirjandus ja kirjandusturg 1924—26 a.	68(7), " 393—401
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	69(8), " 431—445
Ühingu ja sõltisid Eestis 1921—26 a.	61(16), " 18—21
Eestimene rahvahääletus Eestis 17—19. veebruaril 1923 a.	14(3), " 58—74
Eesti Vabariigi piiriloone pikkus	3—4, " 9—10
Tallinna korteriolud 1921 a.	1—2, " 21—41

PÕLJUSAAGID JA KASVUPIND.

Viljade kasvupind ja saak 1927 a., Nr. 78(3)	lkh. 187—193
Viljade kasvupind 1927 a.	70(9), " 495—497
1927 a. viljasaagi eelteated	72(11), " 634—636
Viljade kasvupind ja saak 1926 a.	62(1), " 1—8
Viljade kasvupinnad ja saagid 1925 a.	49(4), " 9—14
Talvilja külvitõngimused ning oraste seisukord 1. novembriks 1924	32, " 60
Põlulakuturide külvipinnad 1922 a.	6—8, " 69—73
Viljakasvatuse valdkonnad Eestis	66(5), " 270—280
Maaviikakuse valdkonnad Eestis	65(4), " 165—179
Võrdlevad andmed külvipinna kohta Põhja-Eestis 1895—1920	1—2, " 68—85
Põlupinna suurus ja tema kasutamine 1920	1—2, " 56—65

KARJAPIDAMINE.

Loomade arv 1927 a.	Nr. 71(10)	lkh. 574—575
Lambapidamine 1926 a.	64(3), " 149—150	
Sulgloomapidamine 1926 a.	65(4), " 180—181	
Loomade arv 1926 a.	58(13), " 1—2	
Loomade arv ja koosseis 1920—25	51(6), " 1—11	
Kontrollkarjade aastatoodang 1925 a.	54(9), " 5—7	
Sulgloomapidamine 1925 a.	51(6), " 12—16	
Loomade tootmisolud 1923/24 a. talvel	26, " 8 1.	

AIANDUS JA MESINDUS.

Mesilastepidamine ja meetodang 1926 a., Nr. 61(16)	lkh. 24—26
Sama 1925—26 a.	61(16), " 26—28
Sama 1924 a.	35(3), " 1—17 1.
Aiandus 1925 a.	54(9), " 1—5

TAPAMAJAD.

Tapamajade toodang I. I. 30. IX. 1926 a., Nr. 61(16)	lkh. 30—31
Sama 1926 a. I poolal	58(13), " 10—11

LOOMATERVISROID.

Loomataudid 1924 a., Nr. 35	lkh. 55—56
Koduloomade tervilisk seisukord 1924 a. eesimesel veeraldil	26, " 54—55

PÕLLUMAJANDUSE TASUVUS.

Talumajanduse tasuvus 1926-27 a., Nr. 73(12)	lkh. 679—683
Sama 1925-26 a. (eelkõrkvõtte)	61(16), " 1—5

MAAREFORM.

Maareformi teostamine 1919—26 a., Nr. 76(3)	lkh. 171—175
Maareformi teostamine	6—8, " 49—68
Talundite arv ja koosseis 1925 a.	50(5), " 1—5
Rend. talumaa peal asuv. pöpsikohad 1919 a.	1—2, " 98—117

MUUD PÕLLUMAJANDUSE ALAD.

Põllumajandustoodangu väärtus 1922—26 a., Nr. 67(6)	lkh. 319—321
Põllumajandus- ja tööstusainete väliskaubandus 1923—26	67(6), " 322—330
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	65(4), " 219—220
Põllutõrjitate ja masinate arv ning väärtus talundis 1925 a.	61(16), " 6—10

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED

LÜK A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I.	lkh. 288+186, 1924.	Kr. 6—
" Haridus Eestis (lüh. väljajanne)	300, 1924.	" 350
" II. Sündimus, surevus, abelluv. ja rahva liikum. 1921—1923 a.	52+54, 1925.	" 3—
" III. Tervishoid Eestis	132+80, 1925.	" 5—

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.	lkh. 20+72, 1924.	Kr. 2—
" II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	" 250
" III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	" 2—
" IV. Väliskaubandus 1924 a.	22+92, 1925.	" 8—
" V. Tõstus Eestis	80, 1926.	" 250
" VI. Riigiraudteed 1924 a.	85, 1926.	" 2—
" VII. Väliskaubandus 1925 a.	109, 1926.	" 325
" VIII. Väliskaubandus 1926 a.	IV+106, 1927	" 325
" IX. Aktsiaseltside, osalühisuste ja ühisteg. asut. äri seisund 1. I. 1926 (kuldabilanssid)	32+34, 1927.	" 2—
" X. Väliskaubandus 1927 a.	106, 1928.	" 325

EESTI PÕLLUMAJANDUS

Vihk I. Eesti põllumajandus I.	lkh. 290, 1923.	Kr. 5—
" II. Eesti põllumajandus II. a.	132, 1924.	" 225
" III. Loomapidamine Eestis 1924	17+105, 1925.	" 150
" IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	3+201, 1926.	" 3—
" V. Eesti Põllumajandus 1926 a.	VIII+254, 1927.	" 3—
" VI. Eesti Põllumajandus 1927 a.	VIII+207, 1928.	" 3—

LÜK B. 1. Üldrahvalugemise eelkõrkvõtted

2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis	73, 1923.	Kr. 2—
3. II. Riigikogu valimised	164, 1923.	" 375
4. Eesti väliskaubandus 1921—1922	73, 1923.	" 3—
5. 1922 a. Üldrahvalugemise andmed	60+33, 1923.	" 250

Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	lkh. 88, 1925.	Kr. 2—
" II. Üleriikiline kokkuvõtte (tab.)	8+188, 1924.	" 4—
" III. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	88+84, 1925.	" 3—
" IV. Viru maakond	24+52, 1924.	" 2—
" V. Järva maakond	52+60, 1923.	" 3—
" VI. Harju maakond ja Tallinn	40+56, 1924.	" 3—
" VII. a) Lääne maakond	20+58, 1924.	" 2—
" b) Saare maakond	20+56, 1924.	" 2—
" VIII. Pärnu maakond	40+84, 1924.	" 350
" IX. Viljandi maakond	36+84, 1924.	" 350
" X. Tartu ja Valga maakonnad	40+82, 1924.	" 3—
" XI. Võru ja Põlva maakonnad	30+46, 1927.	" 3—
6. 1922 a. Üldrahvalug. andmete lühitõttam. plaan ja tabelite sisu	48, 1923.	" 1—
7. Asutuste majapidamised Eestis 1919—23 a.	46+60, 1924.	" 350
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1926.	" 375
9. Statistiline album, v. I. Maajarahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1925.	" 6—
" II. Majandus. (24)	1926.	" 6—
" III. Põllumajandus. . . 112 lkh. (joonised, fotod ja tekst)	1928.	" 750
10. III. Riigikogu valimised	48, 1927.	" 175
11. Karjajandus ja karjasaaduste turg välismaal ja Eestis	72, 1928.	" 3—
Riikline aadressiraamat I. (1924) („Eta“ kirjastus)	lkh. XII+204+128, 1924 (Ladu otsas).	
Riikline aadressiraamat II. (1925) (Riigi trükikoja kirjastus)	XXXII+728+149, 1925	Kr. 6—
Riikline aadressiraamat III. (1926—1927) (Riigi trükikoja kirjastus)	LXX+44+960.	" 650

LÜK F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. Nr. 1—11 hind kokku	Kr. 10—	1927 Nr. 66(5) 15 mai 86	Kr. 1.50	1928 Nr. 76(3) 15 märts 72	Kr. 1.50
1923 " " 12—21 " " " "	" 15—	" " 67(6) 15 juuni 86	" 1.50	" " 77(4) 15 apr 52	" 1.50
1924 " " 22—33 " " " "	" 15—	" " 68(7) 15 juuli 86	" 1.50	" " 78(5) 15 mai 52	" 1.50
1925 " " 34—45 " " " "	" 15—	" " 69(8) 15 aug. 86	" 1.50	" " 79(6) 15 juuni 56	" 1.50
1926 " " 46—61 " " " "	" 15—	" " 70(9) 15 sept. 86	" 1.50	" " 80(7) 15 juuli 56	" 1.50
1927 Nr. 62(1) 15 jaan.	lkh. 36 Kr. 1.—	" " 71(10) 15 okt. 84	" 1.50	" " 81(8) 15 aug. 60	" 1.50
" " 63(2) 15 veeb.	" 60 " 1.50	" " 72(11) 15 nov. 88	" 1.50	" " 82(9) 15 sept. 52	" 1.50
" " 64(3) 15 märts	" 68 " 1.50	" " 73(12) 15 det. 84	" 1.50	" " 83(10) 15 okt. 56	" 1.50
" " 65(4) 15 aprill	" 68 " 1.50	" " 74(1) 15 jaan. 84	" 1.50	" " 84(11) 15 nov. 72	" 1.50
		" " 75(2) 15 veebr. 96	" 1.50		